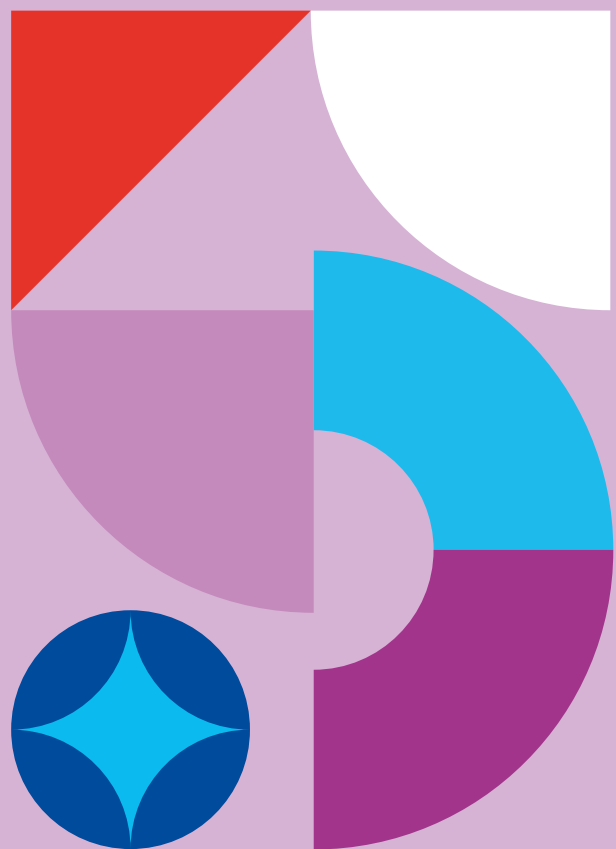
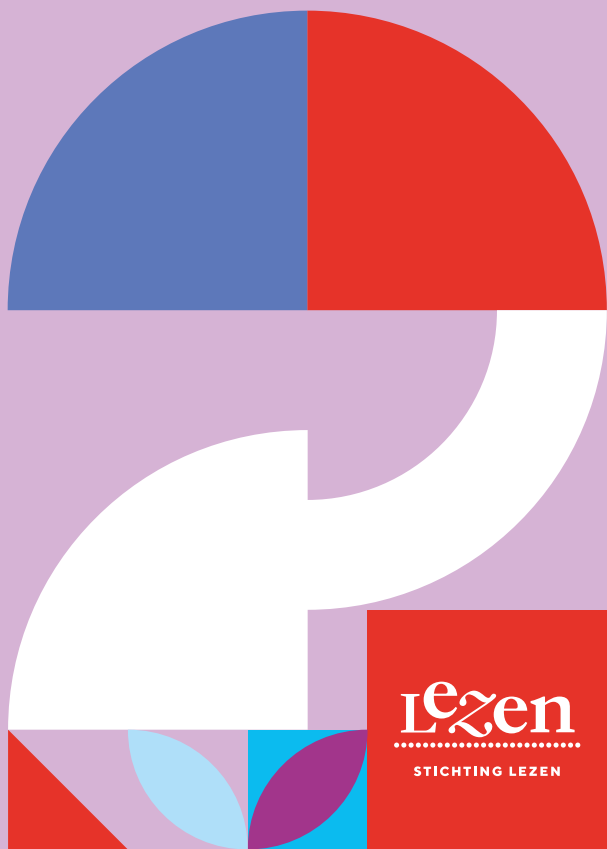
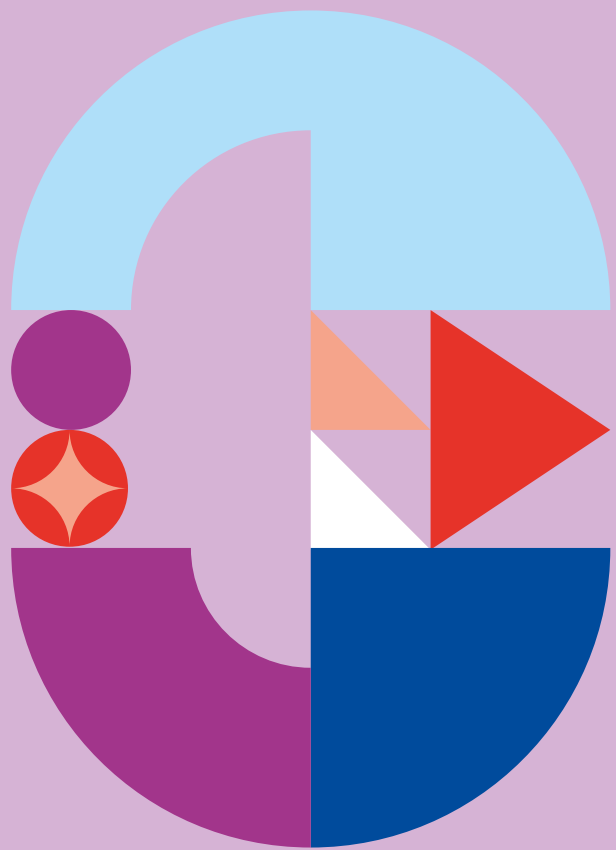

Jaarverslag

Lezen
STICHTING LEZEN

Stichting Lezen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Reflectie	5
1.1. Missie, visie, doelstellingen en rollen	7
1.2. Reflectie op de activiteiten en ontwikkelingen in 2025	8
1.3. Prestatieverantwoording op hoofdlijnen	14
2. Domeinoverstijgende activiteiten	15
2.1. Leersomgeving verbeteren	17
2.2. Kennis verdiepen	21
2.3. Netwerk versterken	23
3. Voor- en vroegschoolse periode	27
3.1. Leersomgeving verbeteren	29
3.2. Kennis verdiepen	34
3.3. Netwerk versterken	35
4. Primair onderwijs	36
4.1. Leersomgeving verbeteren	38
4.2. Kennis verdiepen	42
4.3. Netwerk versterken	44
5. Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	45
5.1. Leersomgeving verbeteren	47
5.2. Kennis verdiepen	53
5.3. Netwerk versterken	55
6. Beroepsopleidingen opvoeding & onderwijs	56
6.1. Leersomgeving verbeteren	58
6.2. Kennis verdiepen	59
6.3. Netwerk versterken	60
7. Organisatie	62
7.1. Positie in het bestel en financieel kader	63
7.2. Personeel en organisatie	63
7.3. Inclusief, eerlijk, veilig en transparant werken	67
7.4. Faciliteiten	68
7.5. Raad van toezicht	69
Bijlage 1: Bereikcijfers Kunst van Lezen en Masterplan Basisvaardigheden 2025	
Inleiding	
1. Bereikresultaten BoekStart	
2. Bereikresultaten de Bibliotheek op school	
3. Overzicht gehonoreerde aantallen Masterplan basisvaardigheden	
Bijlage 2: Verantwoording inzet coalitieakkoordmiddelen 2023-2025 (hoofdlijnen)	
Pijler 1: kennis- en communicatiekracht	
Pijler 2: coördinatie en zichtbaarheid van het landelijke netwerk	
Samenvattend	

Inleiding

Het is natuurlijk te simpel om te zeggen dat zien lezen doet lezen. Als het zo makkelijk was, zou de leescrisis ons niet zoveel zorgen baren. Maar een beetje waar is het wel. Leren lezen gaat gewoon beter in een omgeving waar boeken voorhanden zijn, waar gelezen en voorgelezen wordt en waar gepraat wordt over boeken. Met kennis, onderzoek en programma's helpen we professionals om zulke omgevingen te creëren en te versterken.

Veel van ons werk draait dan ook om stimulerende leesomgevingen en om het zichtbaar maken van lezen en lezers. Dit jaar was dat nog meer het geval dan anders. Met de campagne *Wie leest heeft een goed verhaal* hebben we samen met de partners in de Leescoalitie zowel letterlijk als figuurlijk de slingers opgehangen voor het feest dat lezen heet. Op tv, op de radio, op straat, op school, in de bieb en de boekwinkel: overal hoorde je de slogan en zag je de kleurrijke versiering die erbij hoort. Met een kalender vol inspirerende events vierden we het lezen het hele jaar rond. Maar de allerbeste redenen om de slingers op te hangen waren: de zekerheid over de structurele financiering voor de programma's de Bibliotheek op school en BoekStart in de kinderopvang, en het feit dat het belang van (jeugd) literatuur en de rijke leesomgeving nu is verankerd in de kerndoelen van het funderend onderwijs. Daarmee heeft leesbevordering eindelijk vaste grond onder de voeten.

Zelf waren we als Stichting Lezen ook zichtbaarder dan ooit. We waren veelvuldig aan het woord op de radio en in podcasts. We schreven opiniestukken in kranten en brieven aan de Tweede Kamer. We braken lanssen voor lezende leraren, volwaardige mediatheken en gratis bibliotheeklidmaatschappen voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen. We stonden op de bres tegen het lerarentekort en de bezuinigingen op het onderwijs. Waar het over lezen ging (of volgens ons zou moeten gaan) zaten we als kennis- en expertisecentrum aan tafel en brachten we onze inzichten en aanpak in stelling.

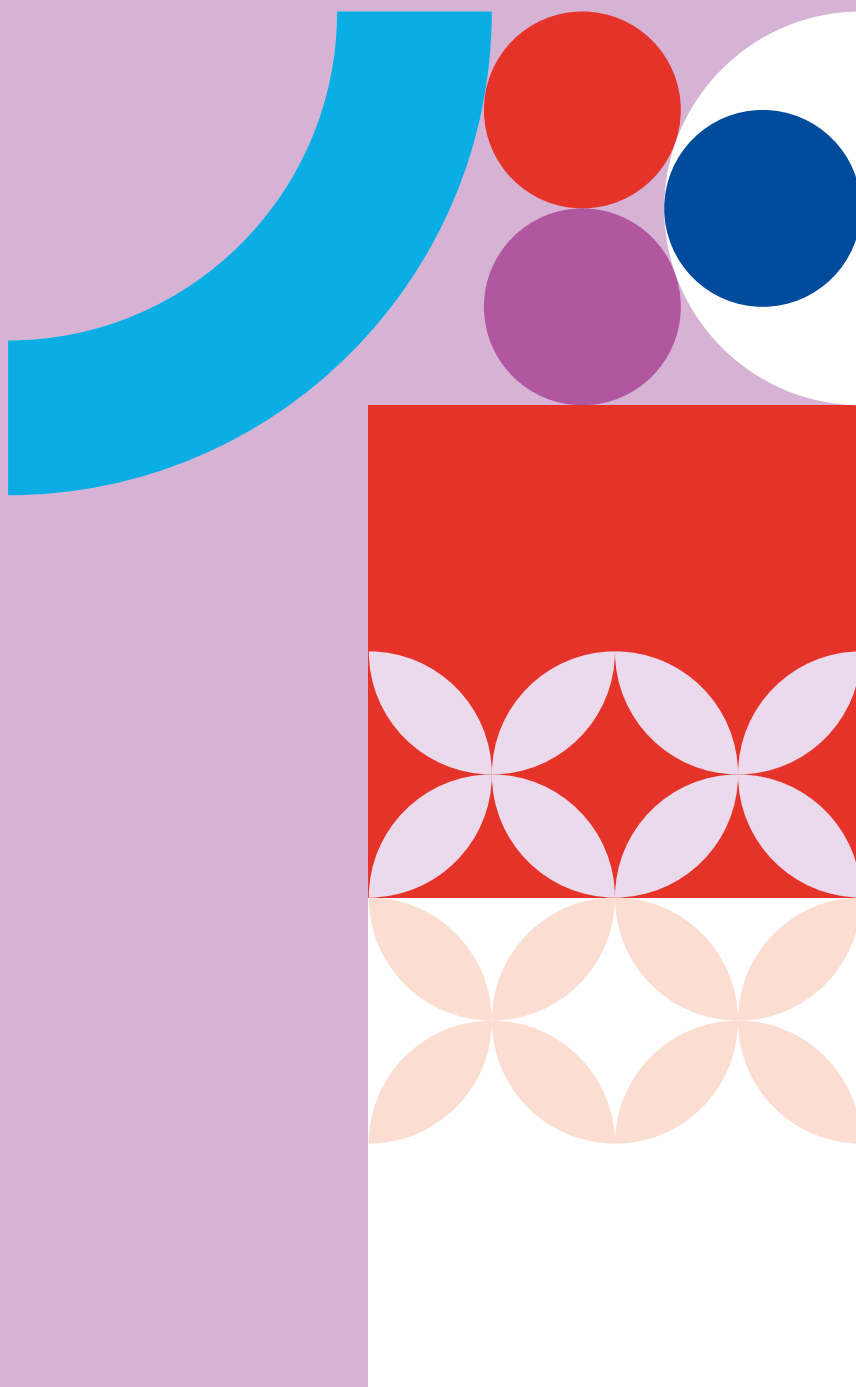
In dit jaarverslag nemen we u in vogelvlucht mee in wat we dit jaar deden en leerden. Voor het eerst hebben we de inhoudelijke verantwoording over het werk van Stichting Lezen en het programma Kunst van Lezen geïntegreerd, omdat de verwevenheid daartussen zo groot is. In hoofdstuk 1 reflecteren we op ons werk en de ontwikkelingen die daarop van invloed waren.

Hoofdstuk 2 gaat over onze activiteiten die niet aan een specifiek domein te koppelen zijn. De hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 gaan achtereenvolgens in op ons werk in en voor de voor- en vroegschoolse periode (0-4 jaar), het primair onderwijs (4-12 jaar), het voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs (12-20 jaar) en de beroepsopleidingen voor opvoeding en onderwijs. Hoofdstuk 7 gaat over onze eigen organisatie en governance. De bijlagen bevatten de verantwoordingen over de prestaties in het kader van respectievelijk Kunst van Lezen (inclusief Masterplan basisvaardigheden) en de extra coalitiemiddelen.

Wij danken het ministerie van OCW en onze partners voor hun steun, hun vertrouwen en de constructieve samenwerking in 2025. Het was veel. Het was uitdagend. Het was productief. Het was een mooi jaar. Dat smaakt naar meer!

Tamar van Gelder

directeur-bestuurder

HOOFDSTUK 1

Reflectie

1.1 Missie, visie, doelstellingen en rollen

Het is onze missie om kennis over (voor)lezen, leesbevordering, literatuureducatie en effectief leesonderwijs te verzamelen en te genereren en daarmee organisaties en professionals te ondersteunen die er samen voor kunnen zorgen dat kinderen en jongeren uitgroeien tot vaardige, gemotiveerde en nieuwsgierige lezers. We werken vanuit de visie dat lezen van levensbelang is. Ieder kind heeft er recht op goed te leren lezen. Dat is de beste remedie tegen kansenongelijkheid. Een harde voorwaarde om jezelf te kunnen redden, je op alle vlakken te kunnen ontwikkelen, deel uit te maken van de samenleving, vooruit te komen in het leven. Ieder kind heeft het recht om te (leren) genieten van literatuur, die schoonheid en troost biedt, empathie, begrip en verbeeldingskracht voedt en de wereld groter maakt.

We richten ons in 2025-2028 op drie strategische doelstellingen en de bijbehorende rollen:

Het verbeteren van de leesomgeving van alle kinderen

De jonge lezer heeft een stimulerende leesomgeving nodig. Met een groot, goed, uitdagend en divers boekenaanbod, zowel in het Nederlands als in andere thuishalen. Met leesbevorderaars die zelf van lezen houden en weten wat er nodig is om het leesvuur bij kinderen aan te wakkeren. Met voldoende tijd en rust voor diep en geconcentreerd lezen. We hebben een integrale en *evidence informed* aanpak waar dat allemaal inzigt en die zorgt voor effectieve leesbevordering en literatuureducatie in alle ontwikkelfases van 0 tot 20 jaar. We spelen op dit gebied de rol van aanjager van de (door)ontwikkeling en toepassing van instrumenten, campagnes en programma's die de aanpak en de leesomgeving verder kunnen verbeteren.

Het verdiepen van de kennis over lezen

Resultaten van wetenschappelijk en toegepast onderzoek geven steeds meer inzicht in de ontwikkeling van leesmotivatie, leesvaardigheid, literaire competentie en kritische geletterdheid. Deze kennis geeft houvast bij het zoeken naar manieren waarop we kinderen en jongeren daarin nog beter kunnen stimuleren, onderwijzen en ondersteunen. Zo kunnen we onze aanpak voortdurend verfijnen en verbeteren, en de impact daarvan vergroten. Met onze kennis en aanpak stellen we (aankomend) professionals in onderwijs, kinderopvang, bibliotheek en jeugdgezondheidszorg in staat om van kinderen en jongeren lezers te maken. We spelen hier de rol van kennis- en expertisecentrum dat onderzoeksbehoeften signaleert en onderzoek initieert. We verzamelen en verspreiden onderzoeksresultaten zodat die ten goede komen aan de praktijk van leesbevordering, leesonderwijs en literatuureducatie.

Het versterken van ons netwerk

Eendracht maakt macht, ook als het gaat om leesbevordering. Om het tij te keren, is het zaak om zoveel mogelijk relevante partijen mee te krijgen in onze visie en aanpak. Stichting Lezen is daarom primair gericht op professionals die een sleutelrol vervullen in de (lees)opvoeding van kinderen en jongeren. Daarnaast richten we ons op de beleidsmakers en bestuurders van koepelorganisaties in de domeinen waar leesbevordering daadwerkelijk uitvoering moet krijgen. Zij bepalen immers of en hoeveel ruimte intermediairs krijgen om werk te maken van leesbevordering, leesonderwijs en literatuureducatie. Daarom maken we ook deze beslissers deelgenoot van onze visie, kennis en aanpak.

We spelen hier de rol van landelijk coördinerende ondersteuningsinstelling die zorgt voor strategische afstemming en die regelt, plant en ontzorgt.

1.2. Reflectie op de activiteiten en ontwikkelingen in 2025

Een eerste jaar van een nieuwe beleidsperiode is normaliter meer zaaien dan oogsten. Dat was dit jaar maar ten dele waar. We hadden een rijke oogst van onze jarenlange inzet voor structurele financiering voor leesbevordering op school en in de kinderopvang en voor kerndoelen die steun en richting geven aan effectief leesonderwijs en literatuureducatie. De start van de nieuwe periode in combinatie met een directeur-bestuurder die net haar eerste honderd dagen achter de rug had, zorgde voor een frisse blik en extra energie. Dat leidde op allerlei punten tot herbezinning en herijking, tot kleine organisatorische veranderingen en strategische accentverschuivingen. Ook daar plukten we al direct de vruchten van.

Vaste grond onder de voeten

In 2025 ging onze lang gekoesterde wens in vervulling: zowel financieel als inhoudelijk kreeg de integrale aanpak van leesbevordering vaste grond onder de voeten.

Via de motie Mohandis was in 2022 vrijwel kamerbreed gevraagd om een meerjarige toekomstvisie op de samenwerking tussen de bibliotheken en het onderwijs, aangezien Kunst van Lezen uitsluitend uit tijdelijke middelen werd gefinancierd. De financiering vanuit het programma Tel mee met Taal liep eind 2024 af. De ondersteuning vanuit het Masterplan basisvaardigheden die daarna volgde was weliswaar zeer genereus in omvang – in totaal zo’n € 99 miljoen – maar in tijd beperkt tot de periode 2022-2026. Aan de onzekerheid over de continuïteit kwam op 11 juni 2025 een einde toen minister Bruins bekend maakte dat er vanaf 2027 vanuit de begrotingen van zowel onderwijs als cultuur structurele financiering beschikbaar zou komen voor BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school.¹ In totaal is er € 38 miljoen beschikbaar in 2027 en jaarlijks € 50 miljoen vanaf 2028; gelijkelijk te verdelen over de bibliotheeksector enerzijds en scholen anderzijds.² Met hun deel kunnen bibliotheken blijven investeren in de ondersteuning en de kwaliteit van de leesomgeving van de kinderopvang en scholen in hun werkgebieden. Ze krijgen daartoe ook een wettelijke opdracht: de herziene Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, die naar verwachting in 2027 van kracht wordt, verplicht bibliotheken om een ondersteunende rol te vervullen ten behoeve van het onderwijs. Voor Stichting Lezen zelf is het vooruitzicht van de verlenging van de BIS-cyclus van vier naar acht jaar per 2029 goed nieuws. Ons werk is hierbij gebaat, omdat leesbevordering een kwestie van lange adem is.

De inhoudelijke steun in de rug kwam in november 2025, toen de nieuwe kerndoelen Nederlands hun definitieve formulering kregen.³ Daarin is vastgelegd dat iedere school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving. Ook heeft literatuur in de nieuwe kerndoelen een stevigere plek dan voorheen, ook in het primair onderwijs. Leesbevordering in het onderwijs is hiermee de vrijblijvendheid voorbij. Het ministerie is nu aan zet om de kerndoelen formeel vast te leggen in wetgeving; scholen zullen er in 2030 aan moeten voldoen. Scholen die de nieuwe kerndoelen vooruitlopend daarop al gaan gebruiken, voldoen daarmee aan de kaders van de Onderwijsinspectie.

1 [Brief van minister en staatssecretaris van OCW](#) dd. 11-6-2025, TK 33 846/74,

2 Waarvan de helft voor funderend onderwijs en de andere helft naar de bibliotheeksector gaat.

3 [slo.nl](#)

We zagen direct al dat de nieuwe kerndoelen het onderwijsveld aanzetten tot reflectie en actie. Wij probeerden dat extra te stimuleren door voor de leesmediaconsulenten van de bibliotheken een [Inspiratiedocument](#) bij de kerndoelen te maken waarmee ze de samenwerking tussen bibliotheek en school kunnen aanjagen en verdiepen. Dat de lerarenopleiding van de Hogeschool Utrecht voor alle vakgebieden waarin ze leraren opleiden mee is gaan doen met de Bibliotheek op school, vloeit rechtstreeks voort uit de nieuwe kerndoelen. We verwachten dat deze ontwikkeling de komende jaren nog meer vaart krijgt en dat dat veel impact zal hebben in de hele doorgaande leeslijn.

Bij Stichting Lezen beschouwen we deze financiële en inhoudelijke steun niet alleen als een kroon op het werk, maar ook als een opdracht voor de toekomst. Op het stevige fundament dat de minister nu heeft neergelegd, moeten wij verder bouwen, samen met alle partners in het onderwijs, de kinderopvang, cultuureducatie en de bibliotheeksector, met steun van de jeugdgezondheidszorg, het boekenvak, ouders, verzorgers en grootouders.

Groei en versterking van leesbevordering

De miljoenen uit het Masterplan basisvaardigheden voor de schooljaren 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 en 2025-2026 waren bestemd voor bibliotheken. Die konden het geld gebruiken voor de implementatie van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school op nieuwe locaties, en voor de doorontwikkeling van deze programma's op locaties die er al mee werkten. Dat had ook dit jaar weer een grote impact. De subsidieregelingen zetten bibliotheken er vooral toe aan om op nieuwe schoollocaties aan de slag te gaan. De subsidievoorwaarden stuurden specifiek aan op samenwerking op locaties waar de kinderen dat het hardst nodig hebben: in het vmbo, het praktijkonderwijs en het speciaal onderwijs. In het schooljaar 2024-2025 zijn er zo'n 1.000 nieuwe kinderopvang- en schoollocaties structureel gaan samenwerken met de bibliotheek. Op zo'n 750 locaties in gebieden met een lage geletterdheidsscore is dankzij de extra middelen geïnvesteerd in de doorontwikkeling van de aanpak en voorzieningen. [Zie het complete overzicht van de prestaties in bijlage 1.](#)

Stichting Lezen besteedt in de periode 2025-2028 zowel in het kader van de Bibliotheek op school als in het kader van haar BIS-taken extra aandacht aan het vmbo, het mbo en de beroepsopleidingen voor onderwijs en opvoeding, omdat daar nog veel winst te boeken valt.

Op het vmbo zitten de meeste zwakke en ongemotiveerde lezers en daalt de leesvaardigheid het sterkst⁴. Uit nieuw onderzoek in opdracht van Stichting Lezen bleek dit jaar dat veel scholen nog vastzitten in de vicieuze cirkel van leerlingen die lezen suf vinden en onvoldoende leesvaardig zijn, van roosters en lesprogramma's met te weinig tijd voor lezen, en van docenten die onvoldoende geschoold zijn in leesbevordering en het aanbod van jeugdliteratuur.⁵ Meedoen met de Bibliotheek op school is een goede eerste stap om uit deze klem te komen. De Masterplansubsidies verlagen de financiële drempel voor scholen voor vmbo en praktijkonderwijs om deze stap te zetten: zo'n 160 locaties startten in 2025 mede dankzij deze ondersteuning met de Bibliotheek op school.

De leerlingen kunnen met behulp van de [Verhalenvinder](#) geschikte boeken kiezen. Voor docenten en leesmediaconsulenten zijn er opleidingen en trainingen beschikbaar en

4 [lezen.nl: de staat van het onderwijs](#) en [lezen.nl: verschillen in leesvaardigheid tussen opleidingstypen](#)

5 [lezen.nl: aandacht voor lezen in het voortgezet onderwijs](#)

lanceerden we in 2025 de website lezeninhetvo.nl. Met dit hele pakket van interventies en tools helpen we scholen om de negatieve spiraal te doorbreken en om te buigen.

Op het mbo staat leesbevordering nog in de kinderschoenen. Onze eerste opgave hier is het uitbreiden en verstevigen van ons relatienetwerk. Samen met de Mbo Taalacademie van het ITTA bereidden we in 2025 een tweede editie van het congres en leesoffensief Heel mbo Leest! voor, waarin we de nadruk zullen leggen op de samenwerking tussen mbo-opleidingen en de bibliotheek. Rita Spithoff, practor Taalondersteuning Nederlandse Taal van ROC Mondriaan, is lid geworden van onze nieuwe Wetenschappelijke Adviesraad. Zij is voor ons een goede ingang voor en ambassadeur in het mbo. In ITTA vonden we een ervaren onderzoekspartner met kennis van en relaties binnen het mbo. Samen werkten we aan de opzet voor een stand-van-zakenonderzoek dat richting moet geven aan het werk in, voor en met het mbo. In dit mbo-brede onderzoek nemen we ook de pedagogische mbo-opleidingen mee. Het aantal mbo-locaties dat meedoet aan de Bibliotheek op school mbo nam met 23 toe. Ook sloten 10 nieuwe mbo-opleidingen pedagogisch werk aan.

Ook onze relaties met de pabo's en lerarenopleidingen hebben nog steeds veel aandacht nodig. In de vorm van het Pabo Platform hebben we hier al een structurele vorm van ontmoeting en kennisuitwisseling. We investeerden in de strategische relaties met onderwijsbestuurders. Lezen moet op de pabo en de tweedegraads lerarenopleiding dringend een prominentere plek in het curriculum krijgen. We merken nu al dat de nieuwe kerndoelen helpen om zaken (en mensen) in beweging te krijgen. Zo gaat het Opleidingsberaad leraren zich inzetten voor meer tijd en aandacht voor lezen en is de Hogeschool Utrecht als eerste lerarenopleiding aangehaakt bij de Bibliotheek op school. Ook sloot een nieuwe pabo aan. De helft van de pabo's werkt nu actief en structureel samen met de bibliotheek aan leesbevordering. We gaven leesbevordering in dit domein nieuwe impulsen, bijvoorbeeld met in plaats van het jaarlijkse studentencongres Pabo Leest een reeks inspirerende events onder dezelfde titel op vier locaties verspreid over het land. In plaats van de Pabo Voorleeswedstrijd organiseerden we voor het eerst de campagne Pabo Boek. We riepen alle pabostudenten op om vanuit hun professionele blik te kiezen voor het boek dat ieder kind zou moeten lezen.

Leren door samenwerken

In al onze samenwerkingsrelaties zien we steeds meer wederkerigheid ontstaan. Aan de Kennistafel Effectief Leesonderwijs bijvoorbeeld nemen vijf keer per jaar zo'n 100 wetenschappers, leraren, beleidsmedewerkers en leesbevorderaars plaats. Dat zorgt voor kennisdeling en kruisbestuiving. De groep is het afgelopen jaar gegroeid en het enthousiasme van de deelnemers groeide mee. Dat leidde onder andere tot het [project Inspiratie-scholen](#).⁶ De Kennistafel richt de schijnwerpers op scholen voor primair en voortgezet onderwijs die een lichtend voorbeeld zijn omdat ze *evidence informed* werken, lezen schoolbreed en vakoverstijgend aanpakken en daarmee bovengemiddelde resultaten op lezen behalen. Gezorgd wordt dat deze scholen vindbaar en benaderbaar zijn en een vergoeding krijgen voor de ontvangst van bezoekers van andere scholen. Medewerkers van de Inspiratiescholen nemen zelf ook deel aan de Kennistafel.

6 In de [onderwijspodcast Tjipcast](#) spraken Martijn Nicolaas van Stichting Lezen en Marike Andriessen van inspiratieschool Kindcentrum De Vindplaats in Amsterdam uitgebreid over het project en over de werkwijze op De Vindplaats.

Onder de noemer de Bibliotheek op school Plus helpen bibliotheken, onderwijsadviseurs en wetenschappers scholen bij de transitie naar effectief leesonderwijs binnen de infrastructuur van de Bibliotheek op school. Met geld vanuit het basisvaardigheden kon deze aanpak in 2025 verder worden uitgerold. Onderzoekers hebben de aanpak gevoed vanuit wetenschappelijke kennis over effectief leesonderwijs en doen onderzoek naar de opbrengsten. Over de bevindingen en ervaringen van de deelnemende scholen werd dit jaar teruggekoppeld aan de Kennistafel; inzichten die daaruit voortkwamen, werden ook weer meegenomen in de implementatie.

Ook de in 2024 opgerichte Advieskring po is belangrijk voor het contact en de wederzijdse kennisuitwisseling tussen theorie en praktijk. De deelnemers zijn werkzaam in het basisonderwijs, in bibliotheken, bij expertisecentra, op hogescholen en universiteiten. De ervaring is dat deelnemers ons niet alleen veel brengen, maar er zelf ook veel halen aan kennis en nuttige contacten. We overwegen ook voor andere domeinen vergelijkbare kringen op te zetten.

Net als de samenwerking met het onderwijs is ook de samenwerking met de bibliotheeksector hechter en wederkeriger geworden. Stichting Lezen, de KB en SPN stelden in 2025 een Landelijk Team BoekStart en de Bibliotheek op school in. Dat voorzorg in de grote behoefte aan coördinatie, informatie, communicatie en ontzorging die vanzelfsprekend aanwezig is in het netwerk van ongeveer 8.000 kinderopvang- en onderwijslocaties, 127 bibliotheken en 9 provinciale ondersteuningsinstellingen dat inmiddels betrokken is bij beide programma's. In dit kader werd bijvoorbeeld een nieuw en eenduidig exploitatiemodel voor alle onderdelen van Kunst van Lezen opgesteld, dat bibliotheken kunnen gebruiken om te budgetteren.

Stichting Lezen financiert vanuit de Masterplanmiddelen de inzet van POI-medewerkers ten behoeve van het Landelijk Team. Ook [SPN \(Samenwerkende POI's\)](#) financiert een deel.

Elke school een professionele mediatheek

In het voortgezet onderwijs zijn een goed gevulde mediatheek en een professionele mediathecaris onmisbare ingrediënten voor de rijke leesomgeving. In het activiteitenplan 2025-2028 formuleerde Stichting Lezen de ambitie dat alle vo-scholen in 2028 een professionele mediatheek hebben. We kwamen dit jaar volop in actie om die ambitie waar te maken. Er moet op dit gebied veel gebeuren, want de trend is al jaren een gestage achteruitgang van het aantal professioneel bemenste mediatheken⁷. Steeds minder scholen hebben een mediathecaris in dienst die de kennis en de tijd heeft om een goede collectie samen te stellen, leerlingen te adviseren over hun boekenkeuze en vakoverstijgende samenwerking rondom lezen te stimuleren. In 2025 had nog maar 25% van de locaties voor voortgezet onderwijs een mediatheek met een mediathecaris; 5% minder dan in 2024 en zelfs bijna de helft minder dan in 2012. Professioneel bemenste mediatheken zijn vooral aanwezig op middelbare scholen die havo en/of vwo aanbieden. Op het vmbo zijn ze er nauwelijks, terwijl daar de problemen met de leesvaardigheid en het leesplezier het grootst zijn.

In april 2025 stelden UNESCO en de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) het [Manifest Schoolbibliotheek 2025](#) vast. Dat grepen we aan voor de start van het project om het tij van het afnemend aantal professionele mediatheken te keren. We lieten het UNESCO-manifest vertalen en ondertekenden het demonstratief op

⁷ [lezen.nl: aantal mediatheken in voortgezet onderwijs daalt](https://lezen.nl/aantal-mediatheken-in-voortgezet-onderwijs-daalt)

6 oktober, bij de start van de Maand van de Schoolbibliotheek. We riepen onze partners en relaties op hetzelfde te doen. Inmiddels staat de teller op 27 steunbetuigingen, zowel vanuit het onderwijs- als het letteren- en bibliothekenveld.⁸ Met het opinieartikel [Betere leesvaardigheid? Elke school een mediatheek](#), in de *Volkscrant* van 21 oktober, zetten we onze oproep kracht bij. Kamerlid Marjolein Moorman sloeg aan op het onderzoek en het artikel. Op 26 november nam de Tweede Kamer haar [motie](#) aan die de regering aanspoort om te zorgen voor een passende en toegankelijke bibliotheekvoorziening op elke school, met een goede collectie en deskundige begeleiding voor iedere leerling. Daarmee benadrukte de Kamer het belang van een volwaardige mediatheek/schoolbibliotheek voor de rijke taal- en leesomgeving waar de nieuwe kerndoelen toe verplichten.

Van hoog-over internationaal manifest naar concreet projectplan dat voorziet in landelijke actie, ondersteund door gedegen onderzoek en een effectieve lobby, resulterend in een breed gedragen motie en een sterk maatschappelijk draagvlak, en dat in enkele maanden tijd! Dat is mede te danken aan de nieuwe manier waarop we binnen Stichting Lezen samenwerken.

Effectiever opereren

Zonder grote ingrepen in de organisatie en werkwijze, maar met een paar weloverwogen aanpassingen, hebben we dit jaar gezorgd dat we intern nauwer samenwerken en effectiever opereren. De communicatiefunctie en het communicatiebeleid zijn daarin cruciaal. We hebben extra communicatiemensen aangenomen en met ingang van 2025 een volwaardig team Communicatie en Marketing gevormd. De teamleider daarvan is toegevoegd aan het MT, zet de strategische communicatielijnen uit en bewaakt deze. De directeur treedt nadrukkelijk op de voorgrond als 'woordvoerder van het lezen', om zo de zichtbaarheid en positionering van Stichting Lezen te verbeteren.

Uit de media-analyse die we lieten uitvoeren, blijkt dat deze koers tot zeer goede resultaten heeft geleid. Ons totale bereik groeide van 401 miljoen (2024) naar 773 miljoen (2025). Dat is een groei van 93% in één jaar. Hoewel de groei van het aantal publicaties beperkt bleef tot 8% ten opzichte van 2024, verdubbelde de mediawaarde van € 1,2 miljoen in 2024 naar € 2,6 miljoen in 2025. Dat wijst op publicaties in grotere en invloedrijkere kanalen. De groei zit niet in het aantal berichten, maar in impact. We zijn vaker zichtbaar in media met een groter bereik, met name online en op radio en tv. De analyse laat duidelijke piekmomenten zien rondom strategisch geplande gebeurtenissen. Dat betekent dat we niet alleen meebewegen met de actualiteit, maar zelf nieuws en momentum creëren. Grotere zichtbaarheid brengt normaal gesproken ook meer risico met zich mee op negatieve berichtgeving. De analyse laat zien dat dat bij ons niet aan orde is: veruit de meeste publicaties zijn positief over ons en ons werk.

Ten behoeve van de verbetering van de leesomgeving werken we al jaren met een Team Specialisten voor de domeinen voor- en vroegschoolse educatie, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo en beroepsopleidingen voor onderwijs en opvoeding. Nu zijn ook de medewerkers van Team Onderzoek en Team Communicatie en Marketing gekoppeld aan één of twee domeinen. Als zich een belangrijke kans of ontwikkeling voordoet, of als onderzoek nieuw inzicht oplevert dat een specifiek vraagstuk kan helpen oplossen, weten teams elkaar nu sneller te vinden. In hun jaarplannen benoemen de teams de onderwerpen waarvoor samenwerking tussen de teams meerwaarde kan hebben en op die punten stemmen ze hun plannen en de inzet van mensen en middelen op elkaar af. Stand-van-zaken-onderzoeken worden planmatiger uitgevoerd en het bereik van leesbevorderingsactiviteiten

⁸ [lezen.nl: schoolbibliotheekmanifest](https://lezen.nl/schoolbibliotheekmanifest)

wordt systematischer gemonitord. Zo weten we beter wat onze inspanningen opleveren. Door deze manier van werken zijn we beter in staat om de marketing en communicatie over onze websites, kennisproducten en activiteiten te laten aansluiten bij de doelgroepen daarvan. Per domein brengen we steeds meer samenhang aan in de communicatie, met per domein specifieke websites (lezenindekinderopvang.nl (in ontwikkeling), lezeninhetpo.nl, lezeninhetvo.nl) en bijbehorende nieuwsbrieven.

Deze manier van opereren maakt ons slagvaardiger en effectiever. We kunnen sneller inspelen op nieuwe ontwikkelingen en kennis beter vertalen naar praktijk en communicatie. De 'casus mediatheken' zien we als een goed voorbeeld van wat dat kan opleveren.

Leescoalitie 2.0

De start van een nieuwe beleidsperiode en de komst van nieuwe directeuren bij verschillende coalitiepartners was ook voor de Leescoalitie aanleiding voor zelfreflectie en bijsturen. De Leescoalitie doorliep een strategietraject over positionering en de werkwijze. Dat leidde tot het scherpstellen van de kerntaak: *'Lezen en geletterdheid op de maatschappelijke agenda zetten en houden'*. De Leescoalitie zal zich nadrukkelijker als netwerk manifesteren, in een complementaire en versterkende rol ten opzichte van de partnerorganisaties. Het samenwerkingsverband neemt afstand van de uitvoerende rol die het gaandeweg steeds meer was gaan spelen en die te zeer overlappend was met de rol van de partners. Om te zorgen dat de coalitie in lijn met de nieuwe positionering en strategie gaat functioneren, is er vanaf oktober een externe bestuurssecretaris aangesteld en is er gezocht naar een technisch voorzitter.

Ruimte voor diversiteit en inclusie

Inhoudelijk staat ons werk altijd volledig in het teken van kansengelijkheid. Toch vonden we dat we meer konden en moesten doen dan we deden op het gebied van diversiteit en inclusie. Mede dankzij ruim € 900.000 extra coalitiegelden, zie [bijlage 2](#), hadden we daar ook mogelijkheden voor dit jaar. We vroegen in 2025 veel aandacht voor de kracht van meertaligheid en hoe die in te zetten in het (lees)onderwijs. Het congres Lezen Centraal had als thema meertaligheid en we bereidden een groot onderzoek voor naar meertalige leerlingen, in samenwerking met de Hogeschool Utrecht. We initieerden een onderzoek naar de stand van zaken in de Internationale Schakelklassen (publicatie volgt in 2026) om van daaruit te bepalen wat daar de belangrijkste opgaven en aandachtspunten zijn waar we de komende jaren mee aan de slag moeten. Ook bundelden we de kennis uit onderzoek naar meertaligheid [thuis](#) en [op school](#) op onze website. De diversiteit van het boekenaanbod is belangrijk voor een inclusieve leesomgeving die zowel herkenning biedt als uitnodigt om in het hoofd te kruipen van mensen die anders leven en denken dan de lezer zelf gewend is. Mede daarom vond Stichting Lezen het passend om de verantwoordelijkheid voor [queerboeken.nl](#) over te nemen van de Leescoalitie.

We voerden intern stevige discussies over de manier waarop we de Code D&I beter kunnen toepassen in bijvoorbeeld onze publicaties en de tekst- en beeldredactie daarvan. Dat leidde tot keuzes en richtlijnen die ervoor zullen zorgen dat onze content inclusiever wordt.

De gemiddelde leeftijd van ons team is hoog. We besloten om beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid te combineren met verjonging en diversifiëring van het team door ruimte te creëren voor mentorschappen en een kortere werkweek voor de oudere medewerkers.

1.3. Prestatie- verantwoording op hoofdlijnen

**Figuur 1: prestatieverantwoording
op hoofdlijnen (NB: de bijlagen
bevatten meer en meer
gedetailleerde gegevens)**

Streefgetal 18
Gerealiseerd aantal:

32

Onderzoeksactiviteiten

Bijvoorbeeld de leerstoel Leesgedrag aan de Vrije Universiteit, de Wetenschappelijke Adviesraad, en gepubliceerde, nieuw gestarte en lopende onderzoeken en deelname aan onderzoeksconsortia

Streefgetal 25
Gerealiseerd aantal:

23

Campagnes en projecten

Zoals voor de doelgroep voor- en voerschools tot en met de beroepsopleidingen opvoeding en onderwijs: Nationale Voorleesdagen, Nationale Voorleeswedstrijd, Jonge Jury, De Inktap, Pabo Boek

Streefgetal 9
Gerealiseerd aantal:

17

Kennisbijeenkomsten

Fysiek en online, voor professionele leesbevorderaars in bibliotheek, kinderopvang en onderwijs: van Lezen Centraal, Over boeken gesproken, de studiedagen in samenwerking met het Leesbevorderingslab tot en met de Leescast

Streefgetal 3
Gerealiseerd aantal:

8

Websites

Voor professionele leesbevorderaars in bibliotheek, kinderopvang en onderwijs: zoals corporate website lezen.nl, domeinwebsites lezeninhetpo.nl en lezeninhetvo.nl, programmawebsites boekstart.nl en bibliotheekopschoolpro.nl

Streefgetal 7
Gerealiseerd aantal:

15

Gedrukte publicaties

Bijvoorbeeld Tijdschrift Lezen, brochurereeks *Meer lezen, beter in taal* (0-4 jaar, po, vmbo, mbo), publicatielijijn *Kwestie van Lezen*

Streefgetal 3
Gerealiseerd aantal:

6

Strategische activiteiten

Zoals nationale en internationale netwerken. Van de Leescoalitie, de Kennistafel Effectief Leesonderwijs tot EU Read

Streefgetal 250
Gerealiseerd aantal:

487

Nieuwe locaties BoekStart in de kinderopvang

Hier zijn alle locaties meegeteld die voor het eerst zijn gaan meedoen, ook van kinderopvangorganisaties waarvan er al eerder andere locaties waren gaan werken met BoekStart in de kinderopvang

Streefgetal 25
Gerealiseerd aantal:

36

Nieuwe locaties BoekStartcoaches

Dit betreft de in 2025 gehonoreerde aanvragen voor subsidies voor de uitbreiding naar nieuwe consultatiebureaus

Streefgetal 125
Gerealiseerd aantal:

160

nieuwe locaties de Bibliotheek op school pro/vmbo

De Bibliotheekmonitor laat zien dat in het schooljaar 2024-2025 104 locaties zijn gestart met de Bibliotheek op school; in het kalenderjaar 2025 was er sprake van een groei van in totaal 160 locaties, van 322 naar 482

Streefgetal 10
Gerealiseerd aantal:

23

nieuwe locaties de Bibliotheek op school mbo

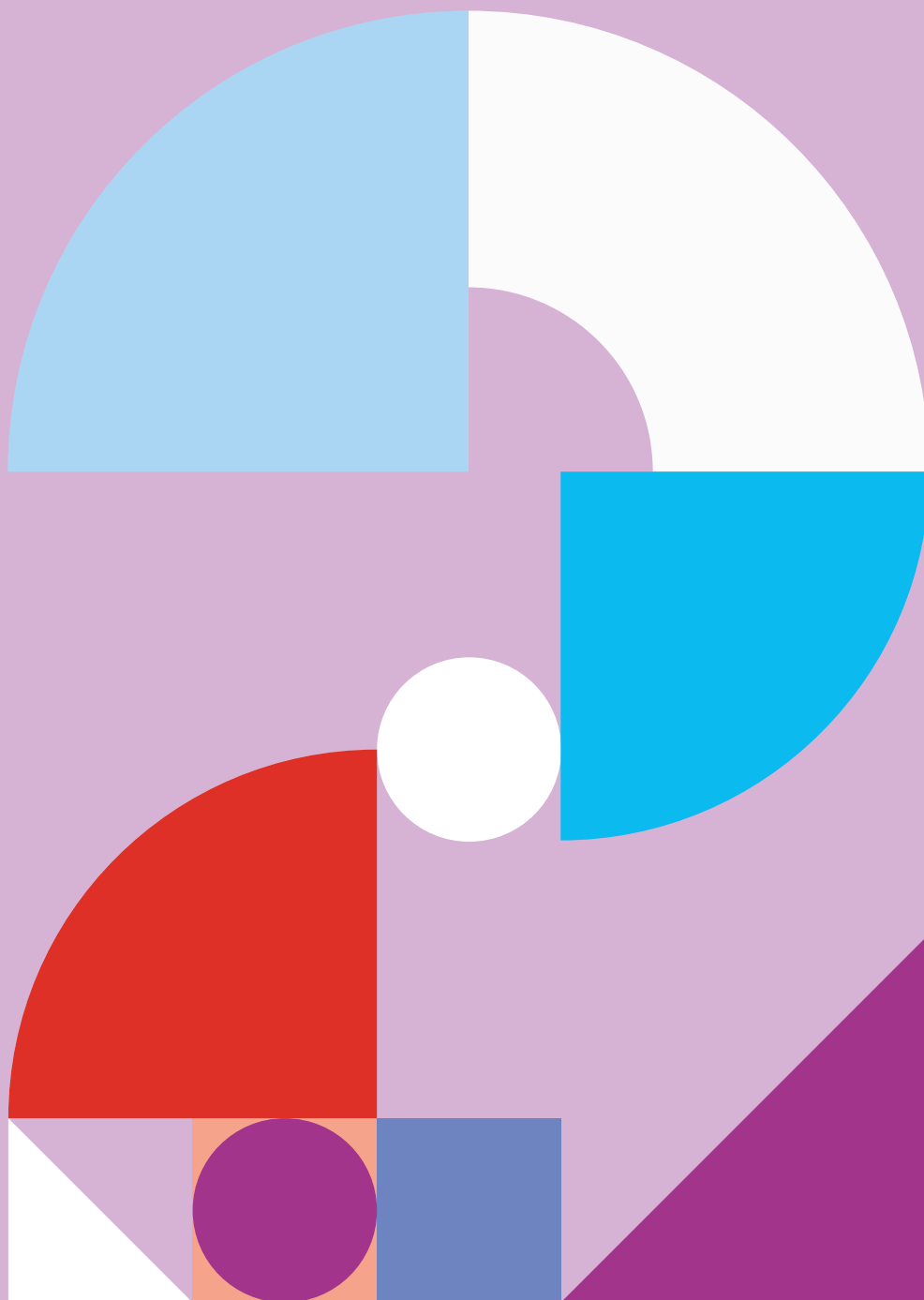
Hier zijn alle locaties meegeteld die voor het eerst zijn gaan meedoen, ook van mbo-organisaties waarvan er al eerder andere locaties waren gaan werken met de Bibliotheek op school

Streefgetal 10
Gerealiseerd aantal:

12

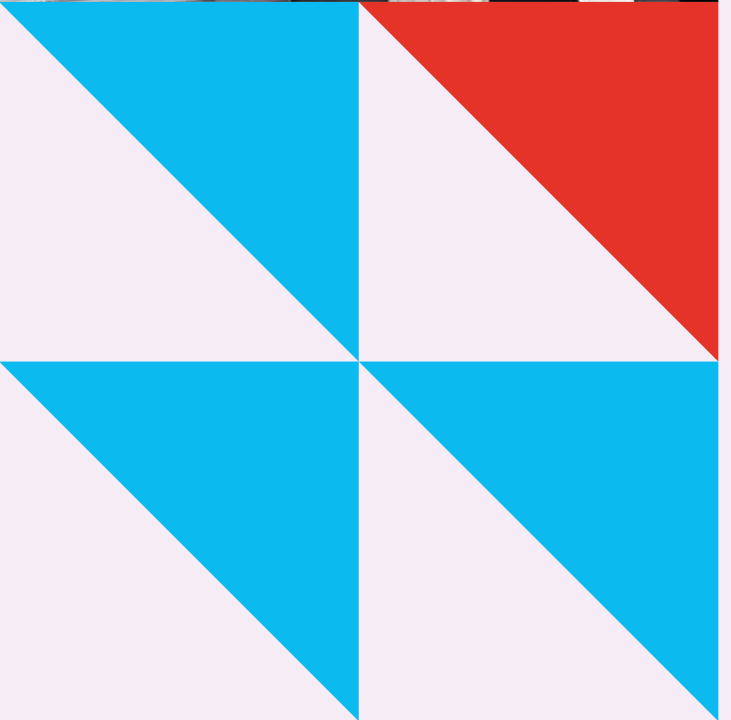
nieuwe locaties de Bibliotheek op school beroepsopleidingen opvoeding en onderwijs

Hier gaat het om 10 nieuw aangehaakte locaties van mbo-opleidingen pedagogisch werk, 1 lerarenopleiding en 1 pabo.

HOOFDSTUK 2

Domeinoverstijgende activiteiten

Onze activiteiten zijn grotendeels toegespitst op professionals die werken met specifieke leeftijdsgroepen en schoolsoorten. De activiteiten die niet aan een bepaald domein te koppelen zijn en/of die meerdere domeinen bestrijken, beschrijven we hier.

2.1. Leesomgeving verbeteren

Programma's

Pilot de Bibliotheek op school Nieuwkomersonderwijs

In het schooljaar 2024-2025 initieerde Stichting Lezen een pilot om een variant van de Bibliotheek op school te ontwikkelen die aansluit bij het nieuwkomersonderwijs, zowel in het primair als het voortgezet onderwijs. Een projectteam en tien pilotbibliotheken brachten samen met experts van LOWAN, ITTA, en de lectoraten van NHL Stenden Hogeschool en Hogeschool Utrecht in kaart welke kennis en kunde nodig is om als bibliotheek een duurzame samenwerking aan te gaan met het nieuwkomersonderwijs. Door bijeenkomsten en online uitwisseling werd kennis gedeeld over onder andere meertaligheid, cultuur- en traumasensitief werken, de inrichting van het nieuwkomersonderwijs en meertalige collecties. Opbrengsten van de pilot zijn inzicht in de vragen en uitdagingen bij het samenwerken met het nieuwkomersonderwijs en een eerste aanzet tot een toolkit waarin per bouwsteen speciaal voor de doelgroep ontwikkelde materialen zijn opgenomen. Deze toolkit is beschikbaar via de website pro.debibliotheekopschool.nl. In het schooljaar 2025-2026 heeft de pilot een vervolg gekregen om de toolkit verder uit te testen en door te ontwikkelen.

Kunst van Lezen in het Caraïbische deel van het Koninkrijk

In 2025 zetten de KB en Rijnbrink als de twee coördinerende organisaties de samenwerking voort met de bibliotheekorganisaties van de Caraïbische eilanden die behoren tot het Koninkrijk. Daarbij ligt het accent op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die de status hebben van Nederlandse gemeenten en meedoen aan de subsidieregeling Masterplan basisvaardigheden. Alle 13 basisscholen en 3 middelbare scholen op deze eilanden ontvingen al eerder subsidies voor de Bibliotheek op school. In 2025 kregen ze allemaal een doorontwikkelingsvergoeding. De 16 kinderdagopvanglocaties die al meededen met BoekStart in de kinderopvang kregen ook middelen voor de doorontwikkeling. Bibliotheek Bonaire ontving in 2025 bovendien een bijdrage om te starten op 5 nieuwe kinderopvanglocaties. Biblionet Groningen coördineerde de subsidieverstrekking en evaluatie van de regeling op de BES-eilanden, in samenspraak met Rijnbrink, de KB en Stichting Lezen.

Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben als zelfstandige landen binnen het Koninkrijk geen toegang tot de Masterplanmiddelen. Kunst van Lezen reserveerde de laatste jaren, in overleg met OCW, per eiland € 20.000 uit de reguliere programmabegroting om de bibliotheken op deze eilanden op enkele scholen en kinderdagverblijven te laten starten met de programma's. In 2025 is besloten dat deze middelen door de bibliotheken op de CAS-eilanden gebruikt kunnen worden om bestaande locaties te blijven ondersteunen en geen nieuwe samenwerkingen aan te gaan vanwege de beperkte capaciteit bij de leesmediaconsulenten.

In april 2025 kwamen leesmediaconsulenten van Bonaire op werkbezoek in Nederland. Naast diverse trainingen vanuit Biblionet Groningen bezochten zij het congres Lezen Centraal over meertaligheid. De Taalkoffer, een bureau dat gespecialiseerd is in Nederlands als vreemde taal, heeft diverse leesmediaconsulenten op de eilanden getraind.

Biblioneef zette op de eilanden met een startsubsidie vanuit Kunst van Lezen een trainingsnetwerk van leerkrachten op, zodat er peer-to-peer trainingen tussen collega's op de eilanden gegeven kunnen worden. Met behulp van Biblioneef leverden we opnieuw ondersteunend materiaal bij de BoekStartkoffertjes, waaronder folders in het Engels, Spaans en Papiaments voor de ouders. Het prentenboek bij de Nationale Voorleesdagen werd in opdracht van Stichting Lezen vertaald in het Papiamentu en Papiamento. De bibliotheken op de benedenwindse eilanden organiseerden zelf activiteiten rondom dit prentenboek. In november 2025 bracht de programmanager een werkbezoek aan de drie benedenwindse eilanden. Op Aruba en Bonaire werd hij vergezeld door een delegatie van mensen van OCW, KB, VOB en Rijnbrink. Met name op Bonaire (waar de bibliotheek subsidie uit het masterplan ontvangt) bleek er grote vooruitgang te zijn geboekt bij het uitvoeren van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school in vergelijking met drie jaar geleden.

Campagnes en projecten

Stichting Lezen heeft geen rol in de organisatie van campagnes. Wel ondersteunen we financieel, leveren we een bijdrage aan de marketing en communicatie en denken we inhoudelijk mee om te zorgen voor de aansluiting op de aanpak van effectief leesonderwijs en op de nieuwe kerndoelen. In lijn met ons activiteitenplan stopten we met de ondersteuning van campagnes die niet specifiek gericht zijn op een bepaalde leeftijdscategorie en/of die onvoldoende ondersteunend zijn aan goed (voorbereidend) leesonderwijs. Omdat *De Weddenschap* als campagne voor het vmbo onvoldoende effect sorteerde, droegen we daar in 2025 niet langer aan bij. Ook besloten we om met ingang van 2026 de Dichter der Nederlanden niet langer financieel te ondersteunen, omdat deze niet doelgroepspecifiek wordt ingezet.

De Leescoaliticampagne *Wie leest heeft een goed verhaal* is een bewustwordingscampagne met een lange looptijd, zodat de boodschap bij iedereen goed tussen de oren komt. Na de succesvolle lancering in 2024 volgde in maart 2025 de eervolle nominatie voor de finale van de Gouden Loekie. Vervolgens werd de campagne doorontwikkeld. Daarbij is ervoor gekozen om de coalitiepartners de campagne nadrukkelijker te laten uitdragen. De *slagzin* en de bijbehorende feestelijke slingers werden zichtbaar in de gebouwen, op de producten en websites en bij de events van de coalitiegenoten. De tv-spot ging in het najaar op herhaling en er werden radio-spots ontwikkeld.

Als nationale hub namen we deel aan de [Europese campagne Read for Real](#), die met steun van de Europese Unie van 11 november tot en met 12 december liep. EU Read, waar Stichting Lezen actief in participeert, was een van de drijvende krachten hierachter. We nodigden scholen, bibliotheken, boekhandels en kinderopvangorganisaties uit om mee te doen, wat een aantal van hen ook deden. Zelf organiseerden we in het kader van Read for Real een buitenlands schrijversbezoek aan het literatuurfestival Wintertuin.

Het Nederlands Letterenfonds stelde de [Regeling Leesbevordering](#) open. Leesbevorderaars met nieuwe projectideeën waarvoor zij voorheen bij Stichting Lezen financiering vroegen, kunnen nu gebruik maken van deze regeling. Stichting Lezen dacht mee met het Letterenfonds over de inhoudelijke invulling van de regeling. Aanvragers konden bij onze domeinspecialisten aankloppen voor een adviesgesprek.

Deskundigheidsbevordering

Kennisbijeenkomsten

In de derde week van januari stond Stichting Lezen op de Nationale Onderwijstentoonstelling. We gaven bezoekers informatie over BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school, lieten hen kennis maken met lezeninhetpo.nl en lezeninhetvo.nl en zorgden voor inspiratie via lezingen van [Kinderboekenambassadeur Rian Visser](#).

Editie 2025 van ons jaarlijkse congres Lezen Centraal vond plaats op 2 april en ging over *De kracht van meertaligheid*. Gerenommeerde sprekers zoals [Jim Cummins](#), [Ohran Agirdag](#), [Joana Duarte](#) en [Ellen-Rose Kambell](#) gingen in op actuele wetenschappelijke inzichten en toepassingspraktijken. Het congres in het Beatrixtheater was snel uitverkocht; we ontvingen 600 deelnemers.

Samen met het Netwerk Mediawijsheid en het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) organiseerden we op 14 mei een inspiratiebijeenkomst *Samen een goed verhaal*, over lezen, cultuureducatie en digitale geletterdheid. We spraken over een samenhangend curriculum, de aanknopingspunten daarvoor in de huidige concept-kerndoelen, en vertaling van wetenschappelijke inzichten naar de praktijk van vakoverstijgend leren. De doelgroep bestond uit de penvoerders van Cultuureducatie met Kwaliteit, hun partners vanuit de Bibliotheek op school en beleidsmakers op het gebied van digitale geletterdheid.

OCW hield onder de noemer OCW Dichtbij vijf regionale conferenties over basisvaardigheden. Stichting Lezen verzorgde daarvoor een onderdeel over lezen en leesbevordering. Op 22 mei vond in het kader van het project de Bibliotheek op school nieuwkomersonderwijs een onlinebijeenkomst plaats met de pilotbibliotheken én met een aantal bibliotheken die al wel met het nieuwkomersonderwijs werken, maar niet aan de pilot meededen. De aanwezigen deelden met veel interesse en enthousiasme hun kennis en ervaring. De bijeenkomst werd geopend met [een bijdrage van Lieke Verboeket](#), beleidsadviseur bij LOWAN, een organisatie die scholen ondersteunt die met nieuwkomersleerlingen werken. Op 7 november 2025 organiseerden we samen met de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren van de Universiteit Gent en het LeesbevorderingsLab van de Vrije Universiteit Amsterdam een studiedag over meertalige leesbevordering.

Tilburg University bood op 28 en 29 november onderdak aan de HSN Conferentie Onderwijs Nederlands. Deze jaarlijkse Nederlands-Vlaamse conferentie richt zich op alle onderwijsdomeinen en -niveaus. Stichting Lezen ondersteunde deze conferentie financieel en organiseerde samen met de Vlaamse zusterorganisatie Iedereen Leest de programmering van het onderdeel over leesbevordering.

Publicaties en websites

Het tijdschrift *Lezen* verscheen zoals gewoonlijk vier keer. We besteedden er aandacht aan grote ontwikkelingen zoals de nieuwe kerndoelen, aan nieuwe inzichten over bijvoorbeeld meertaligheid, de inzet van Young Adult-literatuur in het onderwijs en het belang van een professionele mediatheek. Het aantal abonnees bleef stijgen: van zo'n 19.000 eind 2024 naar circa 22.000 eind 2025. Daarnaast werd het tijdschrift ook online goed gelezen.

In de reeks *Kwestie van Lezen* vertalen we wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van kinderopvang en onderwijs. In 2025 actualiseerden we enkele oudere uitgaven op grond van recent onderzoek. We voegden als nummer 21 een uitgave toe over [meertaligheid in het leesonderwijs](#). Nieuwe uitgaven over lezen in het praktijkonderwijs en over Young Adult-boeken werden voorbereid voor publicatie in 2026.

Leescast is onze informatieve podcastreeks. In 2025 maakten we acht podcastafleveringen, waarvan er vijf over meertaligheid gingen.

Als partner in het Landelijk team BoekStart/de Bibliotheek op school werkten we mee aan het [inspiratiedocument *Aan de slag met de conceptkerndoelen Nederlands*](#).

Met de uitbreiding van ons communicatieteam en een sterkere focus op strategische communicatie en marketing, ontstond ook ruimte om kritisch te kijken naar doel, doelgroepen, samenhang en beheer van de verschillende websites die we onderhouden.⁹ Via deze platforms bieden we leesbevorderaars actuele informatie, praktische tools, kennis en onderzoek, en faciliteren we community's waarin professionals elkaar kunnen inspireren en ondersteunen in leesbevordering en leesonderwijs. Opvallend dit jaar waren de dalende bezoekcijfers: lezen.nl kreeg 22% minder views dan in 2024. Ook zagen we een afname van het gebruik van de corporate website via mobiele apparaten. Omdat die trend bij al onze sites zichtbaar was, lijkt er geen sprake van verdringing van de corporate-site door de domeinwebsites. We vermoeden dat de opkomst van AI-gegenereerde antwoorden in zoekmachines (een deel van) de verklaring vormt; het verkeer via AI-toepassingen nam zichtbaar toe. Ook zagen we een verschuiving naar activiteit op de socials, met name LinkedIn. Positief is dat bezoekers die via onze eigen nieuwsbrieven op de site kwamen daar langer bleven dan de gemiddelde bezoeker en meer pagina's bekeken.

Al deze vraagstukken hangen samen met de opgave van digitale transformatie waar Stichting Lezen net als alle andere BIS-instellingen voor staat, en nemen we daarin mee. Met ondersteuning en training van DEN zijn we gestart met de ontwikkeling van een langetermijnstrategie voor onze digitale presentie. Daarbij gaat het vooral om de vraag hoe we onze online domeinen zo kunnen inrichten dat ze optimaal aansluiten bij de behoeften van verschillende doelgroepen, en tegelijk bijdragen aan onze impact en positie als kennis- en expertisecentrum op het gebied van leesbevordering.

Zie hiervoor ook hoofdstuk 7 en voor de afzonderlijke websites de domeinspecifieke hoofdstukken.

Om te zorgen dat onze content bij de juiste mensen terecht komt, maakten we structureler gebruik van nieuwsbrieven die doorlinken naar passende artikelen en pagina's op onze websites. Om het aantal abonnees en het gebruik van de nieuwsbrieven te stimuleren, plaatsten we advertenties en zetten we kleine incentives in. Zo leverde het aanbod van een gratis doosje 'leesthee' binnen één dag 1.000 nieuwe abonnees op voor lezeninhetpo.nl en lezeninhetvo.nl. Maar het allermooiste is dat de openingsrate sterk groeide en nu ver boven de benchmark ligt.

Voor professionals in jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, onderwijs en bibliotheeksector is het ondoenlijk om de opbrengsten van nieuw onderzoek bij te houden. Ze hebben daar niet genoeg tijd voor en veel onderzoeksinformatie is te complex voor niet-wetenschappers. Als kenniscentrum willen we zorgen dat de nieuwste inzichten wel bij hen terecht komen en doorwerken in het werkveld. Daarom besteden we vanaf dit jaar extra aandacht aan onderzoekscommunicatie en belegden we dit als aparte taak bij één van de communicatiemedewerkers. We plaatsten over alle onderzoeken die verschenen samenvattingen en duidingen op de domeinwebsites en op LinkedIn. In samenwerking met het wetenschaps-

⁹ Zie voor de complete lijst van onze website de tabel in § 1.3.

platform New Scientist starten we de ontwikkeling van een serie ‘minipodcasts’, waarin onderzoekers aan het woord komen. We zullen ze vanaf 2026 in zetten op kennisbijeenkomsten en op onze digitale kanalen.

Opleidingen/trainingen

Via onze websites gaven we per domein actuele informatie over de opleidingen die van belang zijn voor de professionals in dat domein. We verwezen daarbij niet alleen naar het aanbod in het kader van BoekStart en de Bibliotheek op school maar ook naar aanbod van derden.

2.2. Kennis verdiepen

Infrastructuur

Roel van Steensel is mede namens Stichting Lezen sinds 2016 hoogleraar Leesgedrag aan de Vrije Universiteit. Hij leidt daar het Leesbevorderingslab, dat onderzoek doet naar onder andere leesmotivatie, leesbevordering, tekstbegrip, effectief leesonderwijs en leesstrategieën. We legden in 2025 de visie, doelstellingen, taken en selectieprocedure voor de leerstoel opnieuw vast. De hoogleraar werd tot dusver steeds voor vijf jaar benoemd. Omdat we vinden dat de hoogleraar een stem moet hebben bij het bepalen van onze onderzoeksagenda, besloten we de termijn te verkorten tot vier jaar, en deze voortaan halverwege de looptijd van het activiteitenplan te laten eindigen.

Stichting Lezen stelde een Wetenschappelijke Adviesraad in om inhoudelijk verdieping te bereiken op het gebied van onderzoek, om de positionering als kennis- en expertisecentrum te verbeteren en om contact en uitwisseling tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschap en praktijk te bevorderen. Roel van Steensel is voorzitter. Inge van de Ven en Emmy Stevens brengen kennis in op het gebied van digitaal lezen en digitale innovatie; Yra van Dijk op het gebied van literatuureducatie. Rita Spithoff is deskundige op het gebied van het mbo. Orhan Agirdag is gespecialiseerd in het jonge kind, ouderbetrokkenheid en meertaligheid, en Mirjam Günther-van der Meij in meertaligheid en nieuwkomersonderwijs. De Adviesraad kwam in november voor het eerst bijeen en boog zich onder andere over de invulling van een tweede onderzoekspositie, waarbij de vraag voorlag wat het meest wenselijk is: een hoogleraar, lector, practor, auctor of primor. Ook de opzet van een literatuurstudie naar het effect van AI op lezen is van advies voorzien.

Onderzoek

Stichting Lezen draagt als opdrachtgever, partner en/of uitvoerder bij aan wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek dat leesbevordering verder helpt. Daarvoor hanteren we een meerjarige onderzoeksagenda, met in de periode 2025-2028 de volgende thema's:

- effectief (voorbereidend) leesonderwijs en literatuureducatie;
- digitaal lezen en digitale innovatie;
- onderbelichte doelgroepen;
- wisselwerking thuissituatie met kinderopvang/school;
- bereik, effect en stand van zaken.

Alle onderzoeken waar we in 2025 aan werkten, pasten binnen deze onderzoeksagenda. Dit jaar publiceerden we onder andere het onderzoeksrapport *Praten over lezen*. Uit dit literatuuronderzoek blijkt dat in gesprek gaan over wat er gelezen is een positieve invloed

heeft op de leesmotivatie van leerlingen en vaak ook op hun leesgedrag. Het effect van gesprekken over boeken en lezen op leesbegrip is wisselend. Het tekstbegrip van leerlingen gaat vooral vooruit wanneer boekgesprekken open en wederkerig zijn.

Het periodieke onderzoek naar langetermijntrends in koop-, leen- en leesgedrag besteedde dit jaar ook weer aandacht aan de bekendheid van leesbevorderingscampagnes. Daaruit bleek dat de naamsbekendheid van BoekStart en de Bibliotheek op school onder Nederlanders is gegroeid. De bekendheid van de Leescoaliticampagne *Wie leest heeft een goed verhaal* bij het algemene publiek steeg in 2025 van 29% naar 34%.

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>Bibliotheek-monitor</i> ¹⁰	Afnemer	KB, nationale bibliotheek	Levert per schooljaar bereikcijfers BoekStart en de Bibliotheek op school; zie bijlage 1
<i>Monitoronderzoeken Kunst van Lezen</i> *	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	DESAN Research Solutions	Bijlage 1 bevat de deelnamecijfers; zie hoofdstukken 3-6 voor uitkomsten per domein
<i>Periodieke onderzoeken lees-, koop- en leenge-drag in Nederland:</i> • Langetermijntrends in koop-, leen en leesgedrag • Lezen in relatie tot persoonlijke ontwikkeling • <i>Klantreis kopen en lenen</i> • <i>Leesonderwijs voortgezet onderwijs</i>	Mede-opdrachtgever (als partner in Stichting Marktonderzoek Boekenvak)	Stichting Marktonderzoek Boekenvak/GfK	Vier onderzoeken afgerond en gepubliceerd
Praten over lezen * (po en vo)	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Dr. Lesya Ganushchak (Erasmus Universiteit)	Afgerond en gepubliceerd

[vervolg](#)

¹⁰ [Bibliotheekmonitor](#) | [Bnetwork](#)

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>De werkelijkheid weerspiegeld</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Naomi Hofman o.l.v. dr. Sara van den Bossche en dr. Élodie Malanda (Universiteit Tilburg)	Loopt; afronding en publicatie in 2026
Project Lees Evolutie (po en vo)	Consortiumpartner, uitgever	Prof. dr. Els Stronks (Universiteit Utrecht)	Loopt; afronding in 2033
Navigating the cross-contextual media landscape: Children's and adolescent's digital media use, development and (in) equality	Consortiumpartner, uitgever	Prof. dr. Liesbeth Kester (Universiteit Utrecht) en prof. dr. Eliane Segers (Radboud Universiteit Nijmegen)	Loopt; afronding in 2028
Bereik, bekendheid, gebruik en waardering kennisproducten Stichting Lezen	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Ruigrok	In voorbereiding

Tabel 1: Domeinoverstijgende onderzoeksactiviteiten 2025; * betekent financiering via Kunst van Lezen

2.3. Netwerk versterken

Strategische relaties

De samenstelling van de Leescoalitie bleef in 2025 ongewijzigd. Samen doorliepen de partners een strategietraject om de positionering en werkwijze te herijken. Dat leidde tot het scherpstellen van de kerntaak: *‘Lezen en geletterdheid op de maatschappelijke agenda zetten en houden’*. De coalitie besloot om alleen nog als netwerk- en lobbyorganisatie op te treden, in een complementaire strategische rol ten opzichte van de partnerorganisaties. Uitvoerende projecten werden afgestoten aan de meest geëigende partners. Stichting Lezen nam de verantwoordelijkheid over voor de websites [queerboeken.nl](#) en [springlezend.nl](#) en de daarbij behorende activiteiten.

De Leescoalitie stelde werkgroepen in voor Communicatie, Lobby en Kennis. Deze vormen samen met het directeurenoverleg de inhoudelijke basis van de coalitie. Omwille van de slagvaardigheid werden een bestuurssecretaris en een technisch voorzitter aangesteld. De bestuurssecretaris werkte de strategie verder uit, verschaftte helderheid over rollen en spelregels en maakte een start met de inrichting van de werkgroepen Lobby en Kennis. De werkgroep Communicatie was al actief. De campagne *Wie leest heeft een goed verhaal*, zie ook § 1.2, is niet alleen naar buiten toe belangrijk, maar geeft de Leescoalitie ook een gevoel van gezamenlijkheid en positieve energie.

Stichting Lezen maakte in 2025 deel uit van de Kennistafel Effectief Leesonderwijs, die (wetenschappelijke) kennis over effectief leesonderwijs verzamelt en ontsluit, tools ontwikkelt voor scholen, en activiteiten organiseert. We zijn hierin met twee medewerkers en via 'onze' hoogleraar Roel van Steensel vertegenwoordigd. De Kennistafel is een initiatief van de VO-raad, PO-Raad en het NRO en bestaat uit wetenschappers, beleidsmedewerkers en mensen uit de onderwijspraktijk.

Het Strategisch Overleg Jeugd en Onderwijs stond in 2025 onder voorzitterschap van Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) en bestond uit vertegenwoordigers van KB, nationale bibliotheek, de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en Stichting Lezen. In de drie vergaderingen van dit overleg werd gesproken over de coördinatie door het Landelijk Team BoekStart en de Bibliotheek op school (zie daarover §1.2) en over de uitvoering van de masterplanregeling door Stichting Lezen. Daarnaast kwamen onder meer digitale geletterdheid, de versterking van de relatie met het onderwijs en de structurele financiering van leesbevordering vanaf 2027 aan de orde.

Fries (Frysk) is de tweede landstaal van Nederland. Stichting Lezen heeft daarom de opdracht om ook voor de Friese taal leesbevorderingsbeleid te ontwikkelen en leesbevordering in Friesland mede mogelijk te maken. Daarvoor werken we sinds jaar en dag in het Platform lêsbefoordering Fryslân samen met Friese culturele organisaties en het Nederlands Letterenfonds. In 2025 kwamen de deelnemers drie keer bijeen. We hebben onder andere de missie en de doelstellingen van het platform opnieuw geformuleerd. Ook spraken we over samenwerking met de Friese equivalent van de Leescoalitie, die op provinciaal niveau het leesoffensief aanjaagt en faciliteert.

Samenwerking	Doel	Partners	Rol St. Lezen
Landelijk Netwerk Geletterdheid	Kennisdeling; samenwerking; BoekStart voor alle kinderen	Jeugdgezondheidszorg	Deelnemer, kennispartner
KVB Boekwerk	Lezersmarkt in kaart brengen en onderzoeksgegevens over culturele en leesbevorderende prestaties bundelen	Groep Algemene Uitgevers, Koninklijke Boekverkopers-bond, CPNB en Letterenfonds	Lid adviesraad
Ondersteunende (letteren) instellingen BIS	Afstemming doelen/visie; kennisdeling; contact OCW en Raad voor Cultuur; maatschappelijke verkenning; samenwerking; aansluiting leesbevordering en cultuureducatie	Letterenfonds, Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, Schrijverscentrale, Schoolschrijver, LKCA, Boekmanstichting	Inhoudelijke coördinatie, strategisch en kennispartner, onderzoek

vervolg

Samenwerking	Doel	Partners	Rol St. Lezen
Platfoarm lêsbefoarding Fryslân	Leesbevordering in de Friese taal; doorgaande lijn voor Friese leesbevordering	Afûk, Fers, Cedin, Omrop Fryslân, Sintrum Frysktalige Berne-opfang, Tresoar, Prov. Fryslân, Nederlands Letterenfonds	Kernpartner, kennispartner
De Wendbaren	Positionering bovensectorale ondersteuningsstructuur in de BIS	Ondersteuningsinstellingen BIS	Deelnemer
Kinderboekenambassadeur internationaal	Uitwisselen van ervaringen en ideeën; inzet ambassadeur als instrument voor leesbevordering	VK, Ierland, Wales, Zweden, Nieuw-Zeeland, Italië, Finland, VS, Australië	Initiatiefnemer, coördinator
EURead/ Global Network	Uitwisselen van kennis, ervaring en concepten; strategie; belangenbehartiging	Leesbevorderingsorganisaties uit heel Europa (EURead) en de wereld (Global Network)	Bestuurslid (vicevoorzitter en penningmeester)
International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)	Belangenbehartiging; professionalisering en verbinding internationale bibliotheeksector	Bibliotheekorganisaties uit 150 aangesloten landen	Lid Standing comm. Literacy & Reading en sectie School Libraries
IBBY-Nederland (International Board on Books for Young People)	Projecten steunen/ initiëren; nominaties voor internationale prijzen; organisatie Miep Diekmann Thesisprijs en Jenny Smelik-IBBY Prijs voor culturele diversiteit in jeugdliteratuur	Nederlands Letterenfonds	Partner; medewerker fungeert als voorzitter

Tabel 2: Overige domeinoverstijgende nationale en internationale samenwerkingen Stichting Lezen

Lobby-activiteiten en woordvoering

Het nieuwe team Communicatie en Marketing formuleerde een communicatiestrategie en persbeleid. Deze beleidsdocumenten staan in het teken van de ambitie om de 'woordvoerder van het lezen' te worden en te zorgen dat het publieke debat over lezen en leesbevordering wordt gevoerd op basis van actuele inzichten uit wetenschap en praktijk. Zie ook hoofdstuk 1 voor de reflectie op wat dit heeft opgeleverd.

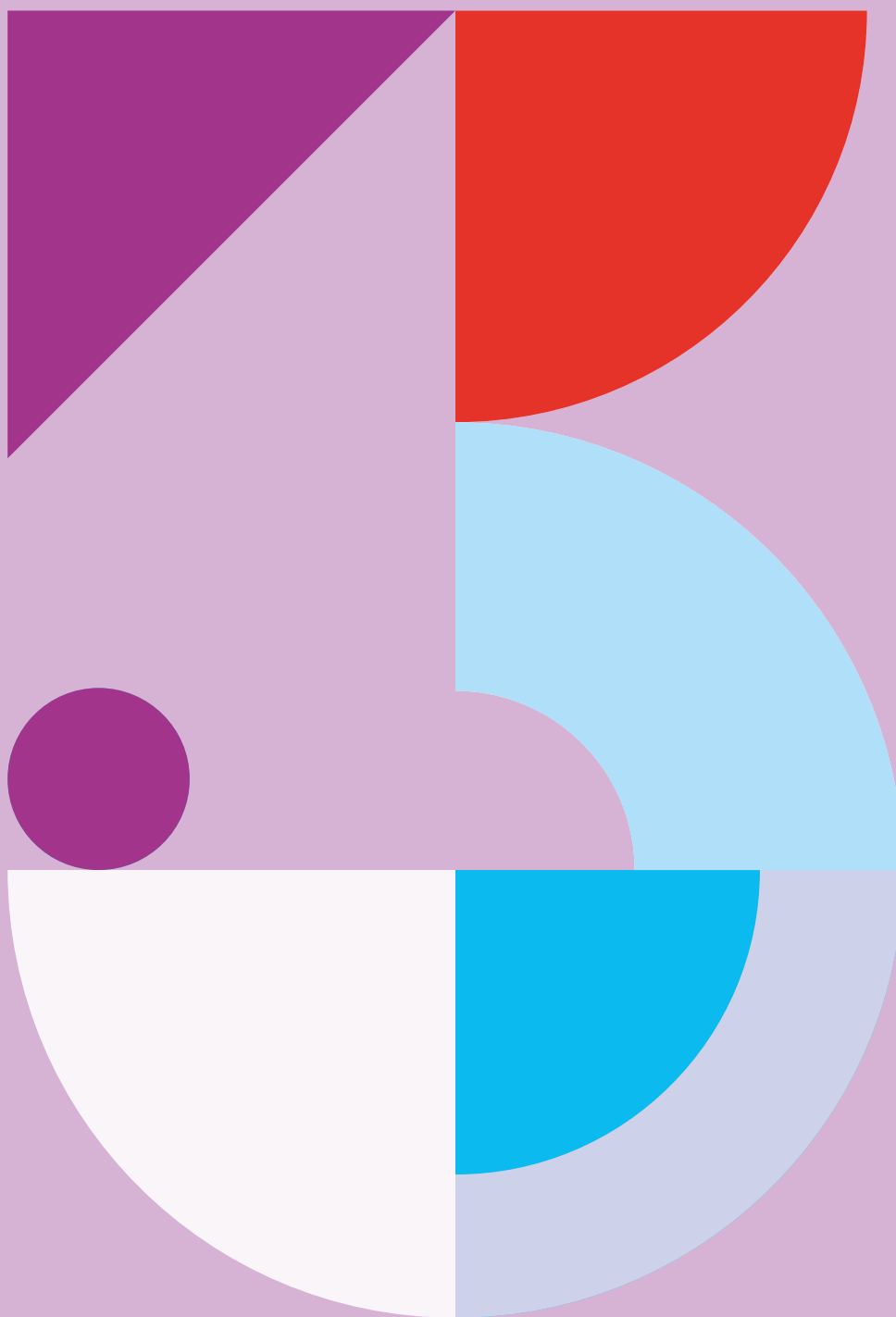
Datum	Medium	Boodschap
20-1-2025	Radio 1, De nacht van...	Vaders lezen minder voor dan moeders (en dat moet anders!)
21-1-2025	Radio 1, Spraakmakers	Vaders lezen minder voor dan moeders (en dat moet anders!)
28-1-2025	Trouw	Tips hoe je een brugklasser aan het lezen krijgt
12-3-2025	NOS Nieuws	Leesvaardigheid blijft zorgenkindje
15-3-2025	De Taalstaat	Wie leest heeft een goed verhaal
21-3-2025	De Volkskrant	Opinie: Leesbevordering is beslist geen geldverspilling
3-4-2025	Podcast Remind Learning	Lerarentekort
19-4-2025	De Taalstaat	Mediatheek Trofee voor Praktiq in Goes
23-5-2025	Podcast Bijdeles	Leesgedrag van de Nederlandse jeugd
1-9-2025	Magazine Primaonderwijs	De lezende leraar maakt het verschil.
21-10-2025	De Volkskrant	Opinie: Betere leesvaardigheid? Elke school een mediatheek!

Tabel 3: voorbeelden van waarde- en/of impactvolle media-optredens en -publicaties van Stichting Lezen

We startten (lobby)campagnes om aandacht en steun te vragen voor het belang van de lezende leraar en de professionele mediatheek. Over die thema's (en meer) schreven we de Tweede Kamer.

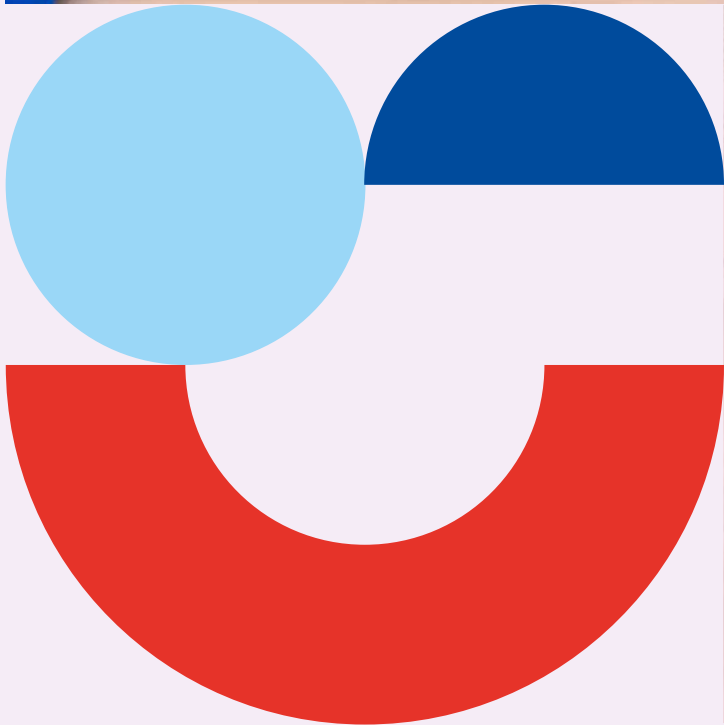
Datum	Met oog op	Inhoud brief
10-1-2025	Commissiedebat Leraren	Belang lezende leraar; waarde bestaande kennis en instrumenten; belang doorlopende lees- en leerlijnen; oplossen lerarentekort
13-3-2025	Commissiedebat Leermiddelen funderend onderwijs	Behoud leermiddelen op papier; belang (literaire) kinder- en jeugdfictie; toegevoegde waarde rijke leesomgeving
21-8-2025	Commissiedebat Funderend onderwijs	Leraar in staat stellen een lezende leraar te zijn; doorlopende lees- en leerlijn 0-20 jaar; rijke lees-omgevingen op elke school; structurele aanpak lerarentekort
23-9-2025	Commissiedebat mbo	dBos mbo; gratis lidmaatschap bibliotheek tot 26 jaar; dagelijks 15 à 30 minuten lezen in curriculum en op rooster; verbinding burgerschapsonderwijs met lezen; belang van lezende docenten; oplossen docententekort; terugdraaien bezuinigingen noodzakelijk

Tabel 4: brieven van Stichting Lezen aan de Tweede Kamer

HOOFDSTUK 3

Voor- en vroegschoolse periode

Kinderen die als baby al zijn voorgelezen, zijn later beter in taal. Voorlezen, praten en liedjes zingen versterken de band tussen ouder en kind. Stichting Lezen heeft veel programma's en activiteiten voor deze fase, omdat die zo cruciaal is en omdat het niet mogelijk is om alle baby's en peuters te bereiken via één hoofdroute, zoals dat wel kan met de schoolgaande jeugd. We moeten daarom meer moeite doen om te zorgen dat de allerjongsten allemaal de kans krijgen om te leren en te genieten van boeken, verhalen, rijmpjes en liedjes.

3.1. Leesomgeving verbeteren

Programma's¹¹

BoekStart voor baby's

Ouders van pasgeborenen krijgen meestal via de gemeente en soms via het consultatiebureau al sinds 2009 een waardebon voor een BoekStartkoffertje en een gratis bibliotheeklidmaatschap voor hun baby. In januari introduceerden we [een nieuwe versie van het BoekStartkoffertje](#). De vorm is opgefrist; productie en vervoer zijn verduurzaamd. De inhoud is als vanouds: enkele babyboekjes en een folder met ouderinformatie. De presentatie vond plaats in Doetinchem (Bibliotheek West-Achterhoek), in aanwezigheid van veel ouders en kinderen. Alle bibliotheken deelden het koffertje in 2025 uit. Voor ongeveer de helft van de pasgeborenen werd het daadwerkelijk opgehaald.

Om BoekStart voor baby's te promoten en ouders en verzorgers ideeën aan te reiken over voorlezen en 'speellezen' stonden we op de Negenmaandenbeurs met de grote BoekStart Babybieb. We maakten verschillende afleveringen van Boekideeën, met tips voor zowel pedagogische professionals als voor ouders bij de boekjes uit het koffertje. We brachten drie edities uit van het E-magazine BoekStart voor jou. Alweer voor de vijfde keer organiseerden we de landelijke BoekStartdag, met dit keer een feestelijke aftrap in Roermond en met een [webinar voor ouders](#) boordevol boekentips en voorleesideeën.

Preventieve gezinsaanpak

Voorlezen en taalstimulering is in veel gezinnen geen vanzelfsprekend onderdeel van de opvoeding van en omgang met jonge kinderen. Daarom zetten steeds meer bibliotheken BoekStartcoaches in, die op het consultatiebureau met ouders in gesprek gaan en gerichte voorleesondersteuning bieden. Vooral minder taalvaardige ouders gaan hierdoor vaker naar de bibliotheek. Bibliotheken konden in 2025 gebruik maken van de Stimuleringsregeling BoekStartcoach om op meer consultatiebureaus coaches in te kunnen zetten. Stichting Lezen voerde deze regeling uit. We konden subsidieaanvragen voor 36 nieuwe locaties honoreren. In totaal waren er eind 2025 350 consultatiebureaus met een BoekStartcoach. Bij elkaar deelden die in 2025 21.000 meertalige prentenboeken uit aan ouders met een andere thuistaal dan het Nederlands.

Uit onderzoek blijkt dat voorlichting over voorlezen bij gezinnen met laagtaalvaardige ouders beter aanslaat als die geïntegreerd wordt in het gesprek over de gezondheid van het kind. Stichting Lezen zorgde daarom de afgelopen jaren samen met Onderwijsadviesbureau Sardes voor de aanpak Lezen op Recept en beproefde deze op een pilotlocatie. De deelnemende jeugdartsen en -verpleegkundigen, die voor ouders gezaghebbende en

¹¹ Zie voor de complete cijfermatige verantwoording van de programma's [bijlage 1 over Kunst van Lezen](#).

vertrouwde raadgevers zijn, geven zelf tijdens de contactmomenten met ouders informatie over lezen in relatie tot de ontwikkelingsfase van het kind. Ook verwijzen ze zo nodig gericht door naar andere ontwikkelprogramma's voor zowel ouder als kind, zoals de VoorleesExpress en het Taalhuis. Aan de hand van het in opdracht van Stichting Lezen ontwikkelde [Implementatiemodel](#) startten in 2025 de voorbereidingen voor een uitbreiding naar andere locaties.

BoekStart in de kinderopvang

BoekStart in de kinderopvang gaat uit van intensieve en structurele samenwerking tussen kinderopvang en bibliotheek. Stichting Lezen staat samen met de KB voor de inhoudelijke kwaliteit van het programma. De bibliotheken voeren het uit. De aanpak is veelomvattend en vereist inzet op alle bouwstenen waaruit het programma is opgebouwd: Netwerk & Beleid, Voorlees- en mediaplan, Expertise, Leesomgeving & Collectie, Activiteiten & Ouderbetrokkenheid en Monitoring. Zo kan elke kinderopvanglocatie een stimulerende leesomgeving worden.

In het schooljaar 2024-2025 [verstrekte Stichting Lezen subsidies aan bibliotheken](#) om nieuwe kinderopvanglocaties mee te laten doen met BoekStart in de kinderopvang. Het ministerie van OCW stelde hiervoor vanuit het Masterplan basisvaardigheden geld beschikbaar. Dit leverde 487 nieuwe locaties op in 2025. Ook konden de bibliotheken voor de ruim 2.500 kinderopvanglocaties die al met BoekStart werken een doorontwikkelingsbijdrage aanvragen om de samenwerking te versterken.

BoekStart gastouderopvang

Gastouders vangen in Nederland dagelijks tienduizenden jonge kinderen op. Ook dit deel van de kinderopvang is gebaat bij advies en ondersteuning van de bibliotheek over leesbevordering. Om in die behoefte te voorzien, ontwikkelde Stichting Lezen in de voorgaande jaren BoekStart gastouderopvang. Bibliotheken konden in 2025 dankzij een stimuleringsregeling binnen Kunst van Lezen financiering ontvangen voor het opzetten van structurele samenwerking met gastouderopvang(organisaties) op het gebied van de bouwstenen Beleid, Expertise, Leesomgeving & Collectie en Activiteiten & Ouderbetrokkenheid. Vanwege de focus op BoekStart in de kinderopvang en door gebrek aan capaciteit voor begeleiding vanuit Stichting Lezen door uitval van de betreffende domeinspecialist, is er in 2025 nauwelijks gebruik gemaakt van de stimuleringsregeling. Daarom hebben we deze subsidiemogelijkheid verlengd tot en met 2026.

Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid

Sinds 2020 werkte Stichting Lezen in opdracht van het ministerie van OCW samen met KB, nationale bibliotheek, Stichting Lezen en Schrijven en in een later stadium SPN, aan de ontwikkeling en implementatie van een samenhangende aanpak waarmee gemeenten geletterdheid in taalarme gezinnen kunnen stimuleren. Dit project zou in 2024 aflopen, maar werd door OCW verlengd om gemeenten die deel uitmaken van het Programma Leefbaarheid en Veiligheid nog gelegenheid te geven de aanpak in te voeren. Lelystad, Rotterdam, Schiedam en Zaanstad hebben dat in 2025 gedaan. In totaal hebben sinds 2020 45 gemeenten en hun bibliotheken meegedaan met het project. Er zijn dit jaar nog drie bijeenkomsten geweest voor gemeenten en bibliotheken. Ook werkten we aan diverse (meet)instrumenten en kennisproducten om de aanpak en de opgebouwde kennis te borgen en verder te brengen, ook nu de projectfase voorbij is. [Stichting Lezen en Schrijven](#) neemt de verantwoordelijkheid voor de borging van de aanpak nu over. Stichting Lezen

blijft (financiële) ondersteuning verlenen voor onder andere de monitoring en de website voor de gezinsaanpak.

Aan het einde van de projectfase trokken we onder andere de les dat werken aan geletterdheid in taalarme gezinnen echt een integrale aanpak vergt, omdat er verschillende beleidsdomeinen bij betrokken zijn en vanwege de continuïteit. Ook stelden we vast dat het werken met een Verandertheorie (Theory of Change) bijdraagt aan de effectiviteit van de aanpak, omdat dat richting geeft en het integraal werken bevordert. Duidelijk is dat de regierol voor de gezinsaanpak bij de gemeente thuishoort; de bibliotheek is daarvoor niet in positie. Landelijke en lokale afstemming met verwante programma's en projecten draagt bij aan de effectiviteit en de doelmatigheid van de aanpak. Ten slotte concludeerden we dat de VNG als ambassadeur een belangrijke rol kan spelen om de toepassing van (inzichten uit) de aanpak te stimuleren.

Campagnes en projecten

De Nationale Voorleesdagen

De Nationale Voorleesdagen is de kerncampagne voor de voor- en vroegschoolse periode. Het Prentenboek van het Jaar was in 2025 *Rinus* van Ingrid en Dieter Schubert. Het Voorleesontbijt markeerde traditiegetrouw de start van De Nationale Voorleesdagen. Omdat vaders over het algemeen veel minder voorlezen, gaven dit jaar veel bekende vaders het goede voorbeeld door voor te lezen in bibliotheken, in de kinderopvang en in kleuterklassen. In de Bibliotheek Schiedam kwamen Prinses Laurentien en Prins Constantijn samen voorlezen.

Ouders met een andere thuistaal konden tijdens de Nationale Voorleesdagen opnieuw een gratis vertaling ophalen van het Prentenboek van het Jaar. Voorlezen werkt namelijk het beste in de taal van je hart en een goede taalvaardigheid in de thuistaal helpt ook bij de Nederlandse taalverwerving. Het boek was dankzij een bijdrage van het Nederlands Letterenfonds beschikbaar in het Pools, Turks, Arabisch, Papiamentu, Papiamentu en Oekraïens. Op scholen in krimp- en anticipeergebieden die meedoen met de Bibliotheek op school ontvingen 5.100 kleuters een Voorleestas met de mini-editie van het Prentenboek van het Jaar en een bijpassend knuffeltje. Dit was mogelijk dankzij een bijdrage van De Versterking.

Van de ouders met jonge kinderen heeft 60% iets gezien, gehoord of gelezen over de campagne. Zo'n 33% ondernam naar aanleiding daarvan daadwerkelijk actie: ze deden een leesactiviteit of haalden een boek in huis via de boekhandel of de bibliotheek.¹²

Praat maar raak

In 2025 ontwikkelden Stichting Lezen en het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid een prototype van het spel Praat maar raak! Dit daagt ouders van kinderen van 0 tot en met 3 jaar uit om in alledaagse situaties meer te praten met hun kind. De onderliggende boodschap is: veel praten met je kindje is goed voor de taalontwikkeling. Het spel wordt in 2026 verder getest.

12 Stichting Lezen – Leesmonitor (2026). [Nationale Voorleesdagen bereikt veel ouders.](#)

Deskundigheidsbevordering

Kennisbijeenkomsten

In februari vond een werksessie plaats voor bibliotheken en provinciale ondersteuningsinstellingen over het gebruik van de resultaten van de Monitors BoekStart in de kinderopvang en BoekStartCoach, zie ook § 3.2.

In juni belegden we een expertmeeting van het Leesbevorderingslab over digitale leesbevordering en het jonge kind. Onderzoekers van de VU en de Erasmus Universiteit Rotterdam deelden inzichten uit door Stichting Lezen gepubliceerd onderzoek naar [digitale prentenboeken in de kinderopvang](#) en [technologie in ouder-kindprogramma's](#). Dit trok beleidsmakers, ontwikkelaars en onderzoekers.

Speciaal voor directeuren en managers van bibliotheken produceerden we twee webinars voor het management van bibliotheken over [BoekStart in beleid en over de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterheid](#).

Publicaties en websites

We actualiseerden de uitgave [Meer lezen, beter in taal](#) voor de voor- en vroegschoolse periode. Daarin leggen we de basis van onze aanpak goed uit en geven we zowel ouders als professionals in opvoeding en onderwijs achtergrondkennis en handelingsperspectief. We maakten een nieuwe folder voor BoekStart in de kinderopvang en herziene versies van de folders *Digitale media*, *Voorlezen aan jonge kinderen* en *Peuters houden van boeken*. Met de videoreeks *Leesconsulent Content* maken we startende leesconsulenten wegwijs in het bibliotheek- en onderwijsveld. In 2025 produceerden we een [nieuwe aflevering over BoekStart in de kinderopvang](#).

We maakten een start met de ontwikkeling van de domeinwebsite [lezenindekinderopvang.nl](#). Hier gaan we pedagogisch professionals van de kinderopvang de kennis en middelen aanreiken om het leesplezier en de taalontwikkeling van baby's en peuters te stimuleren. Om goed aan te sluiten bij de praktijk, hielden we twee klankbordbijeenkomsten met experts uit de kinderopvang en opleiders. In het ontwerp van de website proberen we aansluiting te zoeken bij en maatwerk te leveren voor de doelgroep. Team Communicatie neemt met het oog daarop het voortouw in de ontwikkeling van de website en werkt daarbij samen met een gespecialiseerd extern bureau.

De bestaande websites [boekstartpro.nl](#) en [boekstart.nl](#) hielden we actueel. In samenwerking met de KB vervingen we de BoekStartapp door een webapp. Zo kunnen jonge ouders via hun telefoon of tablet snel en eenvoudig toegang krijgen tot nieuws, boekentips en praktische informatie over voorlezen met jonge kinderen, zonder eerst een app te hoeven installeren.

Opleidingen en nascholingen¹³

Expertise is een van de pijlers van onze leesbevorderingsaanpak. Stichting Lezen draagt daarom inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de inhoud van de trainingen voor leesconsulenten, BoekStarttrainers en BoekStartcoaches. Door de groei van het aantal kinderopvanglocaties dat meedoet aan BoekStart in de kinderopvang, is er veel vraag naar opleidingen. Deze worden grotendeels aangeboden via Bibliotheek Campus.

¹³ Zie voor het complete trainingsaanbod in het kader van [Kunst van Lezen bijlage 1](#).

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Leesmediaconsulent BoekStart; BoekStartcoach	Stroomlijning met basisopleiding voor de opleiding leesmediaconsulent po. Er wordt gewerkt met een talentontwikkelplan voor de reflectie. Werkbladen met theoretische en praktijkopdrachten. Daarnaast krijgt de cursist ondersteuning vanuit de eigen bibliotheek in de rol van een buddy.
Basisopleiding BoekStartcoach	Vernieuwd. Meer focus op gesprekstechnieken met ouders, op basis van de ouderschapstheorie.
Nascholing trainers BoekStartcoach en Leesmediaconsulent BoekStart	Nascholingen primair regionaal aangeboden in samenwerking met de POI. Vervolgens landelijk herhaald op een later moment. Aandacht voor cultuursensitief werken (BoekStartcoach) en Vertel-tafel (Leesmediaconsulent BoekStart).
Meertaligheid BoekStart	Inhoudelijk geen ontwikkelingen. Veel belangstelling voor.
Train de trainer interactief voorlezen en voorlees- coördinator	Inhoudelijk gereviseerd in 2025. Accent minder op kennisoverdracht. Kennismaken met werkvormen en vaardigheden als trainer.
Van uitvoerder naar gespreks- partner/ Hoe word ik een activerende trainer?	Beide zijn bedoeld voor Leesmediaconsulenten BoekStart. Interesse voor beide trainingen groeit. Bij in-company trainingen doen zowel de Leesmedia- consulenten BoekStart als primair onderwijs mee.
Digitale prentenboeken in de kinderopvang	
Verplichte nascholingen voor trainers	Dit jaar op het gebied van cultureel- sensitief werken en het werken met de Verteltafel werden goed bezocht.
E-learning Meer voorlezen beter in taal	Opnieuw geaccrediteerd voor artsen en jeugd- verpleegkundigen. Belangrijk voor jeugdgezondheids- zorgorganisaties die willen starten met Lezen op recept.
BoekStarttraining Voorlezen in de gastouderopvang	Nieuw ontwikkeld. Hiermee kunnen bibliotheek- medewerkers helpen om de competenties op het gebied van leesbevordering van gastouders te ontwik- kelen of te versterken.
Mbo-keuzemodule specialist leesbevordering 0-12 jaar	De module is gratis te bestellen voor docenten van mbo-opleidingen pedagogisch werk. Zij ontvangen een docentenhandleiding, een studentenreader (op B1-niveau) en zes powerpointpresentaties. Er is veel belangstelling voor, vooral sinds bekend werd dat 'interactief voorlezen' deel gaat uitmaken van de basisvoorwaarden voor de kwaliteit van beroeps-krachten in de ve en daarmee van de opleiding tot beroepskracht ve.

Tabel 6: Trainingsaanbod voor- en vroegschoolse periode en ontwikkelingen daarin

3.2. Kennis verdiepen

Het onderzoek [Voorlezen in de kinderopvang](#) laat zien dat kinderopvangorganisaties vaak wel beleid hebben rondom voorlezen, maar dat de praktijk daarbij achterblijft. Ongeveer twee derde heeft geen apart voorleesplan en de helft geen voorleescoördinator. Er is een duidelijke behoefte aan deskundigheidsbevordering op het gebied van lezen, zowel bij managers als bij pedagogisch medewerkers. Daar zit ruimte voor verbetering. Impact maken vraagt om structurele aandacht voor leesbevordering. Ook is het van belang om de doorgaande leeslijn naar het onderwijs door te trekken en met het oog daarop samen te werken met het primair onderwijs.

Pedagogisch medewerkers in de kinderopvang maken ook gebruik van digitale prentenboeken. Peuters gaan hierdoor vooruit in hun woordenschat, zo laat de [nieuwe effectstudie](#) zien die Stichting Lezen in 2025 publiceerde. Voorwaarden zijn wel dat pedagogisch medewerkers beschikken over een kwalitatief goed aanbod van digitale prentenboeken en getraind zijn in het gebruik ervan.

De Monitoronderzoeken in het kader van Kunst van Lezen brengen de stand van zaken van BoekStart in de kinderopvang en de BoekStartCoach in kaart. De [Monitor BoekStart in de kinderopvang](#) voedt de dialoog tussen kinderopvangorganisaties en bibliotheken met het oog op versterking van de samenwerking. De rapportage over 2024-2025 sluit aan bij de uitkomsten van het bovengenoemde generieke onderzoek naar voorlezen in de kinderopvang.

De [Monitor BoekStartCoach](#) geeft richting aan de samenwerking en de dialoog tussen bibliotheken en jeugdgezondheidszorg. De in 2025 gepubliceerde rapportage laat onder andere zien dat de JGZ meer zou kunnen doorverwijzen naar de BoekStartcoach en dat het belangrijk is dat JGZ-medewerkers beter leren hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen herkennen en doorverwijzen.

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>Monitor BoekStart-Coach en BoekStart in de kinderopvang*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	DESAN Research Solutions	Bijlage 1 bevat de deelnamecijfers van deze onderzoeken
<i>Inzet van digitale prentenboeken in kindcentra*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Thirza Osterhaus o.l.v. prof. dr. Roel van Steensel (VU/ Erasmus Universiteit) en dr. Björn de Koning (Erasmus Universiteit)	Afgerond en gepubliceerd

vervolg

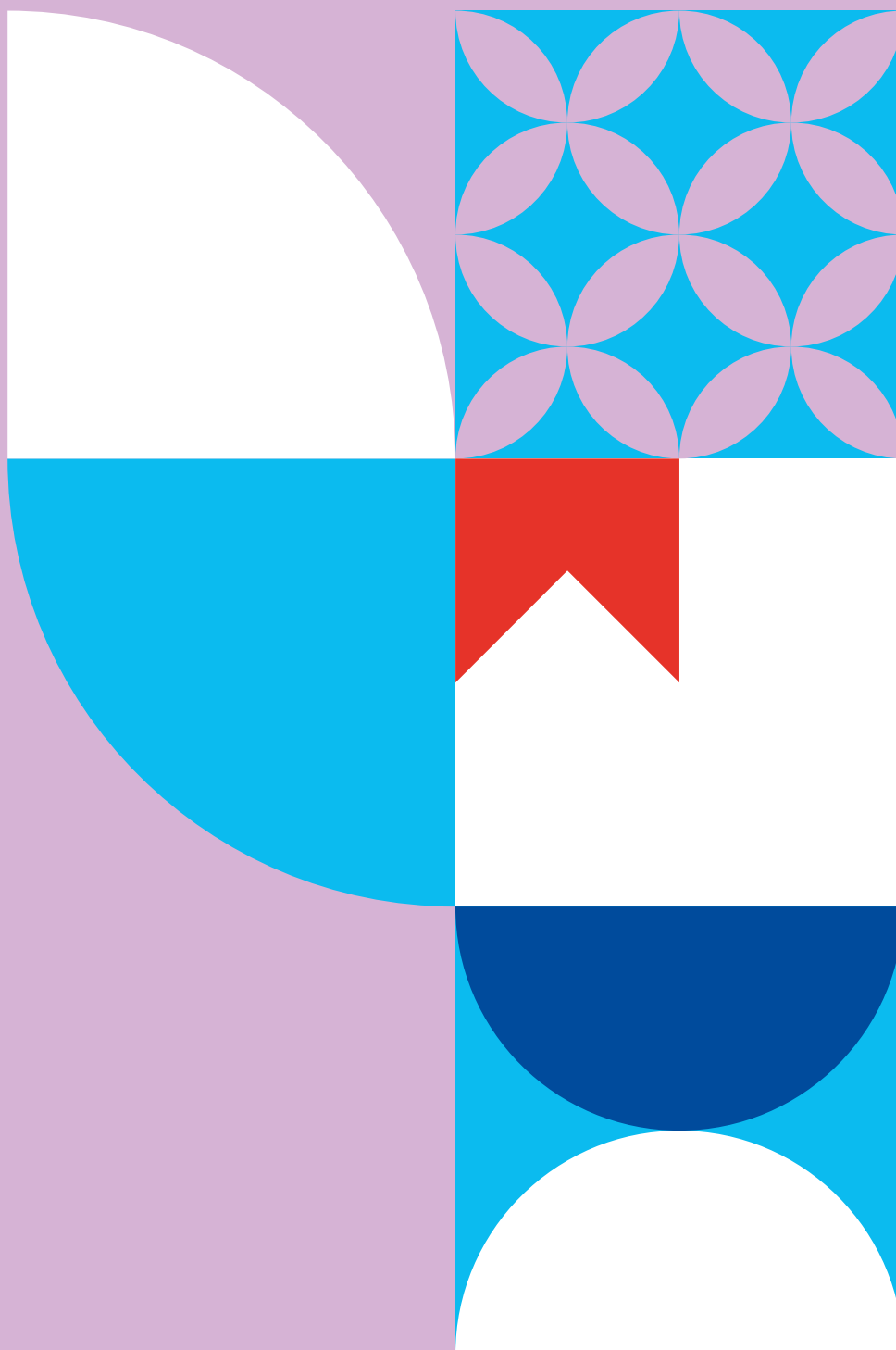
Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>Technologiegebruik in ouder-kind-programma's*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator en uitgever	Romina de Lima-Van Gent o.l.v. prof. dr. Roel van Steensel (VU/ Erasmus Universiteit), dr. Björn de Koning en prof. dr. Lidia Arends (Erasmus Universiteit)	Afgerond en gepubliceerd
<i>Voorlezen in de kinderopvang*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Verian	Afgerond en gepubliceerd
<i>Meertalige digitale prentenboeken*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Thirza Osterhaus o.l.v. prof. dr. Roel van Steensel (VU/ Erasmus Universiteit)	Loopt; afronding en publicatie in 2026
<i>Implementatie en effectiviteit BoekStart in de kinderopvang*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Nader te bepalen	Call is voorbereid en uitgezet; afronding en publicatie in 2028
<i>Evaluatie BoekStartcoach*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Sardes	Loopt; afronding en publicatie in 2026

Tabel 7: Onderzoeksactiviteiten 2025 m.b.t. de voor- en vroegschoolse periode; *
betekent financiering via Kunst van Lezen

3.3. Netwerk versterken

Tot onze belangrijkste partners in het domein van de voor- en vroegschoolse periode behoren het Expertisecentrum Kinderopvang, SLO, het Nederlands Centrum voor Jeugd-gezondheid, het Actieprogramma Kansrijke Start van het ministerie van VWS, de directies PO (team Ontwikkelkansen en het jonge kind) en Kansengelijkheid van het ministerie van OCW en de directie Kinderopvang van het ministerie van SZW. We hielden een presentatie over BoekStart en de Bibliotheek op school bij de VNG Academie voor startende onderwijsambtenaren en waren met een presentatie en een stand aanwezig op het congres van het Expertisecentrum Kinderopvang.

Stichting Lezen is actief in de werkgroep Global Network for Early Years Bookgifting. De leden ontmoetten elkaar in juni in Brussel om ervaringen uit te wisselen en verder te praten over waar het netwerk naartoe wil. De wens is om een toolkit te maken om landen op weg te helpen die willen starten met een bookgifting programma. Wij verzorgden in Brussel een presentatie over BoekStart Nederland tijdens het Open Forum over 25 jaar leesbevordering in Europa.

HOOFDSTUK 4

Primair onderwijs¹⁴

¹⁴ Onder primair onderwijs wordt verstaan: scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs 4-12 jaar.

Op de basisschool leert ieder kind lezen. Daarnaast hebben basisscholen de verantwoordelijkheid om kinderen te helpen lezers te worden. Lezen verdient op de basisschool de hoogste prioriteit. De principes van effectief leesonderwijs zouden daarbij leidend moeten zijn. Effectief leesonderwijs draait om rijke teksten en kwalitatief goede boeken en om doelgericht en in samenhang werken aan leesvaardigheid, kennisontwikkeling, woordenschat en literaire competenties, in het kader van alle schoolvakken.

De belangrijkste interventie van Stichting Lezen voor deze doelgroep is de Bibliotheek op school. Scholen die daaraan meedoen, voldoen daarmee aan twee belangrijke randvoorwaarden voor effectief leesonderwijs: de aanwezigheid van ondersteunende bibliotheek-expertise en van voldoende boeken die passen bij de schoolpopulatie.

4.1. Leesomgeving verbeteren

Programma's¹⁵

De Bibliotheek op school po

Dankzij het geld uit het Masterplan basisvaardigheden konden we in 2025 het aantal reguliere po-locaties van de Bibliotheek op school weer flink uitbreiden. Ook konden we investeren in de doorontwikkeling van de aanpak op scholen die al aangehaakt waren. Daarbij hielp het enorm dat vrijwel alle bibliotheken in Nederland meedoen met het programma. Samen bereikten zij met de Bibliotheek op school ruim 65% van de schoollocaties in het reguliere primair onderwijs. De leesomgeving op scholen is daardoor nu echt op grote schaal aan het verbeteren.

In het speciaal onderwijs is de Bibliotheek op school minder wijd verbreid. De visie op en de doelen van leesonderwijs in het speciaal onderwijs zijn anders dan in het reguliere onderwijs. Zelfstandig kunnen lezen is niet voor iedere leerling haalbaar. Er wordt vooral ingezet op taal- en leesplezier in de breedste zin van het woord. Verhalen helpen om leerlingen taalvaardiger te maken, meer kennis over de wereld mee te geven en zo zelfredzamer te worden. In 2024 stelden we een actieplan op om hier meer voet aan de grond te krijgen. Dat zorgde dit jaar in ieder geval voor een toename van het aantal bibliotheken dat samenwerkt met het speciaal onderwijs: van 61% in 2024 naar ruim driekwart in 2025. Samen bereiken zij ongeveer 35% van de totale leerlingpopulatie; dat is 6% meer dan vorig jaar.

In de tweede helft van 2025 ontwikkelden we een **Kwaliteitsscan** de Bibliotheek op school voor primair en voortgezet onderwijs. Bibliotheken en scholen vullen bij deze scan samen een online vragenlijst in over de manier waarop zij de bouwstenen van de Bibliotheek op school toepassen. Het resultaat laat in de vorm van een spindigram zien in hoeverre de samenwerking aan landelijke adviesnormen voldoet. Het doel is dat de partners het gesprek aangaan over wenselijke en mogelijke verbeteringen. De scan is rond de jaarwisseling getest en opgeleverd. De verwachting is dat in de loop van 2026 een Kwaliteitskompas voor de Bibliotheek op school door de bibliotheeksector wordt vastgesteld. In dat kader kan de Kwaliteitsscan worden toegepast om te kunnen werken aan het verbeteren van de uitvoeringskwaliteit van het programma.

¹⁵ Zie voor de complete cijfermatige verantwoording van de programma's bijlage 1 over Kunst van Lezen.

De Bibliotheek op school Plus

[De Bibliotheek op school Plus](#) (hierna: dBos+) is een intensief tweejarig leertraject voor scholen. Onder begeleiding van een onderwijsadviseur en met ondersteuning van de Bibliotheek gaat het hele schoolteam aan de slag met de transitie naar effectief leesonderwijs. In het schooljaar 2024-2025 startten zeven pilotscholen hiermee, als voorhoede van in totaal honderd scholen die dit traject binnen een vanuit het Masterplan gesubsidieerd traject kunnen volgen. Een van de scholen is inmiddels afgefallen. De zes resterende pilotscholen worden intensief gevolgd door onderzoekers van TaalLab, zie § 4.3 over de eerste resultaten hiervan.

In het schooljaar 2025-2026 kon een nieuwe groep scholen starten met dBos+. We besteedden dit jaar dan ook veel tijd aan de werving van en de voorbereidingen op de nieuwe scholen, met als resultaat dat er na de zomer 41 scholen van start gingen. Op de [kick-off in juni](#) namen we alle betrokkenen mee in de aanpak. Deze scholen doen ook mee aan een effectonderzoek, om hun ontwikkeling te vergelijken met een controlegroep die (nog) niet meedoet aan dBos+.

Campagnes en projecten

De [Nationale Voorleeswedstrijd](#) is onze kerncampagne voor het primair onderwijs. De bibliotheken en de provinciale ondersteuningsinstellingen zijn hierin onze partners. Kinderen uit groep 7 en 8 nemen het tegen elkaar op in voorrondes per school. De beste voorlezers klimmen de ladder op naar voorleeskampioen van de gemeente, de regio en de provincie. Uiteindelijk kan er maar één de allerbeste zijn: de Nationale Voorleeskampioen. Jaarlijks doet zo'n 60% van de basisscholen mee. Voor scholen die meedoen aan de Bibliotheek op school, hoort het meedoen aan de voorleeswedstrijd bij hun leesbevorderingsbeleid. Zo sluiten onze programma's aan op onze campagnes en versterken ze elkaar. Dit jaar telden we een recordaantal deelnemers: bijna 280.000. Op 20 mei 2025 won Jayshri Sundaram van RKBS De Vlinder in Schiedam de landelijke finale.

In december werd de website [Sterboeken](#) gelanceerd, een literatuureducatief platform met 100 kwalitatief goede titels uit de jeugdliteratuur voor kinderen van twee tot twaalf jaar. Elke titel is voorzien van een samenvatting, een analyse en inhoudelijke en taalgerichte opdrachten die aansluiten bij de nieuwe kerndoelen. Stichting Lezen is betrokken als inhoudelijk adviseur. In een vergelijkbare rol zijn we ook betrokken bij de uitbreiding van het platform Hebban in de klas naar het primair onderwijs. Een specialist van Stichting Lezen zit in de adviesgroep die dit traject volgt.

In 2025 gaven we vanuit het Tante Anne Fonds financiële ondersteuning aan drie projecten voor kinderen in de basisschoolleeftijd. De Driemaal groep 3 Schrijverstournee van de Schrijverscentrale liet derdegroepers gedurende het schooljaar drie verschillende literaire makers ontmoeten. De bezoeken werden in de klas voorbereid door de leesmediaconsulent en/of leerkracht. In het kader van Het Mooie Kinderboekenfeestje konden intermediairs zoals pedagogisch medewerkers, bibliotheekmedewerkers, gastouders en activiteitenbegeleiders in buurthuizen en speeltuinverenigingen een programma rondom een boek organiseren. De Schoolschrijver kreeg ondersteuning voor drie taalprogramma's speciaal voor groep 3 en 4 waarin auteursbezoek een prominente plek had.

Stichting Lezen zorgde ervoor dat aan de [Canon van Nederland](#) boekentips werden toegevoegd die uitnodigen tot verder lezen over de onderwerpen die raken aan de canon-

vensters. Dit project werd gefinancierd uit het budget Kunst van Lezen. Er is een totale titellijst per venster beschikbaar, en onderaan iedere vensterpagina is een steeds wisselende selectie van titels zichtbaar. Leerkrachten en leerlingen kunnen zo op een eenvoudige manier geschikte titels vinden die bij een thema passen. De Canon is ontworpen voor leerlingen van 8 tot 14 jaar. De boekentips worden dan ook hoofdzakelijk in het primair onderwijs gebruikt en in de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

Deskundigheidsbevordering Kennisbijeenkomsten

Medewerkers van Stichting Lezen vertelden dit jaar op allerlei plekken en voor uiteenlopende gezelschappen over leesbevordering in het primair en speciaal onderwijs. We verzorgden presentaties bij evenementen van Ontwikkelkracht (over effectief leesonderwijs), de OBA (over voorlezen), de Kennistafel effectief leesonderwijs (over dBos+), de VNG Academie (voor onderwijsambtenaren) en de Taalunie (over dBos+). We leverden ook een bijdrage aan de POI-dagen over het onderzoek Rijke teksten in schoolcollecties.

Publicaties en websites

We actualiseerden de uitgave [Meer lezen, beter in taal](#) voor het primair onderwijs. Deze uitgave legt de basis van onze aanpak goed uit en geeft zowel ouders als professionals in opvoeding en onderwijs achtergrondkennis en handelingsperspectief. We maakten [drie video's bij de in 2024 verschenen Leeswijzer diversiteit en inclusie in jeugdliteratuur](#), waarin Jillian Emmanuels laat zien hoe een boek kinderen herkenning kan bieden en kan zorgen voor een beter begrip van anderen.

Ook schreven medewerkers meerdere blogs over actuele ontwikkelingen en inzichten op de site [biebtobieb.nl](#). Per domein brachten we meerdere nieuwsbrieven uit over de Bibliotheek op school.

Om de opschaling van dBos+ in goede banen te leiden, werkten we in het Landelijk Team intensief samen aan allerlei informatieproducten en hulpmiddelen voor de deelnemende onderwijsadviseurs, bibliotheken, scholen en leerkrachten. Zo maakten we een [handboek dBos+ voor onderwijsadviseurs](#), [trajectboeken voor de verschillende rollen in het traject](#) en een [handreiking voor de financiering](#).

In 2024 lanceerden we de vernieuwde domeinwebsite [lezeninhetpo.nl](#). In 2025 voegden we doorlopend actuele content toe, zoals het [Stappenplan leesbeleid](#), dat scholen houvast biedt bij het opstellen van een visie en beleid. Nieuw waren ook de tools om het leesbeleid te evalueren en te borgen, zoals [observatieinstrumenten](#) en [kwaliteitskaarten](#), ontwikkeld in samenwerking met Hogeschool Windesheim en de IJsselgroep. Daarnaast werd de praktijkinformatie geactualiseerd en brachten we de website meer in lijn met [lezeninhetvo.nl](#).

In 2025 werkte Stichting Lezen aan de verdere ontwikkeling en positionering van [springlezend.nl](#) als een toegankelijke inspiratieplek voor leraren. De kracht van het peer-to-peer-netwerk staat daarbij centraal: leraren delen praktijkervaringen, tips en ideeën over lezen in de klas en inspireren elkaar. Tegelijk fungeert [springlezend.nl](#) als een laagdrempelige ingang naar verdieping op de kenniswebsites [lezeninhetpo.nl](#) en [lezeninhetvo.nl](#). In 2025 zijn stappen gezet in de merkpositionering, contentstrategie, een lerarenredactie en verbeteringen aan de website, zodat inspiratie uit de praktijk en onderbouwde kennis elkaar beter versterken.

Samen met de CPNB maakten we de onderwijsgids *De leukste kinderboekencampagnes 2025/2026* waarmee basisscholen materialen kunnen bestellen voor o.a. de Kinderboekweek, Heel de klas leest en de Nationale Voorleeswedstrijd. We werkten aan een nieuwe opzet voor de gids van 2026, waarin de campagnes meer worden ingebed in leesbevorderingsdoelen en in verband worden gebracht met de nieuwe kerndoelen.

Opleidingen/trainingen¹⁶

De sleutelfiguren die uitvoering van de Bibliotheek op school op de locaties dragen, zijn de leesmediaconsulent van de bibliotheek en de leescoördinator van de school. Het is cruciaal dat zij beschikken over voldoende en actuele kennis. Aankomend leesmediaconsulenten in het primair onderwijs kunnen een zevendaagse opleiding volgen waarvoor Stichting Lezen inhoudelijk verantwoordelijk is. De landelijke coördinatie van deze trainingen ligt bij de Vereniging Openbare Bibliotheken. Stichting Lezen is verder verantwoordelijk voor de inhoud en de landelijke coördinatie van de [cursus Open Boek](#), die opleidt tot leescoördinator basisonderwijs. We doen dit in samenspraak met een stuurgroep met medewerkers van bibliotheken en POI's, die driemaal per jaar bijeenkomt.

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Basisopleiding Leesmediaconsulent po	Werd gestroomlijnd met basisopleiding voor de opleiding leesmediaconsulent BoekStart. Werkt met een talentontwikkelplan voor de reflectie en met werkbladen met theoretische en praktijkopdrachten. Daarnaast krijgt de cursist ondersteuning vanuit de eigen bibliotheek in de rol van een buddy.
Open Boek	Alle Open Boek trainers volgden de nascholingen Wereldoriëntatie-, taal- en leesmethodes en Open Boek en Effectief werken aan leesbeleid. Om in de grote behoefte te voorzien, werden 12 nieuwe trainers opgeleid die de opleiding kunnen geven.
Studiedag Open Boek	Bedoeld om het hele schoolteam handvatten te geven voor het effectief inzetten van kinderboeken binnen het taal-lees- en wereldoriëntatieonderwijs. In het schooljaar 2024-2025 deden we een pilot. In 2025 leidden we trainers op om deze dag te verzorgen, zodat we na de pilotfase konden opschalen.
Didactiek voor leesmediaconsulenten	Wordt ingezet voor leesmediaconsulenten die gastlessen geven op scholen aan leerlingen als voorbeeld van leespromotielessen voor de leerkracht
Verdiepingsmodule Meertaligheid voor leesmediaconsulenten	Nieuw ontwikkeld; in 2025 beschikbaar gekomen via Bibliotheekcampus.

vervolg

¹⁶ Zie voor het complete trainingsaanbod in het kader van [Kunst van Lezen bijlage 1](#).

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Rijke teksten en de rol van de leesmediaconsulent	Hier was veel animo voor als gevolg van de opschaling dBos po; ook voor de incompany-trainingen; verbindt theorie met de praktijk op school
Ambitiegericht werken met rijke teksten	Deze training is bedoeld voor leesmediaconsulenten en het middenkader van bibliotheken.
Hoe word ik een activerende trainer?	Hier was meer belangstelling voor door de rolbenoeming van trainer in de handreiking <i>De professionele leesmediaconsulent</i> .
Van uitvoerder naar gesprekspartner	Veel deelnemers, vooral incompany. In 2025 ontwikkelden we de verdiepende training Van gesprekspartner naar adviseur, die najaar 2026 zal starten.
Meertaligheid en de Bibliotheek op school	Structuur werd herzien: gemeenschappelijke online les voor po en vo; afzonderlijke fysieke dag voor po en vo; afronding met carrousel waarbij bibliotheken ervaringen uitwisselen. Hierbij sluit ook BoekStart aan. Een speciale module voor nieuwkomersonderwijs is in ontwikkeling.
Creatief schrijven	Was in 2025 in voorbereiding. Uitvoering voorzien vanaf 2026. In samenwerking met de Schrijverscentrale.
Leesplezier voor kinderen met een leesprobleem	Onderdeel van Passend lezen, gepromoot en uitgevoerd zoals voorheen.
Vol van Lezen	Opleiding specialist jeugdliteratuur po, gepromoot en uitgevoerd zoals voorheen.

Tabel 8: Trainingsaanbod voor domein primair onderwijs en ontwikkelingen daarin

4.2. Kennis verdiepen

De pilotscholen die als eerste zijn gaan werken met dBos+ doen mee aan het bijbehorende implementatieonderzoek. Een co-creatieteam van onderzoekers, medewerkers van Stichting Lezen, onderwijsprofessionals, -ontwikkelaars en -adviseurs vertaalt de onderzoeksresultaten in concrete actie- en verbeterpunten. Naar aanleiding van de eerste tussenrapportage is onder andere een training voor leesmediaconsulenten georganiseerd voorafgaand aan de start van dBos+. Ook is extra aandacht besteed aan het communiceren van verwachtingen in het eerste contact met scholen die gaan starten met dBos+. De tweede tussenrapportage focuste op de veranderingen in leerkrachthandelen, boekenkennis, attitudes en de samenwerking met de bibliotheek. Hieruit blijkt dat lezen zichtbaarder is geworden op de scholen die meedoen met dBos+. Leerkrachten lezen er vaker voor, besteden meer tijd aan vrije keuze lezen en praten vaker met leerlingen over boeken. Leerkrachten merken dat het lezen bij leerlingen verbetert en hun zelfvertrouwen groeit. Het leesplezier blijft vooralsnog achter. Ook bij de deelnemende leerkrachten zijn positieve veranderingen zichtbaar. Zij zijn gemotiveerder en lezen vaker, maar vinden het soms nog lastig om zonder methode te werken of om passende boeken te kiezen.

Het jaarlijkse Monitoronderzoek in het kader van Kunst van Lezen heeft als doel de stand van zaken van de Bibliotheek op school po in kaart te brengen. De Monitor de Bibliotheek op school po voedt de dialoog tussen scholen en bibliotheken met het oog op versterking van de samenwerking. Dit onderzoek maakt deel uit van de verantwoording rond de subsidieregeling Masterplan basisvaardigheden. De resultaten van de Monitor komen telkens aan het begin van het nieuwe jaar beschikbaar. Onderzoeksbureau DESAN deed in het kader van de Monitor de Bibliotheek op school in 2024-2025 een aparte uitvraag in het speciaal onderwijs, zonder daarbij onderscheid te maken tussen speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs (v)so.

De uitkomsten laten onder andere zien dat het aantal enthousiaste lezers stabiel is. Leerkrachten ventileerden een behoefte aan meer kennis over het repertoire aan jeugdboeken en over effectieve leesbevorderende activiteiten. Zij hechten aan een grotere boekencollectie op school. Hoe groter de leesmotivatie van de leraar, des te meer werk hij of zij maakt van leesbevordering. Voor Stichting Lezen is dit een reden om veel te blijven investeren in de lezende leraar.

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>Monitor de Bibliotheek op school po*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	DESAN Research Solutions	Bijlage 1 bevat de deelnamecijfers
<i>Implementatie-onderzoek dBos+*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	EducationLab (dr. Suzanne de Leeuw en Suze van Capelleveen)	Tussenrapportages maart en november 2025
<i>Effectstudie dBos+*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	EducationLab	Gestart schooljaar 2025-2026; afronding en publicatie in 2027
<i>Rijke teksten in schoolcollecties</i>	Initiatiefnemer, begeleider	Rieke van Vliet, stagiaire Jeugdliteratuur Universiteit van Tilburg	Afgerond
<i>Effecten luisterboeken</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Pim Woldendorp (Erasmus Universiteit) o.l.v. dr. Lesya Ganushchak, prof. dr. Roel van Steensel, dr. Björn de Koning, dr. Huib Tabbers (Erasmus Universiteit) en dr. Brechtje van Zeijts (Universiteit Utrecht)	Loopt; afronding en publicatie in 2026

vervolg

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
Stand van zaken speciaal onderwijs*	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	DUO Onderwijs	Loopt; afronding en publicatie in 2026
Meertalige leesinterventies po*	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Hogeschool Utrecht	Loopt; afronding en publicatie in 2027

Tabel 9: Onderzoeksactiviteiten in 2025 m.b.t. het primair onderwijs; * betekent financiering via Kunst van Lezen

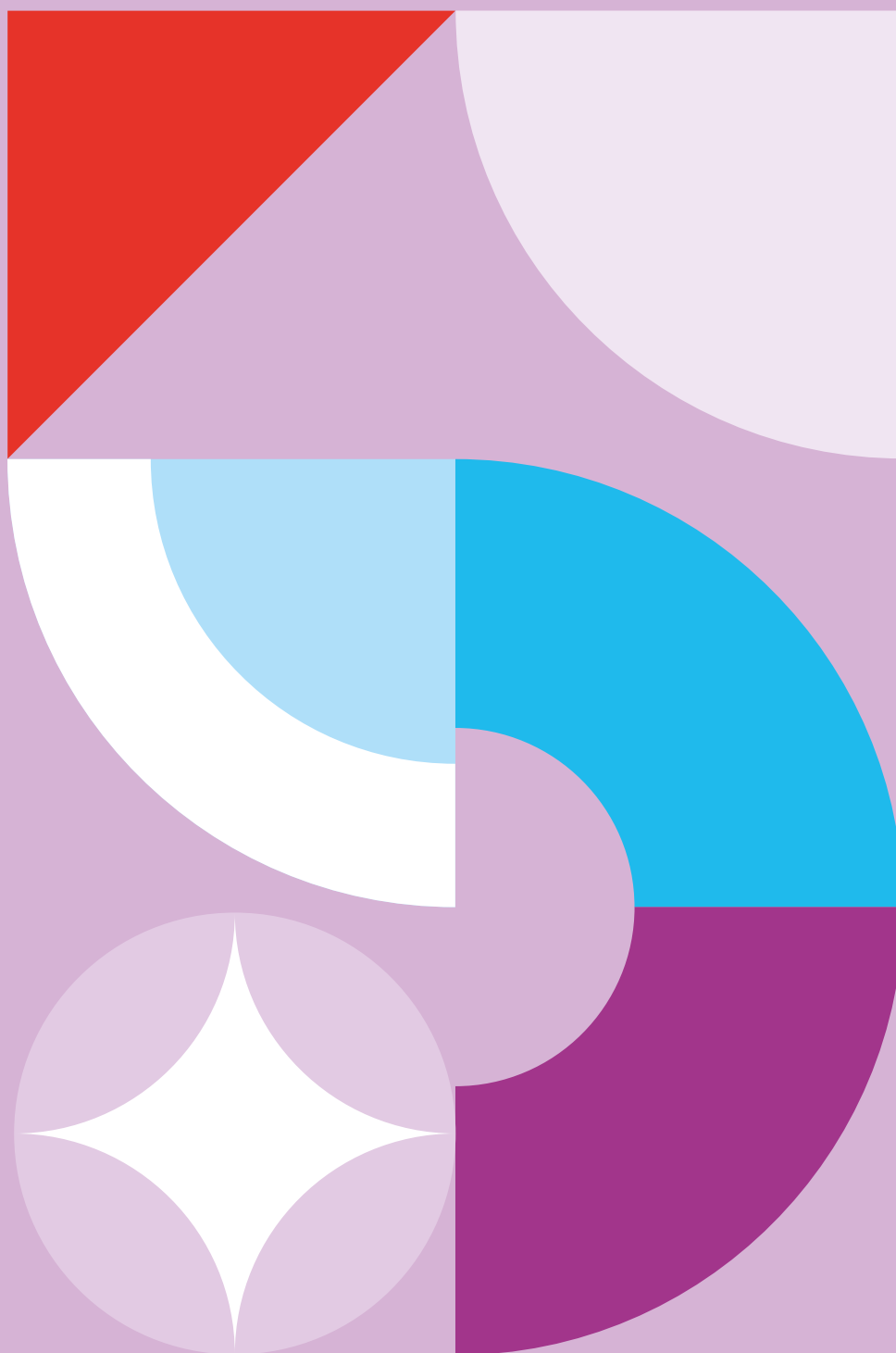
4.3. Netwerk versterken

Tot onze belangrijkste partners in het domein primair onderwijs behoren de PO-raad, de directie Funderend Onderwijs van het ministerie van OCW, SLO, de Inspectie van het Onderwijs, Cito en de deelnemers aan de Kennistafel Effectief Leesonderwijs. Zoals beschreven in § 4.1 verzorgden we veel presentaties op kennisbijeenkomsten van deze en andere organisaties die zich bezighouden met leesonderwijs en leesbevordering in het primair onderwijs.

De Advieskring po (zie ook hoofdstuk 1) is sinds 2024 een dragende pijler van ons netwerk. De advieskring geeft vanuit kennis van theorie en praktijk advies aan Stichting Lezen. Deelnemers aan de advieskring zijn werkzaam in het basisonderwijs, bij de bibliotheek, bij expertisecentra, op hogescholen en universiteiten. In 2025 sprak de Advieskring onder andere over de Iedereen Leest Academie, het nascholingsprogramma van onze Vlaamse zusterorganisatie Iedereen Leest. Ook was er aandacht voor dBos+, de wetenschappelijke inzichten over interactief voorlezen en over de rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van leesbevordering binnen de school.

Rondom dBos+ werkten we intensief samen met Education Lab, de IJsselgroep, Hogeschool Windesheim en diverse adviseurs.

Stichting Lezen nam deel aan de adviesraad van Hebban in de klas, aan de selectiecommissie Heel de klas leest, de werkgroep Rijketeksten.org en de programmacommissie van de Taalunie ter voorbereiding van het tweedaagse congres 'Iedereen Taalcompetent', dat plaatsvond op 4 en 5 december en dat bestemd was voor leraren werkzaam in het po en vo in Nederland en Vlaanderen.

HOOFDSTUK 5

Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

Elke leerling heeft voldoende leesvaardigheid en literaire competentie nodig om mee te kunnen doen en vooruit te kunnen komen in de maatschappij. Lezen is geen luxe maar noodzaak. Dat geldt net zo goed voor leerlingen in vmbo en praktijkonderwijs als voor mbo-studenten, havisten en vwo'ers. Op het vmbo zitten de meeste zwakke lezers en is de daling in leesvaardigheid en leesmotivatatie het sterkst. De ontwikkelingen op het vmbo werken uiteraard door op de vervolgopleidingen op het mbo. Daarom geven we in de beleidsperiode 2025-2028 extra aandacht aan het vmbo en het mbo. We willen zorgen dat ook deze jongeren geletterd van school komen.

5.1. Leesomgeving verbeteren

Programma's¹⁷

De Bibliotheek op school vo

Het aandeel lokale bibliotheken dat structureel samenwerkt met een of meer vo-scholen in hun werkgebied is stabiel hoog. In het schooljaar 2024-2025 groeide het met een procentpunt tot 78%. Samen bereikten deze bibliotheken dit schooljaar een stuk meer scholen dan vorig jaar: ruim 37% van de vo-scholen in hun werkgebieden heeft nu een samenwerkingsovereenkomst met de bibliotheek; een stijging van maar liefst 12,5 %. Dat is te danken aan de ruime beschikbaarheid van de Masterplangelden. Stichting Lezen voerde in de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026 de [Subsidieregeling Masterplan basisvaardigheden II](#) uit. Op basis daarvan konden we veel extra geld onder de bibliotheken verdelen voor nieuwe samenwerkingen in het voortgezet onderwijs. Daarbij richtten we ons in opdracht van het ministerie van OCW uitsluitend op vmbo, praktijkonderwijs, internationale schakelklassen en voortgezet speciaal onderwijs. Die focus is nodig, omdat daar het aandeel laagtaalvaardige leerlingen het hoogst is en het voorzieningenniveau (mediatheek, mediathecaris) het laagst. Een deel van het budget was besteed voor nieuwe samenwerkingen; een ander deel voor doorontwikkeling en versterking van bestaande samenwerkingen.

In de tweede helft van 2025 is er ook voor het voortgezet onderwijs een **Kwaliteitsscan** dBos ontwikkeld en getest. Zie verder [paragraaf 4.1](#).

De Bibliotheek op school mbo¹⁸

Regionale opleidingscentra (ROC's) vinden steeds beter de weg naar de bibliotheek en andersom. Samen zoeken ze naar manieren om lezen en vrijetijdslezen in te zetten om de leesmotivatatie en de taal- en leesvaardigheid van studenten te vergroten. De schoollocaties van ROC's liggen soms in werkgebieden van meerdere bibliotheken. Dat vraagt om regionale afstemming tussen de betreffende bibliotheekorganisaties. In Friesland en Overijssel is dat reden om de provinciale ondersteuningsinstellingen nauw te betrekken bij de uitvoering. Ook voor het mbo is er vanuit het Masterplan basisvaardigheden extra geld te verdelen onder de bibliotheken. Stichting Lezen voerde de [Subsidieregeling Masterplan basisvaardigheden II](#) uit voor de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026. Het percentage lokale

17 Zie voor de complete cijfermatige verantwoording van de programma's [bijlage 1 over Kunst van Lezen](#).

18 dBos mbo omvat zowel het brede mbo als de specifieke pedagogische opleidingen die hier worden gegeven, zoals mbo-pw. Over die laatste categorie rapporteren we ook in hoofdstuk 6.

bibliotheken dat structureel samenwerkt met het mbo is aanzienlijk lager dan in het primair en voorgezet onderwijs. Ruim 46% van de bibliotheken heeft een samenwerkingsovereenkomst met een of meer mbo-opleidingen. Samen bereikten zij in het schooljaar 2024-2025 26% van de mbo-afdelingen in hun werkgebied; een stijging van 9% ten opzichte van het vorige schooljaar.

Campagnes en projecten

Omdat het voortgezet onderwijs zo veelsoortig is en het belangrijk is de leerlingenpopulaties op maat te bedienen, zorgen we dat er voor elke onderwijscontext campagnes en projecten zijn. We werken samen met de uitvoeringspartners aan verbinding tussen die verschillende projecten, onder andere door de ondersteuning van Hebban in de klas. Ook spreken we met de uitvoerders over aansluiting van de campagnes en projecten bij de nieuwe kerndoelen en eindtermen.

Voor het hele vo: Goed Verhaal en Hebban in de klas

Goed Verhaal is een nieuwe campagne van de CPNB waar Stichting Lezen financieel en inhoudelijk aan bijdraagt. Het is een doorontwikkeling van de Boekenweek van Jongeren en moedigt leerlingen van alle middelbare scholen aan om gedurende de hele maand september op zoek te gaan naar een goed verhaal dat bij hen past. Omdat de campagne vernieuwd is en om aan te sluiten bij de landelijke campagne van de Leescoalitie, werd gekozen voor deze nieuwe naam.

De campagne markeert de start van een heel schooljaar met aandacht voor lezen. Daarbij worden leerlingen op het spoor gezet van bestaande leesbevorderingsinitiatieven, zoals de prijs voor het Beste Boek voor Jongeren. Ter gelegenheid van Goed Verhaal wordt de gratis verhalenbundel *3PAK* samengesteld, gericht op jongeren van 15 t/m 18 jaar. Dit jaar bevatte de bundel verhalen van Buddy Tegenbosch, Dilan Yurdakul en Maartje Wortel. Voor de onderbouw wordt verwezen naar de Lestips van de Jonge Jury.

Goed Verhaal draait grotendeels op het platform Hebban in de Klas, waar docenten per klas een 'leesclub' kunnen aanmaken waar hun leerlingen elkaar boekentips kunnen geven. We bekijken of we dit platform voor de communicatie over alle campagnes voor het vo kunnen gebruiken.

Voor de onderbouw vmbo-havo-vwo: de Jonge Jury en Read2Me

De Jonge Jury vierde in het schooljaar 2024-2025 het 25-jarig jubileum. In dit project dagen Passionate Bulkboek en Stichting Lezen jongeren uit om jeugdboeken te lezen en te stemmen op hun favoriet. Om docenten te ondersteunen, reiken we lesmateriaal aan. Speciaal voor het jubileum vestigden we de aandacht op de schat aan lesmateriaal die inmiddels voor deze campagne is ontwikkeld. Uit de titels die de afgelopen 24 jaar streken om de Prijs van de Jonge Jury, selecteerden we er 100. Het bijbehorende lesmateriaal brachten we opnieuw onder de aandacht en werd door bijna 600 docenten besteld. Op 27 mei vierden we de jubileumeditie van de Dag van de Jonge Jury in de Doelen te Rotterdam, voor een volle zaal met leerlingen en docenten.

Voor de eerste klassen van het vo ondersteunden we ook de voorleeswedstrijd Read2Me. Op 17 mei was de laatste landelijke finaledag. Winnaar was Ceyda Kunt, van Esdal College Drenthe. Met ingang van het schooljaar 2025-2026 wordt Read2Me een volledig regionale campagne.

Voor het praktijkonderwijs: Sloop dit Boek en Speak2Me!

Fers, de Friese POI, ontwikkelde met onze steun het project Sloop dit boek. Het is vooral bedoeld om leerlingen met leesangst zover te krijgen dat ze gaan lezen. In 2025 werkte Fers aan de productie van bijbehorende boeken voor leerlingen en de docentenhandleiding. Ook werden scholen benaderd om mee te doen. Dat leverde 16 scholen op die in 2026 graag met het project aan de slag willen. Voor het praktijkonderwijs ondersteunden we Speak2Me!. Onder deze noemer gaan eerstejaars praktijkschoolleerlingen onder leiding van professionele Spoken Word artiesten zelf aan de slag met het maken en voordragen van Spoken Word.

Voor het vmbo: Verhalenvinder

De Verhalenvinder helpt vmbo-leerlingen om boeken te vinden die bij hen passen. In 2024 ontwikkelden Stichting Lezen, NBD Biblion en de KB het prototype, met subsidie uit het Masterplan basisvaardigheden. In 2025 namen ruim 100 scholen de tool in gebruik. Docenten waardeerden de tool met een 4,7 op een schaal van 5.

Voor havo/vwo: De Inktaap

Voor [De Inktaap](#) kiezen docenten uit de longlists van de grootste Nederlandse literaire prijzen drie titels die ze door hun leerlingen laten lezen. Die kiezen daaruit vervolgens het beste boek.

Passionate Bulkboek organiseert deze campagne met financiële en inhoudelijke steun van Stichting Lezen. In 2025 zorgden we samen dat het bijbehorende lesmateriaal goed aansloot bij de nieuwe kerndoelen. De leerlingen lazen dit jaar *Kindertrein uit Boedapest* van Emy Koopman, *Luister* van Sacha Bronwasser en *W.* Van Tiemen Hiemstra. Zij kozen het debuut van Hiemstra als winnaar. De animo voor De Inktaap was in 2025 groot: 839 leerlingen van 57 scholen deden mee, tegenover 733 deelnemers van 47 scholen in 2024. Een groot aantal van hen woonde de landelijke slotdag en de regionale slotbijeenkomst in het noorden van het land bij.

Voor vmbo en mbo: Stap op de Rode Loper!

Stap op de Rode Loper! is een literair-cultureel project voor vmbo'ers uit de bovenbouw. Zij worden enthousiast gemaakt voor de letteren en andere kunstdisciplines doordat hen een dag lang te ontvangen in een culturele instelling en daar workshops te laten volgen van schrijvers en dichters. Jaarlijks wordt het evenement georganiseerd in Amsterdam, Utrecht, Eindhoven, Groningen en Leeuwarden. In Eindhoven werd ook een editie met een ROC georganiseerd.

Voor het vo in Friesland

Stichting Lezen ondersteunde net als voorgaande jaren het Friestalige leesbevorderingsproject LêsNo, waarvan in 2025 alweer de elfde editie plaatsvond. In het kader van dit project lezen brugklassers op Friese vo-scholen een speciaal voor hen in het Fries geschreven jongerenroman.

Naam project	Doel/ontwikkeling/bijzonderheden
Dichter der Nederlanden	Babs Gons breidde haar project Hardop uit. Stichting Lezen stopt na 2025 met de ondersteuning van de Dichter der Nederlanden, omdat we ons in de periode 2025-2028 beperken tot campagnes en projecten die doelgroepspecifiek zijn en zichtbaar bijdragen aan het lees- en literatuuronderwijs.
Literatour	Schrijverstoernee van de Schrijverscentrale langs tientallen scholen. Vond in februari plaats, nog als onderdeel van de Boekenweek van Jongeren 2024. Nu die campagne is opgehouden en vervangen door Goed Verhaal, gaat Literatour door als los project.
Poëziweek	Stichting Lezen en Poëziecentrum ontwikkelden lestips bij de Poëziweek.
Hebban in de klas	Peer-to-peer boekentipper voor in de klas. In 2025 werd een inspiratiepagina voor en door docenten ontwikkeld en in gebruik genomen. Leesconsulenten kunnen hun tips en leeslijsten via de docentenkamer delen met de scholen waaraan zij verbonden zijn. Campagnes worden vanaf maart 2025 via Hebban in de Klas bekendgemaakt in plaats van via separate communicatie naar scholen
Grote vriendelijke podcast/poster/pakjesavond	De podcast wordt goed beluisterd; maandelijks zijn er gemiddeld 16.500 downloads. Nieuwe luisteraars luisteren ook vaak de eerdere afleveringen terug. Van De Grote Vriendelijke 100-poster werden in 2025 9.750 exemplaren besteld. De Grote Vriendelijke 100 trok circa 4.000 stemmers; 1.178 mensen kwamen naar de Pakjesavond in TivoliVredenburg.
Nationale Mediatheektrofee	De NMT was een aantal jaren niet uitgereikt maar keerde in 2025 terug in het kader van onze lobby- en bewustwordingscampagne over dit onderwerp. Er deden 42 mediatheken mee. Winnaar was Practiq in Goes. Op springlezend.nl werden videoreportages van de genomineerde mediatheken getoond.

Tabel 10: Overige (mede) door Stichting Lezen mogelijk gemaakte projecten in en voor het voortgezet onderwijs en mbo

Deskundigheidsbevordering Kennissamenkomsten

Op 19 juni presenteerden we tijdens een feestelijke kennissamenkomst de nieuwe domein-website lezeninhetvo.nl. De keynote ging over leescultuur en werd verzorgd door docent Nederlands Michelle van Dijk. Kinderboekenauteur Anna Woltz trad op en Ewoud Kieft sprak over de inzet van literair lezen en schrijven bij de zaakvakken. Ellen Deckwitz modereerde een levendig panelgesprek tussen vo-leesexperts. Marieke Willems inspireerde

de de zaal door te vertellen hoe ze in haar biologielessen gebruik maakt van romans zoals *Hersenschimmen* van J. Bernlef.

Medewerkers van Stichting Lezen gaven verschillende workshops en presentaties over lezen en leesbevordering in het vo en het mbo, onder andere op een congres van Research ED Nederland op 2 oktober, de conferentie BeroepskapiTAAL van het Kennispunt MBO Taal en Rekenen op 28 oktober en een bijeenkomst van het Leesoffensief Brabant op 2 november.

Het seminar Over boeken gesproken ging in 2025 over praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. In een uitverkochte zaal verzorgde leraar speciaal onderwijs Maxe de Rijk de keynote, die we later als [podcast](#) beschikbaar stelden. Tamar van Gelder gaf een presentatie over het *Manifest Schoolbibliotheken 2025*. In de deelsessies kregen de bezoekers praktische handvatten en veel inspiratie om aan de slag te gaan met taal en lezen in deze doelgroep.

Samen met ITTA en de provinciale ondersteuningsinstellingen bereidden we de studiedag Heel mbo leest verder! voor, die gepland was voor 6 februari 2026.

Publicaties en websites

Samen met de KB werkten we aan de doorontwikkeling van [Lezen voor de Lijst](#), een didactische aanpak en website voor het literatuuronderwijs in het vo. Letterkundigen, vakdidactici, lerarenopleiders en docenten Nederlands gaven hier tijdens een bijeenkomst in februari input voor. Een ontwikkelgroep bestaande uit Linda Ackermans, Dietske Geerlings, Marie-José Klaver en Els Stronks nam samen met medewerkers van de KB en Stichting Lezen de verdere uitwerking ter hand. De geactualiseerde aanpak en website zal in 2026 worden gepresenteerd.

We actualiseerden de uitgave *Meer lezen, beter in taal*, zowel de [versie voor het vmbo](#) als die voor [het mbo](#). Deze publicatie legt de basis van onze aanpak goed uit en geeft daar achtergrondkennis en handelingsperspectief bij. We verstuurden vijf nieuwsbrieven over de Bibliotheek op school vo en mbo. Zoals elk jaar kregen alle scholen voor voortgezet onderwijs de *Leeskalender vo* van Stichting Lezen, met informatie over campagnes, projecten en websites voor het lees- en literatuuronderwijs en honderden boekentips. We stuurden de kalender ook naar een aantal ROC's om te onderzoeken of er in het mbo behoefte is aan een dergelijk product.

Stichting Lezen en SLO werkten met steun van de Taalunie intensief samen aan de voorbereiding van de domeinwebsite [lezeninhetvo.nl](#). Hier vinden docenten wetenschappelijk onderbouwde kennis, praktijkvoorbeelden en tools, zoals de gratis [Leesscan vo](#). Alle informatie is erop gericht om het lees- en literatuuronderwijs in het voortgezet onderwijs duurzaam te versterken. De lancering ging gepaard met een campagne om de website duidelijk te positioneren en het gebruik te stimuleren. Famke Wink (Pro Drachten) merkte tijdens de lancering op dat zij de content voor het praktijkonderwijs mager vond. Die handschoenen pakten we direct op door haar een opdracht te verstrekken om de site op dit punt aan te vullen.

Opleidingen/trainingen

Ook in het vo en het mbo zijn de leesmediaconsulent van de bibliotheek en de taal-/leescoördinator van de school de dragers van de uitvoering van de Bibliotheek op school. Om deze sleutelfiguren te voorzien van de benodigde kennis, is er een zevendaagse

basisopleiding tot Leesmediaconsulent voor het vmbo met een aanvullende tweedaagse module voor het praktijkonderwijs. Voor vmbo-docenten is er de training Lezen en hoe?, die inzicht geeft over de manieren waarop leesvaardigheid en leesmotivatie in alle vakken vergroot en gestimuleerd kan worden.

Voor het vo is er geen training voor de taal-/leescoördinator die vergelijkbaar is met Open Boek voor het po. Eind 2025 hebben we trainer en docent Nederlands Caroline Wisse opdracht gegeven om te onderzoeken of hier behoefte aan is. Ook voor het mbo zijn momenteel nog weinig trainingen beschikbaar. We adviseren voorlopig de training van Passionate Bulkboek over leesbevordering in het mbo en denken na over een breder aanbod.

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Basisopleiding leesmediaconsulent vo	Er wordt gewerkt met een talentontwikkelplan voor de reflectie en met werkbladen met theoretische en praktijkopdrachten; daarnaast krijgt de cursist ondersteuning vanuit de eigen bibliotheek in de rol van een buddy.
Verdiepingsmodule leesmediaconsulent pro	Tweedaagse aanvulling op de basisopleiding.
Didactiek voor leesmediaconsulenten	Wordt ingezet voor leesmediaconsulenten die gastlessen geven op scholen aan leerlingen als voorbeeld van leespromotielessen voor de leerkracht.
Verdiepingsmodule Meertaligheid voor leesmediaconsulenten	Nieuw ontwikkeld; in 2025 beschikbaar gekomen via Bibliotheekcampus.
Rijke teksten en de rol van de leesmediaconsulent	Hier was veel animo voor als gevolg van de opschaling dBos po; ook voor de incompany-trainingen; verbindt theorie met de praktijk op school.
Pro in taal en lezen	Training voor docenten praktijkonderwijs (2 dagdelen); onderdeel van de subsidie Masterplan basisvaardigheden. Er werden landelijk 8 trainers opgeleid. De training werd in 2025 op 19 praktijkscholen gegeven.
Ambitiegericht werken met rijke teksten	Bedoeld voor leesmediaconsulenten en het middenkader van bibliotheken.
Hoe word ik een activerende trainer?	Hiervoor was meer belangstelling door de rolbenoeming van trainer in de handreiking <i>De professionele leesmediaconsulent</i> .
Van uitvoerder naar gesprekspartner	Veel deelnemers, vooral incompany. In 2025 ontwikkelden we de verdiepende training Van gesprekspartner naar adviseur, die in 2026 start.

vervolg

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Meertaligheid en de Bibliotheek op school	Structuur werd herzien: gemeenschappelijke online les voor po en vo; een afzonderlijke fysieke dag voor po en vo; afronding met een carrousel waarbij bibliotheken ervaringen uitwisselen. Een speciale module voor nieuwkomersonderwijs is in ontwikkeling.
Creatief schrijven	Voorbereid in 2025; uitvoering voorzien vanaf 2026; in samenwerking met de Schrijverscentrale.

Tabel 11: Trainingsaanbod voor domein vo en ontwikkelingen daarin

5.2. Kennis verdiepen

Het in 2025 gepubliceerde onderzoek [Aandacht voor lezen in het voortgezet onderwijs](#) laat zien dat er veel dingen goed gaan. Vrijwel alle vo-scholen hebben een visie en doelstellingen op het gebied van leesonderwijs en ongeveer de helft heeft deze ook vastgelegd in een leesbeleidsplan. Vrijwel alle docenten Nederlands vinden het belangrijk om in de les aandacht te besteden aan leesbevordering en de helft van de scholen organiseert schoolbreed vrij lezen. Leerlingen krijgen veel ruimte voor eigen inbreng. Ook zien we steeds meer vrije keuze in het literatuuronderwijs. Het onderzoek [Tekstselectie in het Nederlandse literatuuronderwijs](#) bevestigt dat en laat zien dat de ‘verplichte leeslijst’ echt verleden tijd is. Wel blijkt uit dit onderzoek dat de canon nog altijd erg dominant is in de lessen en de examenstof. Dat zet een rem op de diversiteit van het literatuuronderwijs. Kansen voor verbetering liggen er op het gebied van mediatheken met een professionele mediathecaris, aandacht voor leesonderwijs in andere vakken dan Nederlands en verruiming van budget en uren om het leesbeleid op school goed uit te kunnen voeren.

De Monitoronderzoeken van de Bibliotheek op school worden ieder schooljaar ingezet om de samenwerking tussen bibliotheken en de scholen te volgen en te meten hoe de ontwikkeling is van de leesmotivatie en leesfrequentie van leerlingen/studenten en het leesbevorderend gedrag van docenten. Er zijn afzonderlijke Monitors voor het voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en mbo. In het schooljaar 2024-2025 voerde DESAN Research Solutions de onderzoeken in het vo en pro uit en Sardes in het mbo. Met ingang van het schooljaar 2025-2026 doet DESAN alle onderzoeken en zijn de vragenlijsten van de mbo-Monitor gewijzigd.

Via een online rapportageportal kunnen bibliotheken en scholen de resultaten inzien op landelijk, gemeentelijk en organisatieniveau. Op basis daarvan kunnen zij gericht verder werken aan de verbetering van hun samenwerking.

De [landelijke analyse van de vo-Monitor in het schooljaar 2024-2025](#) zoomde in op de rol van de leraar als leesbevorderaar. Er kwam duidelijk naar voren dat docenten die lezen leuk vinden aanzienlijk meer voorlezen, vaker boekentips geven, meer over boeken praten, meer aan leesbevordering doen en vaker boeken bij de les gebruiken. Uit de [landelijke rapportage van Sardes over de mbo-Monitor](#) in het schooljaar 2024-2025 bleek dat docenten aanzienlijk positiever waren over het leesvaardigheidsniveau van de studenten dan het jaar daarvoor. Vrijwel alle docenten gaven aan lezen leuk te vinden. Een ruime meerderheid, 63%, gaf aan regelmatig voor te lezen. Andere leesbevorderende activiteiten, zoals het geven van boekentips, de inzet van specifieke werkvormen of het gebruik van

relevante boeken in de les, bleven daarbij achter. Dat correspondeert met het gegeven dat 67% docenten behoefte heeft aan meer kennis over en houvast bij leesbevordering.

Om te onderzoeken of er ook in het hbo behoefte is aan leesbevordering in brede zin, voerden we in 2025 een inventarisatie uit over leesbevordering in het hbo en spraken we met vertegenwoordigers (docenten, onderzoeken en mediathecarissen) van meer dan tien hogescholen. Hier zal in 2026 een beleidsstuk uit voortkomen.

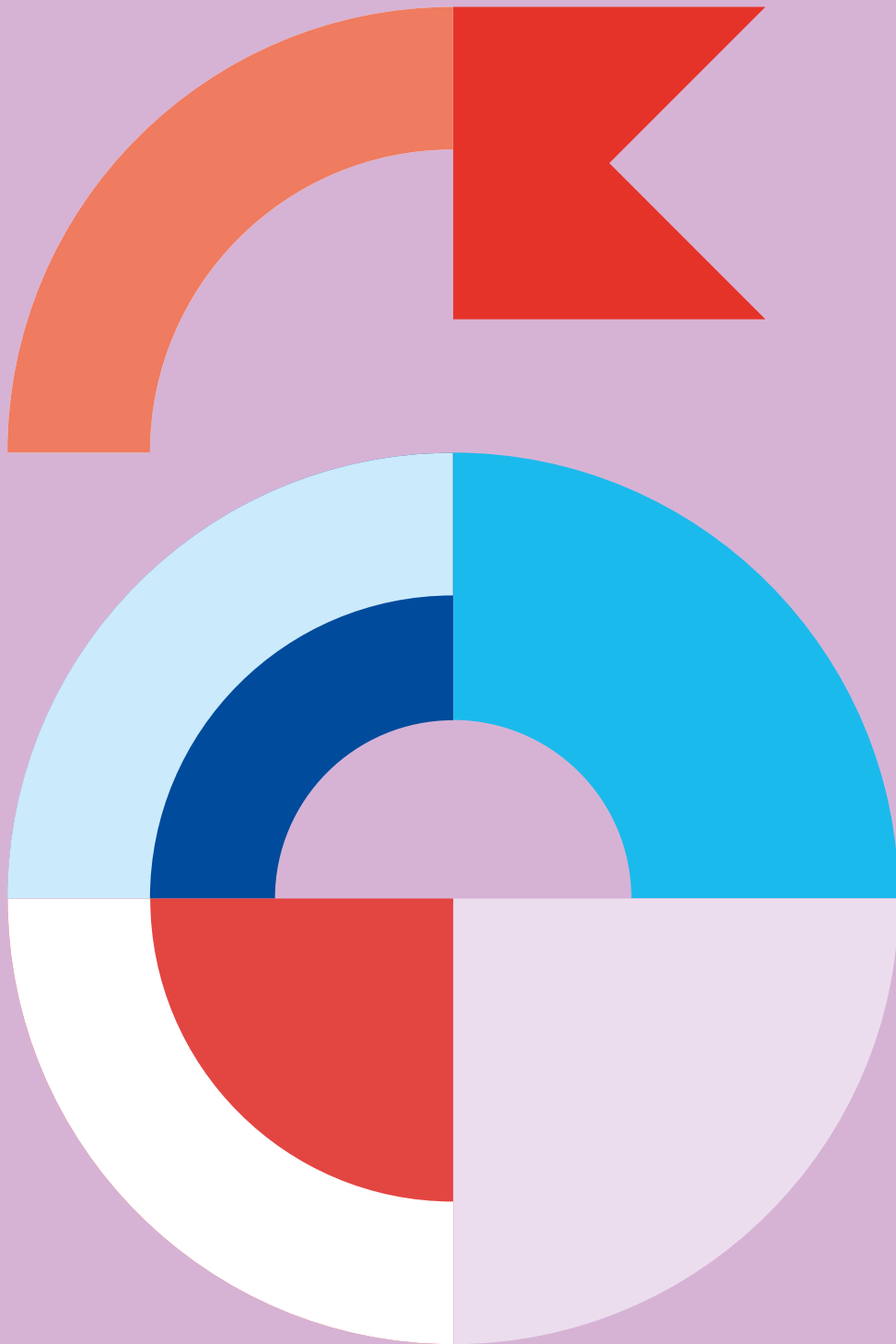
Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
<i>Monitor de Bibliotheek op school vo en mbo*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	DESAN Research Solutions en Sardes	Bijlage 1 bevat de deelnamecijfers
<i>Aandacht voor lezen in het voortgezet onderwijs</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator en uitgever	DUO Onderwijs	Afgerond en gepubliceerd
<i>Tekstselectie in het Nederlandse literatuuronderwijs</i>	Uitgever	Dr. Yvonne Delhey, dr. Jeroen Dera, dr. Lindsay Janssen, dr. Sabine Jentges, dr. Maaïke Koffeman en Marloes Mekenkamp (Radboud Universiteit Nijmegen)	Afgerond en gepubliceerd
<i>Stand van zaken Internationale Schakelklassen</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	ITTA UvA en VU/NT2 Research	Loopt; afronding en publicatie in 2026
<i>Effectstudie internationale schakelklassen*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	VU/NT2 Research	Loopt
<i>De mediathecaris en de Bibliotheek op School*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Dr. Marleen Kieft	Loopt; afronding en publicatie in 2026
<i>Lenzen op leescultuur</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Dr. Jeroen Dera (Radboud Universiteit Nijmegen)	Loopt; afronding en publicatie in 2030
<i>Lezen en schrijven in flow</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Dr. Anouk ten Peze (Universiteit van Amsterdam)	Loopt; afronding en publicatie in 2027
<i>Stand van zaken mbo*</i>	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	ITTA UvA	Loopt; afronding en publicatie in 2026

Tabel 12: Onderzoeksactiviteiten in 2025 m.b.t. het vo en het mbo; * betekent financiering via Kunst van Lezen

5.3. Netwerk versterken

Tot onze belangrijkste partners in het domein voortgezet onderwijs en mbo behoren de VO-raad, de MBO-raad, de directies Onderwijsprestaties en Voortgezet Onderwijs, Kansengelijkheid en Onderwijsondersteuning en Middelbaar Beroepsonderwijs van het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, Cito, KLIMmbo (kennispunt Taal en Rekenen), de Mbo Taalacademie van het ITTA, SLO, de partners aan de Kennistafel Effectief Leesonderwijs en belangenverenigingen van leraren, zoals BVMBO en Levende Talen. Eind 2025 hebben we samen met de Sectorraad Praktijkonderwijs een werkgroep opgericht die lezen in het praktijkonderwijs op de kaart wil zetten en als streven heeft dat elke pro-school een Bibliotheek op school en/of mediatheek heeft.

De relaties in en om het mbo zijn nog volop in opbouw. OCW trekt de komende jaren meer geld uit voor (lezen in) het mbo en ook beleidsmatig krijgt het steeds meer aandacht. Er wordt gewerkt aan de vernieuwing van de taaleisen en de examens. Ook de invulling van het vak burgerschap is in ontwikkeling. Samen met Cubiss boog Stichting Lezen zich dit jaar al over de mogelijkheden die dat biedt om lezen op het mbo een extra impuls te geven. Dit alles betekende voor ons een intensivering van het werk en de contacten in dit domein. We vroegen Rita Spithoff, practor bij ROC Mondriaan, om toe te treden tot onze Wetenschappelijke Adviesraad. Medewerkers bezochten dit jaar een tiental mbo-locaties, soms samen met een bibliotheekmedewerker. Tamar van Gelder was jurylid bij een voorleeswedstrijd op een Entree-opleiding en woonde twee openingen bij van een bibliotheek op een mbo-locatie. We namen deel aan een Blikverruimerssessie van Fers voor de doelgroep Leesmediaconsulenten mbo.

HOOFDSTUK 6

Beroepsopleidingen opvoeding & onderwijs

Taalstimulering en leesbevordering behoren tot basistaken van iedere opvoeder en leerkracht. Pedagogisch professionals, leerkrachten en docenten zijn voor kinderen en ouders ook rolmodellen. Aankomend professionals moeten daarom zelf ook lezers zijn of worden. Zij hebben kennis over leesbevordering en (jeugd)literatuur nodig om voorbereid te zijn op hun taak als leesbevorderaar. Alleen dan kunnen zij kinderen en jongeren aan het lezen krijgen en kennis van en liefde voor literatuur bijbrengen. Daarom besteedden we extra veel aandacht aan de beroepsopleidingen.

6.1. Leesomgeving verbeteren

Programma's¹⁹

De Bibliotheek op school mbo (pedagogisch werk en onderwijs)

In het mbo besteedden we extra aandacht aan de opleidingen pedagogisch werk en onderwijs (pw), omdat hier een belangrijk deel van de leesbevorderaars van de toekomst wordt opgeleid. Dankzij de subsidies vanuit het Masterplan basisvaardigheden startten in 2025 10 nieuwe pw-opleidingen met de Bibliotheek op school mbo en konden 18 opleidingen die al meededen aan dit programma de aanpak doorontwikkelen. Dat betekent dat dik 62% van de pw-opleidingen inmiddels structureel samenwerkt met de bibliotheek. Een extra steun in de rug is dat interactief voorlezen vanaf 2027 een verplicht onderdeel wordt van het curriculum op het mbo-pw.

De Bibliotheek op school pabo en lerarenopleiding

Het aantal hbo-opleidingen voor toekomstige onderwijsprofessionals dat meedoet met de Bibliotheek op school groeit langzaam maar gestaag. Dankzij de Masterplansubsidie haakte in 2025 weer één pabo aan. De helft van de pabo's werkt nu met het programma de Bibliotheek op school. In samenwerking met de bibliotheek. De lerarenopleiding van de Hogeschool Utrecht besloot als eerste in Nederland voor alle vakken waarin zij leraren opleiden mee te gaan doen. Dat vonden we heel goed nieuws in het kader van het effectief leesonderwijs, aangezien het nog verre van vanzelfsprekend is dat leraren in andere vakken dan Nederlands veel aandacht besteden aan leesbevordering.

Campagnes en projecten

Dit jaar organiseerden we voor het eerst de verkiezing van het [Pabo Boek](#) als onze nieuwe kerncampagne voor toekomstige leerkrachten. We legden hen drie in 2025 bekroonde kinderboeken voor en vroegen om vanuit hun professionele blik te kiezen voor het boek dat geen juf of meester mag missen en dat ieder kind zou moeten lezen. We konden deze campagne ontwikkelen dankzij steun van De Versterking. *De jongen die van de wereld hield* van Tjibbe Veldkamp won de eerste editie. IPABO-student Lisa motiveerde jaar keuze overtuigend: *"De verwondering en zoektocht naar begrip doen me denken aan de nieuwsgierigheid die ik bij mijn eigen leerlingen zie en graag wil aanmoedigen. Dit boek herinnert me eraan hoe belangrijk het is om kinderen de ruimte te geven om vragen te stellen en de wereld met open armen te ontdekken."*

Alle betrokkenen waren tevreden over de eerste editie van Pabo Boek. In de tweede helft van het jaar bereidden we ons daarom voor op de voortzetting in 2026.

¹⁹ Zie voor de complete cijfermatige verantwoording van de programma's [bijlage 1 over Kunst van Lezen](#).

Deskundigheidsbevordering

Kennisbijeenkomsten

In plaats van het jaarlijkse studentencongres Pabo Leest organiseerden we samen met de provinciale ondersteuningsinstellingen onder dezelfde titel een reeks inspirerende events voor pabo-studenten op vier locaties verspreid over het land. Daarmee verlaagden we de drempel voor deelname en kregen we de kans om meer studenten dan voorheen enthousiast te maken voor lezen en leesbevordering.

Stichting Lezen, de provinciale ondersteuningsinstellingen en de bibliotheken die met pabo's samenwerken kwamen zoals ieder jaar weer twee keer samen voor afstemming en kennisdeling.

Publicaties en websites

Het boek *Jeugdliteratuur en didactiek, handboek voor vo en mbo*, dat gebruikt wordt in de tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands, was toe aan een herziening. Stichting Lezen leverde een redactielid en maakte deel uit van het schrijversteam.

Ook leverden we een bijdrage aan de totstandkoming van de [Handreiking samenwerking met pabo's](#) voor bibliotheken, die in november verscheen.

De domeinspecifieke websites, zoals [lezeninhetpo.nl](#) en [lezeninhetvo.nl](#), zijn weliswaar niet gemaakt met het oog op de toekomstige professionals in opvoeding en onderwijs, maar wel interessant voor deze doelgroep. Ook [springlezend.nl](#), de peer-to-peer website voor docenten po en vo, is voor de studenten relevant.

Speciaal voor de nieuwe campagne Pabo Boek, zie boven, maakten we de website [Pabo-boek2025.nl](#).

Opleidingen/trainingen

Naam opleiding/training	Toelichting op de ontwikkeling in 2025
Keuzemodule Specialist leesbevordering 0-12 jaar	Sinds 2021 wordt op mbo-pw deze keuzemodule aangeboden. We bespraken deze met docenten mbo om te weten of deze nog aan hun behoeftes voldoet.
De Leesspecialist	Onder deze titel werkten we aan de nieuwe de minor leesbevordering en literatuureducatie voor pabo-studenten. Deze zal de minor Open Boek Pabo vervangen. Stichting lezen coördineerde en begeleidde de groep van deskundige samenstellers.
Post hbo-opleiding Leesspecialist	In het verlengde van de ontwikkeling van de nieuwe minor Leesspecialist verkenden we de mogelijkheden om te komen tot een post-hbo-opleiding.

Tabel 13: Opleidingsaanbod voor domein beroepsopleidingen opvoeding en onderwijs en ontwikkelingen daarin

6.2. Kennis verdiepen

De samenvattende [landelijke rapportage van de mbo-Monitor](#) besteedde specifiek aandacht aan de uitkomsten voor de opleidingen mbo-pw. Studenten en docenten van deze

opleiding vormden veruit de grootste groep respondenten in dit onderzoek. Opvallend was de uitkomst dat veruit de meeste studenten pw (71%) zichzelf niet als voorbeeld zien voor leerlingen als het om lezen gaat, terwijl 76% wel voorleest op de stageplek (en dat leuk vindt!) en ze zich bijna allemaal realiseren dat voorlezen belangrijk is voor de taalvaardigheid van kinderen. Van de studenten vindt 38% dat ze op de opleiding niet leren hoe ze het beste kunnen voorlezen, terwijl bijna de helft voorlezen best moeilijk vindt. Dat geeft aan dat hier nog werk te doen is.

Uit de [landelijke rapportage van de pabo-Monitor](#) is gebleken dat lezen vooral onder de mannelijke studenten niet zo vanzelfsprekend is. De helft van hen gaf aan lezen niet leuk te vinden; 40% ziet het belang ervan ook niet zo in en 29% van hen leest nooit een boek voor zijn plezier. Een derde van de studenten gaf aan geen kinder- en jeugdboeken te lezen, tenzij dat verplicht is. Tegelijkertijd gaf 65% van de docenten aan dat er geen verplichte leeslijst van kinder- en jeugdboeken wordt gehanteerd. Krap de helft gaf te kennen dat ze minstens een keer per maand leesbevorderingsactiviteiten uitvoeren met de studenten. Zo'n 44% van de studenten vond van zichzelf dat ze te weinig weten van leesbevordering.

Titel/onderwerp	Rol Stichting Lezen	Onderzoeker(s)	Stand van zaken
Monitor de Bibliotheek op school mbo en pabo*	Opdrachtgever, inhoudelijk coördinator, uitgever	Sardes	Bijlage 1 bevat de deelnamecijfers
Lezen en laten lezen	Consortiumpartner, uitgever	Dr. Wenckje Jongstra (Hogeschool KPZ) e.a.	Loopt; afronding en publicatie in 2027

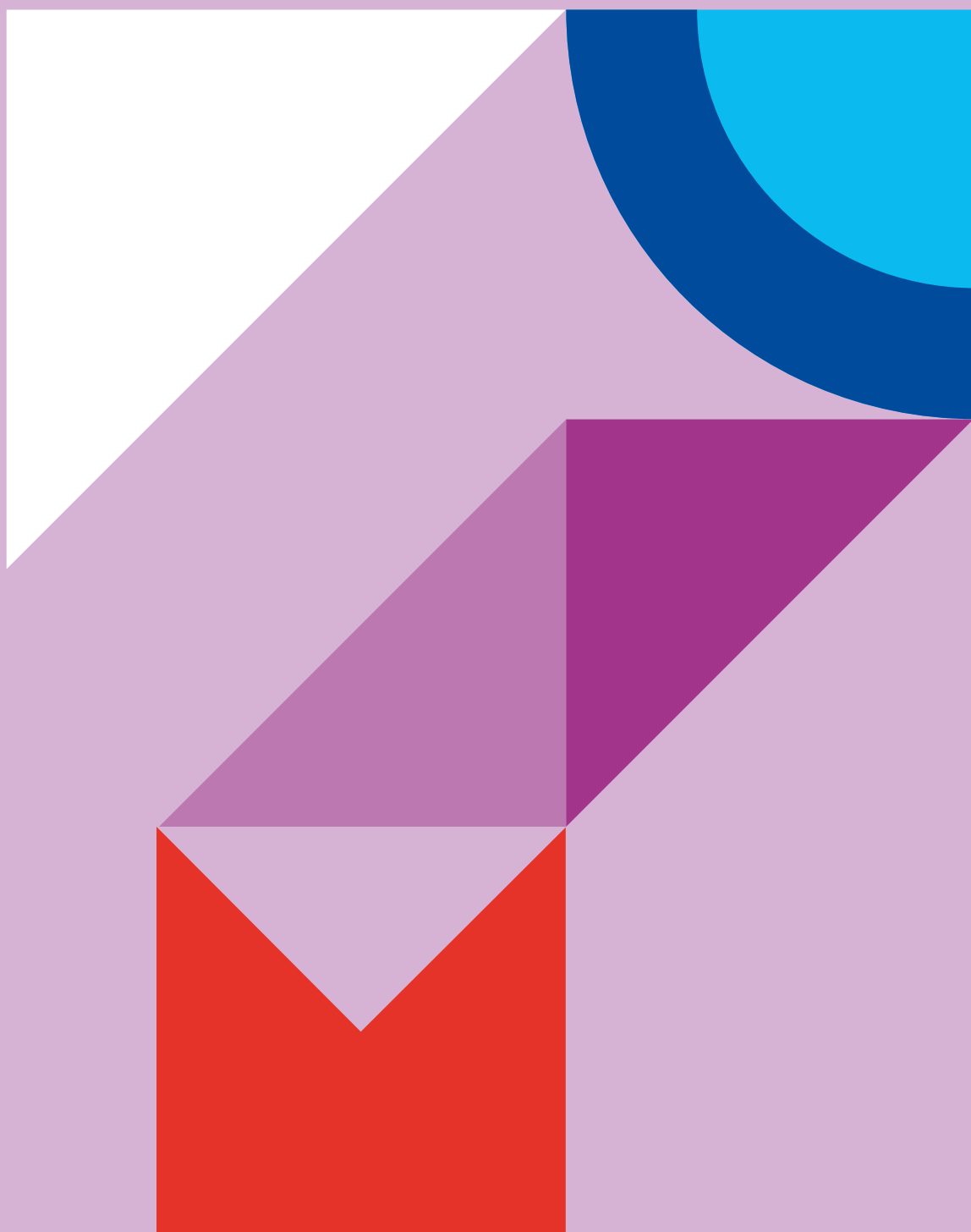
Tabel 14: Onderzoeksactiviteiten in 2025 m.b.t. beroepsopleidingen opvoeding en onderwijs * betekent financiering via Kunst van Lezen

6.3. Netwerk versterken

In het domein van beroepsopleidingen voor opvoeding en onderwijs onderhielden we (goede) relaties met de MBO-raad, de Vereniging Hogescholen, het Landelijk Overleg Lerarenopleidingen Basisonderwijs (LOBO) en de directies Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Onderwijs & Studiefinanciering van het ministerie van OCW.

In het verlengde van de inspanningen voor het relatiebeheer in het mbo brachten we oriënterende bezoeken aan de mbo-pw opleidingen van ROC Da Vinci Dordrecht, ROC Mondriaan Den Haag, Zadkine Spijkenisse en van Landstede MBO in Harderwijk. We kregen te zien en te horen wat deze ROC's doen aan leesbevordering en jeugdliteratuur. Omdat lezen op de pabo dringend een prominentere plek moet krijgen in het curriculum, is het goed dat we hier al langer een structurele vorm van ontmoeting en kennisuitwisseling hebben in de vorm van het Pabo Platform. Via dit platform investeerden we ook in de relaties met pabo-directies, de belangenverenigingen voor lerarenopleidingen en het Opleidingsberaad leraren en maakten we deel uit van de adviesgroep Kennisbasis Taal voor pabo's. We woonden bijeenkomsten bij van SLO in verband met voorlichting over de nieuwe kerndoelen voor pabo-opleiders Nederlands. Op uitnodiging van de pabo's in

Dordrecht en in Vlissingen gingen we daar in gesprek over het vak Nederlands in relatie tot leesbevordering en de Bibliotheek op school. We waren aanwezig bij de installatie van Wenckje Jongstra als lector Taal en Ontwikkeling aan de Hogeschool KPZ in Zwolle en de installatie van Janneke de Jong-Slagman als lector Geletterdheid aan Driestar Hogeschool in Gouda. Ook participeerden we in Lopen², het platform voor lerarenopleiders Nederlands als tweede taal voor het po in Vlaanderen en Nederland.

HOOFDSTUK 7

Organisatie

7.1. Positie in het bestel en financieel kader

Als ondersteunende instelling in de culturele basisinfrastructuur (BIS) ontving Stichting Lezen in 2025 ruim 3,8 miljoen euro uit de cultuurbegroting van OCW voor haar kerntaken:

- het verdiepen van onze kennis over lezen, leesbevordering en literatuureducatie;
- het verbeteren van de leesomgeving van kinderen;
- het versterken van ons netwerk om zoveel mogelijk actieve maatschappelijke steun te krijgen voor leesbevordering en literatuureducatie.

Uit het coalitieakkoord 2023–2024 kreeg Stichting Lezen in 2023 nog 2,7 miljoen aan extra middelen. De oorspronkelijke looptijd van deze subsidie werd in 2024 verlengd tot eind 2025. Dit geld werd besteed aan de versterking van ons werk als kenniscentrum en coördinerende instelling.

Als penvoerder van Kunst van Lezen ontving Stichting Lezen in 2025 een projectsubsidie van 3,35 miljoen euro voor de reguliere en de gezinsgerichte activiteiten zoals de BoekStartcoach in het kader van Kunst van Lezen.

Het project Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG) werd eind 2025 afgerond. In 2024 kreeg Stichting Lezen uitstel van de verantwoording van de eerste tranche van dit project (GGG I) tot 1 december 2025. Zowel in 2024 als in 2025 verstrekke OCW een extra bedrag van € 0,25 miljoen voor de tweede tranche (GGG II). OCW gaf ook voor de verantwoording van GGG II een jaar uitstel. De eindverantwoording is daarom voorzien voor de jaarrekening over 2026.

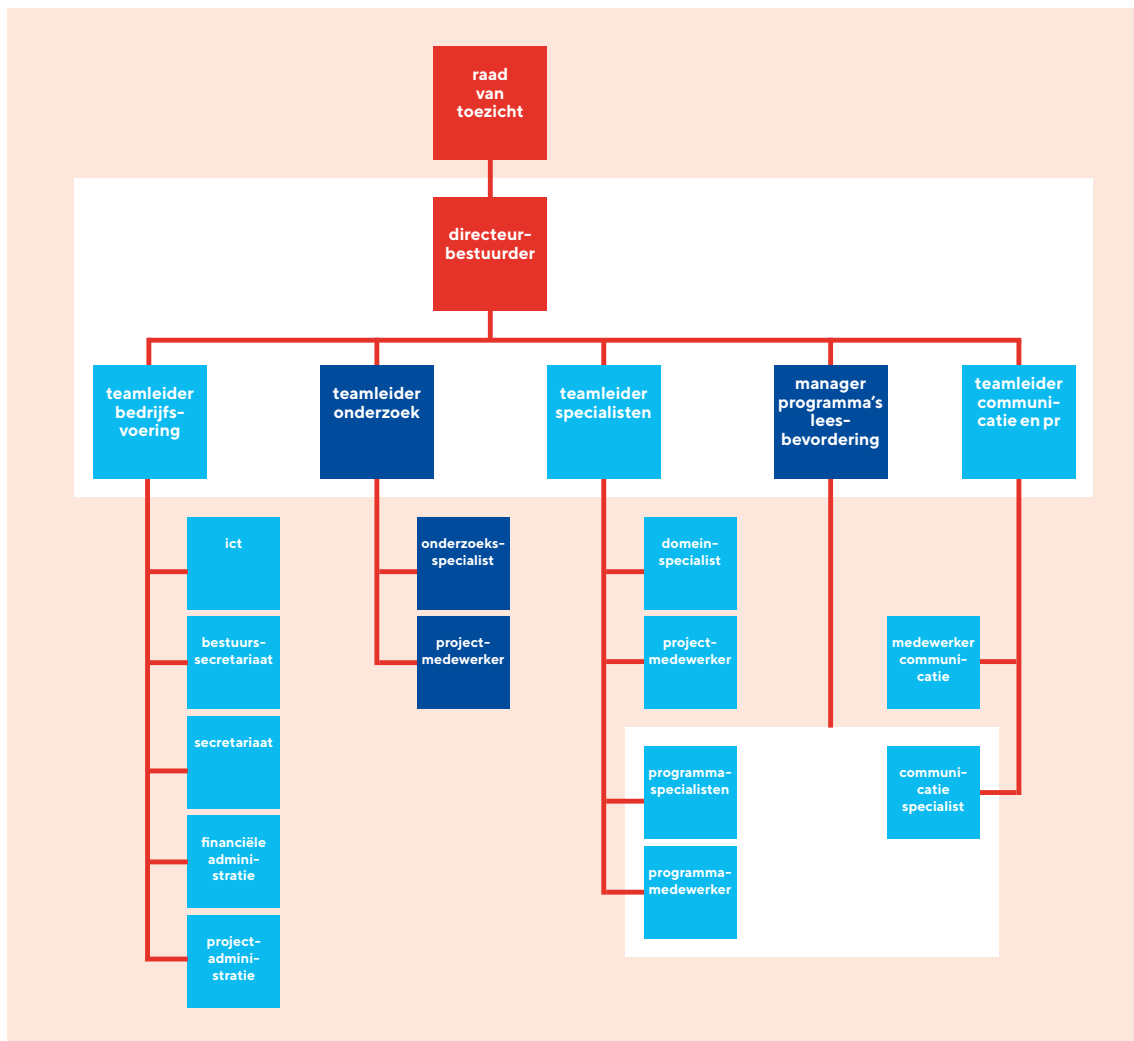
In 2023 en de jaren daarna kwamen er voor de periode 2023–2026 steeds extra middelen uit het Masterplan basisvaardigheden (MBVII) beschikbaar voor Kunst van Lezen: bij elkaar ongeveer € 89 miljoen. Daarmee konden we ook in 2025 bibliotheken in staat stellen om een groot aantal nieuwe kinderopvang- en schoollocaties van BoekStart en de Bibliotheek op school te financieren. Ook konden we locaties die al met deze aanpakken werken onder voorwaarden subsidie verstrekken om die door te ontwikkelen en te versterken.

7.2. Personeel en organisatie

Stichting Lezen

Directeur-bestuurder Tamar van Gelder vormde het managementteam samen met Niels Bakker (teamleider Onderzoek), Mark van Kampen (teamleider Bedrijfsvoering), Adriaan Langendonk (manager Leesbevorderingsprogramma's Kunst van Lezen), Martijn Nicolaas (teamleider Domeinspecialisten) en Barbara Wormgoor (teamleider Communicatie en Marketing).

De teams Communicatie en Marketing en Bedrijfsvoering werden uitgebreid en geprofessionaliseerd. Zie hoofdstuk 1 voor de wijzigingen in de communicatiefunctie. De versterking van de bedrijfsvoeringsfunctie was nodig vanwege de grote hoeveelheden Masterplanmiddelen die in de periode 2022–2027 door Stichting Lezen worden verdeeld. Als die taak na 2027 elders wordt ondergebracht, zal dat nopen tot herschikking van formatie en taken. Mede met het oog op de wet Deregulering beoordeling arbeidsrelaties namen we freelancers die reguliere werkzaamheden uitvoerden in dienst. De formatie bedroeg eind 2025 25,4 fte (in 2024 23,2fte). Daarvan werd 7,1 fte bezet door mensen met een tijdelijk contract (in 2024 3,2 fte). Van de totale formatie kwam ruim 62% voor rekening van Stichting Lezen en krap 38% voor rekening van Kunst van Lezen.

Organisatie-inrichting

Naam	Functie	Relevante nevenfuncties
Milly Alexander	medewerker projectadministratie	
Niels Bakker	teamleider Onderzoek	
Daan Beeke	specialist vo en internationale netwerken	bestuurslid St. Nondscript / Ongelezen Boeken Club; bestuurslid Woutertje Pieterse Prijs; lid Board of Experts Bulgarian Reading Foundation
Barbara Berends	evenementencoördinator per 1-1-2025	
Tike de Boer	medewerker bestuurs-secretariaat	
Marijke Bos	specialist voor- en vroeg-schoolse periode	jurylid Sardes Leespluim; lid werkgroep Global Network early years bookgifting

vervolg

vervolg

Naam	Functie	Relevante nevenfuncties
Bart Droogers	specialist po	gastdocent en tweede beoordelaar bij Uitstroom-profiel Lezen Deeltijd IPABO
Peter van Duijvenboden	specialist pabo en lerarenopleiding	docent Nederlands Hogeschool Inholland voor traject Nederlands Onderwijs in het Buitenland
Mustapha Esadik	specialist vo en hbo per 1-8-2025	docent journalistiek/ onderzoeker Meertaligheid en Onderwijs Hogeschool Utrecht; auteur
Jette van den Eijnden	onderzoekspecialist	
Lina Fuhrmann	assistent-medewerker administratie en programma's	
Tamar van Gelder	directeur-bestuurder	lid raad van advies van SER Diversiteit in Bedrijf lid Raad van Toezicht VOO
Tannaz Gakwisi	ondersteunend onderzoeksmedewerker	
Sander Hak	communicatiemedewerker per 15-8-2025	
Gijs van der Hammen	ondersteunend medewerker communicatie	Kinderboekenauteur; columnist
Caroline Heijer	specialist vmbo en praktijkonderwijs	
Julienne van den Heuvel	specialist voor- en vroeg-schoolse periode	
Najat Kaddour	medewerker secretariaat	auteur Rose Stories; columnist Theaterkrant en Female Economy
Mark van Kampen	hoofd bedrijfsvoering	zelfstandig trainer/coach/ consultant; vennoot Vof De Moestuin van Jagtlust; bestuurslid St. Ruimte
Agnes van Montfoort	specialist primair onderwijs	
Martijn Nicolaas	teamleider Domeinspecialisten	bestuurslid Tiele-stichting; lid veldadviesraad Nederlandse Letterkunde VU Amsterdam
Renske Nugter	communicatiespecialist	panellid D&I Ministerie van VWS

vervolg

Naam	Functie	Relevante nevenfuncties
Nadine Pinto Scholtbach	medewerker secretariaat	jongerencoördinator/ ambassadeur Careibu
Marloes Robijn	(onderzoek)specialist meer- taligheid en leesbevordering	voorzitter IBBY-Nederland; mede-oprichter en penning- meester St. Een boek voor jou
Ineke de Roo	specialist mbo	adviseur Heel Rotterdam Leest
Marieke Smeijsters	specialist primair en voortgezet onderwijs	
Loren Snel	communicatiespecialist per 15-1-2025	freelance schrijver
Lisa van Tongeren	communicatie-en marketing- specialist per 1-2-2025	voorzitter St. Solid Art & Projects; Stadsdichter Zaanstad
Karin Verburg	administrateur	
Brenda Versluis	Projectcoördinator dBos+	NT2-docent Sagénn Utrecht
Barbara Wormgoor	teamleider Communicatie en Marketing per 15-1-2025	bestuurslid St. Grenzeloos Geluid; lid werkgroep Smartphonevrij Opgroeien

Tabel 15: personeelssamenstelling eind 2025

Uit dienst gingen:

- Desiree van der Zander, coördinator communicatie, per 1-4 2025
- Noortje Hemmen, onderzoekspecialist, in dienst van 1-4-2025 tot 30-9-2025

Voor specialistische werkzaamheden werkte de stichting met Colourful People en Jac's den Boer & Vink. Daarnaast maakten we incidenteel gebruik van juridisch, strategisch en redactioneel advies.

Het ziekteverzuim bedroeg in 2025 3,3% (2024 5,7%). Het verzuim betrof grotendeels twee langdurig zieken. Hun uitval was niet arbeidsgerelateerd. Het kortdurend verzuim was laag. Zorg van de Zaak Netwerk verzorgde de verzuimregistratie.

Stichting Lezen is aangesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. We gebruiken een digitaal uren- en verlofregistratiesysteem, vooral om de werkzaamheden voor de diverse extern gefinancierde projecten inzichtelijk te maken.

In het kader van de duurzame inzetbaarheid en continuïteit voorzien we via een doelstellin-genreserve in middelen om bovenformatieve uren te bekostigen waarmee vertrekkende medewerkers gelegenheid krijgen om hun kennis en ervaring over te dragen aan opvolgers.

Kunst van Lezen

Adriaan Langendonk, de manager leesbevorderingsprogramma's, werd voor vier dagen per

week gedetacheerd vanuit de KB en grotendeels betaald uit het programmabudget Kunst van Lezen. Hij was in 2025 adviseur van het strategisch overleg Jeugd en Onderwijs, lid van de werkgroep van het Expertisepunt Basisvaardigheden, lid van de section Literacy & Reading (tot augustus) en van de section School Libraries (vanaf augustus) van de International Federation of Library Associations (IFLA) en lid van de stuurgroep Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Samen met Marleen Wijnen en Georges Elissen (SPN) vormde hij de projectleiding van het Landelijk Team BoekStart en de Bibliotheek op school. Bij de aansturing van Kunst van Lezen zijn vanuit de KB, nationale bibliotheek ook het directielid met de portefeuille Lezen en Digitale geletterdheid en de Netwerkmanager Bibliotheekstelsel betrokken. Deze constructie werkt nog steeds naar tevredenheid.

In 2025 zette Stichting Lezen vijf specialisten in voor alle onderdelen van Kunst van Lezen. De communicatie rond BoekStart en de Bibliotheek op school werd centraal gecoördineerd. Daarnaast verrichtten medewerkers van Stichting Lezen ondersteunend inhoudelijk, administratief en communicatiewerk, deels bekostigd uit het programmabudget. Waar nodig werden gespecialiseerde freelancers ingezet. Ook de inzet van medewerkers van de KB ten behoeve van bibliotheekmonitoronderzoek en digitaal lezen werd deels gefinancierd uit het budget van Kunst van Lezen.

Met name de uitvoering van de subsidieregeling MBV II vond plaats via een overkoepelend Landelijk team van SPN. Dit uit POI-medewerkers bestaande team, aangevoerd door een freelance projectleider, staat in nauwe verbinding met de programmamanager en specialisten van Stichting Lezen en de KB. Via de provinciale coördinatoren werden lokale bibliotheken geïnformeerd en ondersteund bij hun werk.

7.3. Inclusief, eerlijk, veilig en transparant werken

Diversiteit en inclusie

De afgelopen jaren besteedden we al veel aandacht aan de toepassing van de code Diversiteit en Inclusie, mede met ondersteuning van de werkgroep CodeDI. In 2025 deden we in alle teams een beleidsscan op dit thema. Daaruit bleek dat we de kracht van de herhaling nodig hebben om te zorgen dat het bewustzijn beklijft en groeit. Met alle collega's volgden we daarom een training van JustB over bewustwording rondom diversiteit en inclusie over de omgang met en het bespreekbaar maken van 'schurende' onderwerpen op dat gebied. Alle teams stonden in hun jaarplannen expliciet stil bij hun aandachts- en actiepunten ten aanzien van D&I. Via de interne leesclub D&I en ook via de programmering van teamuitjes en -activiteiten zetten we onszelf steeds weer aan tot reflectie en dialoog. Zo gingen we in november allemaal in gesprek met een 'levend boek'.

Als kenniscentrum publiceren we veel geschreven kennisproducten. Hoewel we steeds vaker samenvattende of toelichtende video's toevoegen, is het (nog) ondoenlijk om alle kennisproducten op een voor visueel beperkte gebruikers toegankelijke manier online te publiceren. Dit is een aandachtspunt in het traject van Digitale transformatie waar we de komende jaren aan werken (zie daarover ook hoofdstuk 1). We stelden een schrijfwijzer, een termenlijst en regels voor onze beeldredactie op om te sturen op inclusief taal- en beeldgebruik. Via onze inkoopvoorwaarden vragen we sinds 2025 ook van onze partners en leveranciers om zich tot de Code D&I te verhouden.

Sociale veiligheid

De activiteiten en gesprekken over diversiteit en inclusie raakten ook aan het onderwerp veilige werkomgeving. Ze maakten voelbaar dat die veiligheid niet altijd en voor iedereen vanzelfsprekend is en zorgden er soms voor dat latente spanningen manifest werden. Dat was niet makkelijk, soms ronduit spannend, maar altijd waardevol. We kwamen daar als organisatie beter en sterker uit.

We bespraken in alle teams de poster van de commissie Hamer over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij de vorming en start van het team Communicatie en Marketing is de gewenste teamcultuur expliciet besproken. Door de hele organisatie heen kregen cultuur en omgangsvormen regelmatig aandacht.

Stichting Lezen heeft een handboek personeel met een klokkenluidersregeling en een protocol ongewenst gedrag. Sinds 2023 werken we met een externe vertrouwenspersoon. In 2025 organiseerden we voor de organisatie en voor de RvT een ontmoeting met deze functionaris.

Fair Practice code

Stichting Lezen onderschrijft de Fair Practice Code en past deze toe. We hanteren de loonschalen en periodieken van de CAO Rijk. Auteurs nodigen we uit via De Schrijverscentrale, die eerlijke en transparante tarieven hanteert voor schrijversoptredens. Voor het gebruik van tekstfragmenten in publicaties dragen we een auteursrechtvergoeding af in overeenstemming met de bloemlezingrichtlijn van de Auteursbond, de GAU en de MEVW. Met tekstschrijvers en vormgevers maken we marktconforme afspraken over de vergoeding voor hun werkzaamheden. Sinds 2022 is er dankzij OCW een oplossing voor de auteursrechtenafracht (leenrecht) over uitleningen van (papieren) boeken binnen de Bibliotheek op school.

Transparantie en betrokkenheid

Stichting Lezen is als kleine organisatie niet verplicht om een formele personeelsvertegenwoordiging of ondernemingsraad te hebben. Niettemin vroeg het MT in 2025 aan alle teams om een medewerker af te vaardigen naar een informeel kwartaaloverleg met de directeur-bestuurder en de teamleider Bedrijfsvoering. In dit overleg werd onder andere gesproken over het personeelshandboek en over duurzame inzetbaarheid. Dat leverde punten op om in 2026 plenair te bespreken met alle medewerkers. Ook werden nieuwe gespreksonderwerpen aangedragen, waaronder de (grenzen aan de) mogelijkheden om op afstand te werken.

7.4. Faciliteiten

Stichting Lezen verlengde in 2025 het huurcontract voor het Letterenhuis tot en met april 2031. Alle vergaderruimtes kregen namen van bekende leesbevorderaars of (kinderboeken)schrijvers, zoals Aidan Chambers, Tonke Dragt en Theo Thijssen. Op verschillende plekken in het pand maakten we de campagne *Wie leest heeft een goed verhaal* zichtbaar. Zo stralen we uit waar we voor staan. We hebben voldoende werkplekken voor het hele team. Het kantoor is ingericht op hybride werken en vergaderen en medewerkers beschikken thuis over goede faciliteiten voor afstandswerken.

Om de verstrekking van de MBV-middelen administratief in goede banen te leiden, zorgden we onder de noemer Project Connect voor de aanschaf, inrichting en implementatie van een IT-systeem. Als we na 2027 teruggaan naar de basisfinanciering, kan deze voorzie-

ning worden afgeschaald, al moeten de data gedurende de wettelijke termijn van zeven jaar beschikbaar blijven.

We werkten aan de inrichting van een financieel-administratief *dashboard* ten behoeve van meer en *realtime* financiële sturing.

7.5. Raad van toezicht

Samenstelling

De raad van toezicht telt zes leden. Met inachtneming van de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie streven we naar een evenwichtige samenstelling wat betreft man-vrouwverhouding, culturele achtergrond, leeftijdsopbouw en expertise. We selecteren leden die onafhankelijk en kritisch kunnen opereren en een relevant netwerk en/of specifieke deskundigheid hebben op een of meer van de volgende terreinen: (lokale) politiek/bestuur; leesbevordering en literatuureducatie; boekenvak en bibliotheekbranche; media; juridische zaken; personeelszaken; onderwijs; financiën, risicobeheersing en rapportage; ondernemerschap, commercie, sponsoring en fondsenwerving, werkgeverschap en management en ten slotte onderzoek. Op elk van deze gebieden is minimaal één lid deskundig.

Per 1 januari 2025 traden Samia Guessabi-Colombijn en Franc Weerwind aan als nieuwe leden. Zij volgden Maarten Asscher en Shay Kreuger op.

Naam, functie en nevenfuncties	Datum aanstelling	Datum (beoogde) herbenoeming	Geplande datum aftreden
Merel van Vroonhoven, voorzitter, lid renumeratiecommissie Maatschappelijk actief als leraar. Nevenfuncties als columnist de Volkskrant, lid raad van toezicht Het Nationale Theater, jurylid Ludoq, Prijs voor het Beste Filosofische Kinderboek 2025, bestuurslid Stichting Vrienden van het literatuurmuseum	9-10-2020	9-10-2024	9-10-2028
Samia Guessabi-Colombijn Maatschappelijk actief als General Counsel bij The Ice Cream Company. Nevenfuncties als Coördinator SER Topvrouwen Noord-Holland en lid raad van advies Compliance en Governance Instituut	1-1-2025	1-1-2029	

vervolg

Jeroen Smakman, voorzitter auditcommissie Maatschappelijk actief als directeur Triodos Bank. Nevenfuncties als lid raad van toezicht Bibliotheek IJmond Noord, lid raad van toezicht Stichting Landgoed De Reehorst, bestuurslid Triodos SICAV, Luxemburg, bestuurslid Betaalvereniging Nederland	1-9-2023	1-9-2027	
Eppo van Nispen tot Sevenaer, lid auditcommissie Maatschappelijk actief als directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Nevenfuncties als voorzitter bestuur Netwerk Digitaal Erfgoed, lid OnderwijsAdviesRaad MIC Hogeschool van Amsterdam, bestuurslid Ridderschap van Gelderland, lid raad van advies Universiteit van Amsterdam faculteit Geesteswetenschappen, lid Cyber Security Raad, lid raad van toezicht VSB fonds, voorzitter ECP, lid raad van toezicht De Oostkerk, voorzitter Stuurgroep Mediawijsheid	1-1-2019	1-1-2023	1-1-2027
Marieke Schoenmakers, lid renumeratiecommissie Maatschappelijk actief als trajectbegeleider Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF. Nevenfuncties als lid raad van toezicht Het Cultuurfonds (tot 1-8-2025), voorzitter raad van toezicht Stichting De Vrolijkheid	1-10-2023	1-10-2027	
Franco Weerwind Maatschappelijk actief als waarnemend burgemeester van Terneuzen. Nevenfuncties als voorzitter raad van toezicht Nationaal Slavernijmuseum, voorzitter raad van toezicht Maatschappelijke Alliantie, voorzitter raad van toezicht Fonds voor Cultuurparticipatie, lid raad van toezicht stichting Oude Kerk Amsterdam, lid college van advies Leidse Studentenvereniging Minerva, lid commissie ter beoordeling van niet-gedocumenteerde (Nederlandse-) Surinamers	1-1-2025	1/1-2029	

Tabel 16: samenstelling raad van toezicht eind 2025

Vergaderingen

De raad van toezicht kwam in 2025 vier keer in reguliere vergaderingen bijeen. Alle voor de continuïteit van het werk van Stichting Lezen belangrijke ontwikkelingen en stukken zijn in deze vergaderingen besproken, waaronder: de risicoanalyse, de instelling van de wetenschappelijke adviesraad, de landelijke (beleids)ontwikkelingen (waaronder de financiering

van BoekStart en de Bibliotheek op school), de Governance Code Cultuur, organisatieontwikkelingen, financiële zaken en personele zaken, waaronder de werving van meer divers personeel.

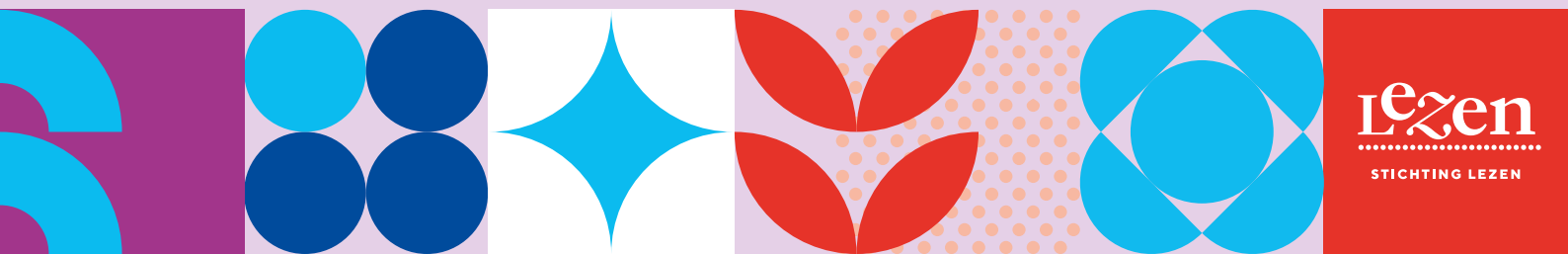
De raad deed een zelfevaluatie aan de hand van het cirkeldiagram uit het advies van de Raad voor Cultuur over toezicht in de culturele sector en met behulp van de vragenlijst van Cultuur en Ondernemen.

De renumeratiecommissie, bestaande uit Merel van Vroonhoven en Marieke Schoenmakers, voerde een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Voorafgaand was daarvoor input opgehaald bij het MT.

Aan het eind van het eerste halfjaar boog de raad zich over de prognoses voor het tweede halfjaar in relatie tot de begroting. De auditcommissie deed het voorwerk voor het beoordelen van de financiële verslaglegging en van de projecten en risico's op het gebied van financiën, vastgoed, ICT en informatievoorziening, interne beheersing en compliance en adviseerde de raad van toezicht daarover. De begroting 2026 werd voorbereidend besproken in de auditcommissie en door de raad van toezicht vastgesteld in oktober 2025.

Daarnaast vond op diverse punten bilateraal overleg plaats.

De raad van toezicht kijkt terug op een jaar waarin Stichting Lezen sterke stappen zette in zowel inhoudelijke positionering, zichtbaarheid als organisatorische ontwikkeling. De structurele financiering voor BoekStart en de Bibliotheek op school vanaf 2027 en de definitieve vaststelling van de nieuwe kerndoelen Nederlands markeerden belangrijke mijlpalen voor de leesbevorderingssector.

Bijlage 1

Bereikcijfers Kunst van Lezen en
Masterplan Basisvaardigheden 2025

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Bereikcijfers Kunst van Lezen en Masterplan Basisvaardigheden 2025

Inleiding	3
1. Bereikresultaten BoekStart	3
2. Bereikresultaten de Bibliotheek op school	8
3. Overzicht gehonoreerde aantallen Masterplan basisvaardigheden	15

Inleiding

Het jaar 2025 is het achttiende jaar van het programma Kunst van Lezen, het eerste jaar van de vijfde periode projectsubsidie OCW en het derde jaar van het Masterplan basisvaardigheden.

In de nieuwe opzet die het jaarverslag van Stichting Lezen met ingang van de beleidsperiode 2025-2028 heeft gekregen, bevat deze bijlage alleen de bereikcijfers met betrekking tot bibliotheken, locaties kinderopvang, scholen en de bereikcijfers van de monitoronderzoeken per onderdeel van het programma Kunst van Lezen. De inhoudelijke toelichting op de programma's is geïntegreerd in het jaarverslag van Stichting Lezen.

Kunst van Lezen heeft als doelstelling de versterking van de leescultuur thuis, in de kinderopvang en in het onderwijs. De programma's en activiteiten van Kunst van Lezen zijn ingebed binnen leesbevorderingsnetwerken op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.

Kunst van Lezen omvat drie onderdelen die aansluiten op De doorgaande leeslijn¹, het centrale beleidsuitgangspunt van Stichting Lezen:

- BoekStart, bestaande uit BoekStart voor baby's, BoekStart in de kinderopvang en de BoekStartcoach;
- de Bibliotheek op school, in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs (vmbo en praktijkonderwijs), mbo (zowel in brede zin als specifiek in de leergang pedagogisch werk en onderwijsassistent) en in het hbo (pabo's en tweedegraads lerarenopleidingen);
- het opzetten van (boven)lokale (strategische) leesbevorderingsnetwerken.

Met middelen uit het Masterplan basisvaardigheden kon Stichting Lezen vanaf schooljaar 2022-2023 bibliotheken in staat stellen de samenwerkingen met kinderopvangorganisaties en scholen uit te breiden en door te ontwikkelen.

De bereikresultaten² van de programma's worden per schooljaar geïnventariseerd via de Bibliotheekmonitor van de KB, nationale bibliotheek. Veel van de in deze bijlage gebruikte cijfers zijn daaruit afkomstig en hebben dus betrekking op het schooljaar 2024-2025. Voor sommige resultaten hebben we (ook) cijfers per kalenderjaar beschikbaar.

1. Bereikresultaten BoekStart

BoekStart bestaat uit BoekStart voor baby's, BoekStart in de kinderopvang en de BoekStartcoach.

1.1 BoekStart voor baby's en BoekStart in de kinderopvang

In 2025 waren de belangrijkste bereikcijfers:

1. Nagenoeg 100% van de ouders van pasgeboren baby's werd via de bibliotheek door de gemeente en/of het consultatiebureau geïnformeerd over BoekStart.
2. Alle 127 lokale bibliotheken deelden koffertjes uit in het kader van BoekStart voor baby's.
3. In vergelijking met het kalenderjaar 2024 werden in 2025 iets minder koffertjes door bibliotheken besteld: 74.399 in 2025 tegenover 76.234 in 2024. Belangrijkste reden was

1 [De doorgaande leeslijn - Stichting Lezen](#)

2 [Resultaten onderzoek dienstverlening jeugd | Bibliotheken](#)

dat de koffers begin december op raakten; deze zijn in januari 2026 nageleverd. Het aantal uitgeleverde koffertjes lag in schooljaar 2024-2025 (1 juli tot en met 30 juni) op 81.448 koffertjes; dat is circa 24% meer dan in het vorige schooljaar 2023-2024. Dit verschil is te verklaren doordat bibliotheken als gevolg van leveringsproblemen in bepaalde maanden in 2023-2024 tijdelijk minder konden bestellen. Dit is vooral in het schooljaar 2024-2025 ingehaald toen er met een nieuwe leverancier werd gewerkt en het nieuwe koffertje werd gepresenteerd.

4. De 74.399 in 2025 uitgeleverde koffertjes kwamen terecht bij ongeveer 44,8% van de 166.143 Nederlandse baby's die in 2024 geboren zijn.³
5. In 2025 bood 96,1% van de lokale bibliotheken BoekStart in de kinderopvang en/of een vergelijkbaar programma aan. Slechts vijf bibliotheken (3,9%) deden niet mee.
6. In het schooljaar 2024-2025 werkte 37,2% van de kinderopvanglocaties⁴ met BoekStart in de kinderopvang of een vergelijkbaar programma. Deze hebben allemaal een overeenkomst met de begeleidende bibliotheek. Bibliotheken vroegen in 2023 voor 500 locaties subsidie aan, in 2024 voor 592 locaties en in 2025 voor 487. Ook in het volgende school- en kalenderjaar zullen er met subsidie uit het Masterplan locaties bijkomen. Daarom is het realistisch om te verwachten dat aan het eind van 2026 zo'n 42% van de kinderopvanginstellingen in Nederland zal werken met BoekStart in de kinderopvang of een vergelijkbaar programma.
7. In de werkgebieden van de bibliotheken met een leesbevorderingsprogramma voor jonge kinderen werden ongeveer 179.000 kinderen bereikt die naar de kinderopvang gaan.
8. In schooljaar 2024-2025 zetten 81 van de 127 lokale bibliotheken (63,8%) BoekStartcoaches in. Die waren aanwezig op 350 consultatiebureaus. Dat is een stijging met 6% (19 locaties) ten opzichte van 2023-2024.

1.1.1 Bereik BoekStart voor baby's

BoekStart voor baby's 2024	
Aantal deelnemende lokale bibliotheken	127
% van aantal lokale bibliotheken	100%
Aantal aan bibliotheken verzonden BoekStartkoffertjes	74.399
Bereik van de in 2024 Nederland geboren baby's (165.000)	44,8%

Tabel 1: bereik BoekStart voor baby's 2025

³ Geboorte | CBS

⁴ 3.386 van de 9.098 kinderopvanglocaties in het werkgebied van deelnemende bibliotheken

Figuur 1: deelname bibliotheken aan BoekStart voor baby's 2025

Figuur 2: aantal in 2025 verspreide BoekStartkoffertjes

1.1.2 Bereik BoekStart in de kinderopvang en andere kinderopvangprogramma's

Aantal aan BSkov en vergelijkbare programma's deelnemende lokale bibliotheken	122
% van totaal aantal lokale bibliotheken in Nederland (131)	96,1
Totaal aantal kov-locaties 2025 in werkgebieden van bibliotheken	9.356
Aantal kov-locaties in werkgebieden bibliotheken in relatie tot totaal aantal kov-locaties	9.098
Totaal aantal kov-locaties met BSkov of vergelijkbaar programma eind 2025	3.386
Bereik BSkov of vergelijkbaar programma: % van totaal aantal kov-locaties eind 2025	36,20%
Bereik BSkov: % van totaal aantal kov-locaties in werkgebied bibliotheken met BSkov of vergelijkbaar programma	37,20%

Tabel 2: aantal lokale bibliotheken in relatie tot aantal met BoekStart bereikte kinderopvanglocaties 2024-2025

In 2025 bood 95,3% van de lokale bibliotheken BoekStart in de kinderopvang en/of een vergelijkbaar programma aan. Dat is nagenoeg gelijk aan 2024. De overige 4,7% van de bibliotheken voerde in 2024 geen programma uit.⁵ In absolute getallen gaat het om nog maar zes bibliotheken.

⁵ De rapportage van de Bibliotheekmonitor 2024-2025 is te vinden op bibliotheeknetwerk.nl

Totaal aantal kindplaatsen kinderdagopvang	327.460
Totaal aantal kinderen kinderdagopvang	494.934
Totaal aantal kov-locaties in Nederland	9.356
Gemiddeld aantal kindplaatsen (afgerond) per kov-locatie	35
Totaal aantal kov-locaties in werkgebieden van openbare bibliotheken	9.103
Totaal aantal kindplaatsen kinderdagopvang in werkgebieden bibliotheken	318.430
Totaal aantal kinderen kinderdagopvang in werkgebieden bibliotheken	479.874
Aantal kov-locaties met overeenkomst in werkgebieden bibliotheken met BSkov of vergelijkbaar programma	3.386
Aantal kindplaatsen op BS-locaties en locaties met vergelijkbaar programma	118.584
Aantal kinderen op BS-locaties en locaties met vergelijkbaar programma	178.707
Bereik BSkov of vergelijkbaar programma: % van totaal aantal kinderen 2025	36,20%
Bereik BSkov of vergelijkbaar programma: % van totaal aantal kinderen in werkgebied BSkov of vergelijkbaar programma	37,20%

Tabel 3: aantal kindplaatsen in de kinderdagopvang 0-4 jaar in relatie tot het aantal met BoekStart in de kinderopvang bereikte kinderen 2024-2025

Figuur 3: deelname bibliotheken aan BoekStart in de kinderopvang 2024-2025

Figuur 4: bereik BoekStart in de kinderopvang 2024-in relatie tot het totaal aantal kinderopvanglocaties in het werkgebied van de deelnemende bibliotheken

Bereik Stimuleringsregeling BoekStart in de kinderopvang

In 2025 deden lokale bibliotheken voor 487 kinderopvanginstellingen in Nederland een subsidieaanvraag van € 4.500 per deelnemende kinderopvanginstelling uit het Masterplan basisvaardigheden. De begeleidende POI kreeg per kinderopvanginstellingen € 250. Deze subsidie wordt ingezet op drie bouwstenen van de aanpak: Leesomgeving & Collectie, Expertise en Activiteiten.

Deelname Monitor BoekStart in de kinderopvang

Aan de Monitor BoekStart in de kinderopvang 2025-2026 namen in totaal 1.611 voorleescoördinatoren deel en 7.619 pedagogisch medewerkers van 1.977 kinderopvanginstellingen. Ook deden voor het eerst 8 pedagogisch medewerkers van de Buitenschoolse Opvang (BSO) mee. Daarnaast deden 84 BoekStartcoördinatoren van lokale bibliotheken en 134 IKC's (Integrale Kindcentra) mee aan de monitor in 2025-2026.

In maart 2026 zijn de individuele monitorrapportages beschikbaar gekomen. Aan de hand daarvan presenteren de lokale bibliotheken de uitkomsten aan de kinderopvanglocaties waarmee zij samenwerken.

Deelname Trainingen BoekStart

Trainingen BoekStart 2025	Aantal trainingen	Aantal cursisten
Train de trainer Interactief voorlezen	3	44
Train de trainer Voorleescoördinator	2	31
BoekStartcoach	4	52
Verdieping BoekStartcoach	1	15
Leesmediaconsulent BoekStart	4	62
Meertaligheid bij BoekStart	2	32
Werken met digitale prentenboeken op de groep	3	31
Totaal	19	267

Tabel 4: (deelname aan) trainingen voor en over BoekStart

1.1.3 Bereik BoekStartcoach op consultatiebureaus

Figuur 5: deelname bibliotheken aan BoekStart in de kinderopvang 2024-2025

Figuur 6: aantal consultatiebureaus met BoekStartcoach in 2024-2025

2. Bereikresultaten de Bibliotheek op school

De Bibliotheek op school bestaat uit de onderdelen primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en beroepsonderwijs (mbo, pabo, lerarenopleidingen). We rapporteren in paragraaf 2.2 op basis van de Bibliotheekmonitor apart over het bereik in het speciaal onderwijs in po en vo. De in paragraaf 2.1 en 2.3 vermelde cijfers over respectievelijk po en vo zijn dus *exclusief* het speciaal onderwijs. Sinds 2023 tellen we alleen scholen die in de contractfase zitten mee in de bereikcijfers. De scholen waarmee verkennende gesprekken worden gevoerd tellen we niet meer mee. Omwille van de overzichtelijkheid van de verslaglegging worden vanaf 2020 scholen met de Bibliotheek op school en scholen met andere programma's die zijn opgebouwd volgens dezelfde bouwstenenaanpak bij elkaar opgeteld.

2.1 De Bibliotheek op school po⁶

Onder primair onderwijs wordt verstaan: scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs 4-12 jaar. Basisscholen die meedoen aan de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma hebben gemiddeld minder leerlingen (199) dan andere reguliere Nederlandse basisscholen (221). Dat is te verklaren uit het feit dat scholen die meedoen aan de Bibliotheek op school nog steeds vaker buiten de grote steden zijn gevestigd, waar de basisscholen gemiddeld kleiner zijn. In het speciaal onderwijs zijn er gemiddeld 128 leerlingen per school.

In 2025 deden lokale bibliotheken voor 300 po-scholen in Nederland een subsidieaanvraag van € 9.000 per deelnemende po-school uit het Masterplan basisvaardigheden 2024-2025. De begeleidende POI kreeg per school € 500. Deze subsidie wordt ingezet op drie bouwstenen van de aanpak: Leesomgeving & Collectie, Expertise en Activiteiten (onderdeel auteursbezoek). Daarnaast hebben enkele bibliotheken voor 41 basisscholen een aanvraag gedaan voor een subsidie voor het project dBos+. Per school ontving de bibliotheek daarvoor een bedrag van € 16.500 en de POI een bedrag van € 2.000.

2.1.1 De Bibliotheek op school regulier basisonderwijs

Bereikresultaten van de Bibliotheek op school po, onderdeel regulier basisonderwijs, zijn in 2025:

1. In schooljaar 2024-2025 deden 125 van de 127 (98,5%) van de lokale bibliotheken mee aan de Bibliotheek op school po of een vergelijkbaar programma. Slechts twee Gelderse bibliotheken deden niet mee. Deze twee bibliotheken hebben samen 52 basisscholen en 2 scholen voor speciaal onderwijs in hun werkgebieden.
2. In schooljaar 2024-2025 had 65,3% van de 6.057 reguliere po-scholen in het werkgebied van de 125 deelnemende bibliotheken een overeenkomst met de bibliotheek voor betaalde dienstverlening in het kader van de Bibliotheek op school po of een vergelijkbaar programma. In absolute aantallen gaat het om 3.955 reguliere basisscholen van de in totaal 6.118 reguliere basisscholen in Nederland⁷.
3. De 3.955 reguliere basisscholen die al meedoen aan de Bibliotheek op school of een

⁶ De rapportage Bibliotheekmonitor Primair onderwijs is in maart 2026 gepubliceerd: [Resultaten onderzoek dienstverlening jeugd | Bibliotheken](#)

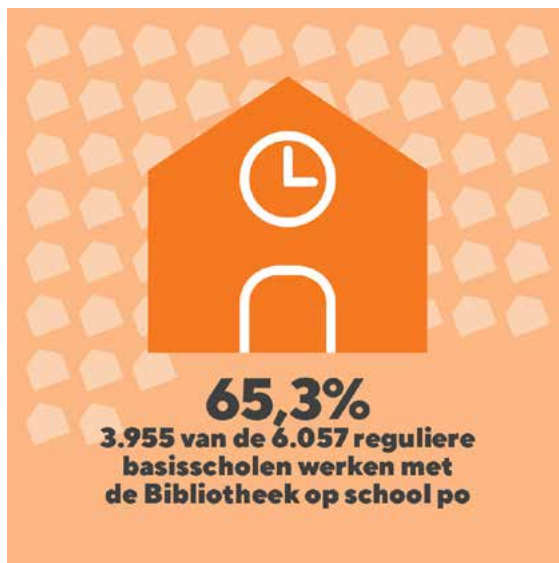
⁷ De Bibliotheekmonitor heeft zich gebaseerd op de peiling van DUO uit juni 2025. Toen waren er 6.118 basisscholen (hoofd- en nevenvestigingen). Dit aantal houden we hier aan. DUO geeft aan dat er 1.353.489 leerlingen naar het regulier basisonderwijs gaan.

vergelijkbaar programma, telden samen ongeveer 786.000 leerlingen. Dit betreft 58,2% van de totale leerlingenpopulatie van 1.353.489 in het reguliere basisonderwijs in 2024.

4. Aan het project dBos+ deden in 2025 33 bibliotheken mee met in totaal 46 basisscholen. Eind 2026 stijgt dit naar verwachting door in totaal 100 scholen.

Figuur 6: deelname lokale bibliotheken aan de Bibliotheek op school po of een vergelijkbaar programma 2024-2025

Figuur 7: bereik de Bibliotheek op school po 2024-2025: het aantal en aandeel po scholen in het werkgebied van de 125 deelnemende lokale bibliotheken met de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma.

Deelname Monitor de Bibliotheek op school po

De vragenlijsten van de Monitor de Bibliotheek op school po 2025-2026 werden ingevuld door 2.379 leesmediaconsulenten van lokale bibliotheken, 29.528 leerkrachten en 222.728 leerlingen uit groep 5, 6, 7 en 8. Daarbij waren 3.045 basisschoollocaties betrokken. In april 2026 kunnen lokale bibliotheken de schoolrapportages genereren. In de zomer van 2026 wordt de landelijke rapportage verwacht.

Deelname trainingen de Bibliotheek op school po

Trainingen de Bibliotheek op school po 2025	Aantal trainingen	Aantal incompany	Aantal cursisten
Leesmediaconsulent po	7		113
Leesplezier voor kinderen met een leesprobleem	4		51
Didactiek voor leesconsulenten	2		27
Ambitiegericht werken met rijke teksten	2		29
Van uitvoerder naar gesprekspartner	4	5	101

vervolg

Trainingen de Bibliotheek op school po 2025	Aantal trainingen	Aantal incompany	Aantal cursisten
Meertaligheid de Bibliotheek op school po	1		10
Rijke teksten en de rol van de leesconsulent	4	3	112
Terugkomdag Rijke teksten	3		26
Hoe word ik een activerende trainer?	3		29
Creatief schrijven	1		12
Totaal	31	8	510

Tabel 5: (deelname aan) trainingen voor en over de Bibliotheek op school po

2.1.2 De Bibliotheek op school speciaal onderwijs

Binnen het speciaal onderwijs wordt onderscheid gemaakt naar:

- Speciaal basisonderwijs (sbao) voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar die een specifieke orthopedagogische en orthodidactische benadering nodig hebben;
- (Voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) voor leerlingen van 4 tot en met 20 jaar die speciale zorg nodig hebben.

De Bibliotheekmonitor heeft in 2024-2025 het speciaal onderwijs apart uitgevraagd, zonder onderscheid te maken tussen po en vo. We rapporteren daarom de cijfers over speciaal onderwijs en de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma voor zowel het sbao als het (v)so.

Van de 127 bibliotheken die meedoen aan de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma hebben er 114 een locatie voor speciaal onderwijs in hun werkgebied. Daarvan hebben er 87 (76,3%) een dienstverleningsovereenkomst voor de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma binnen het speciaal onderwijs. Er doen nog 27 bibliotheken (23,7%) niet mee aan dit programmaonderdeel. De 87 bibliotheken die wel actief zijn binnen het speciaal onderwijs boden diensten aan op 295 van de in totaal 844⁸ scholen voor speciaal onderwijs, een bereik van 35%. Wanneer naar de werkgebieden van de 87 bibliotheken gekeken wordt zijn daar 728 scholen voor speciaal onderwijs actief, waarvan 40,5% wordt bereikt.

Er gaan in Nederland 111.430 leerlingen naar de drie vormen van speciaal onderwijs. Afgezet tegen 844 scholen zijn dat gemiddeld 132 leerlingen per locatie. Op de 295 deelnemende scholen met speciaal onderwijs die de Bibliotheek op school uitvoeren, zitten ongeveer 39.000 leerlingen (295 scholen x 132 leerlingen). Logischerwijs is het bereik ook hier respectievelijk 35% ten opzichte van het totaal aantal scholen en 40,5% ten opzichte van het aantal scholen met speciaal onderwijs in de werkgebieden van deelnemende bibliotheken.

⁸ In de Bibliotheekmonitor is dBos binnen het speciaal onderwijs apart geregistreerd. De website www.OCWincijfers.nl geeft aan dat er in totaal in 2024 521 hoofdvestigingen zijn voor speciaal onderwijs en 323 nevenvestigingen (vooral in so en vso), totaal 844 scholen: 263 SBAO, 213 SO, 216 VSO en 152 gecombineerd SO/VSO.

Figuur 8: deelname lokale bibliotheken aan de Bibliotheek op school (v)s(b)o of een vergelijkbaar programma 2024-2025

Figuur 9: bereik de Bibliotheek op school in het speciaal onderwijs (v)s(b)o 2024-2025 afgezet tegen het totale aantal speciaal onderwijs scholen in de werkgebieden van deelnemende bibliotheken

2.2 De Bibliotheek op school vo⁹

Onder voortgezet onderwijs wordt verstaan: scholen voor praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo, met leerlingen van 12 tot en met 18 jaar. Scholen die meedoen aan de Bibliotheek op school in het vo of een vergelijkbaar programma hebben gemiddeld minder leerlingen (199) dan andere reguliere Nederlandse vo-scholen (221). Dat is te verklaren uit het feit dat scholen die meedoen aan de Bibliotheek op school nog steeds vaker buiten de grote steden zijn gevestigd, waar de scholen gemiddeld kleiner zijn.

Bereik van de Bibliotheek op school vo

De belangrijkste resultaten en activiteiten op het gebied van de educatieve dienstverlening door bibliotheken aan het voortgezet onderwijs in het schooljaar 2024-2025 waren:

1. In totaal had 78,4% van de lokale bibliotheken (98 van de 125) met een vo-schoolvestiging in het werkgebied een getekende overeenkomst met een of meer vo-scholen voor de uitvoering van de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma. In totaal betrof het 482 scholen.
2. Er zijn 1.456 scholen voor voortgezet onderwijs in Nederland. Dit betekent dat bibliotheken in schooljaar 2024-2025 33,1 % van het totaal aantal vo-scholen een dienstverleningsovereenkomst hadden voor het aanbieden van de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma. In het werkgebied van de 98 deelnemende bibliotheken zijn 1.307 vo-scholen gevestigd. Als er alleen naar het werkgebied van de betreffende bibliotheken wordt gekeken, dan gaat het om 36,9 % van de scholen.
3. De deelnemende scholen zijn voornamelijk vmbo-scholen en praktijkonderwijsscholen, al dan niet als onderdeel van een scholengemeenschap. Dit is in lijn met het landelijk

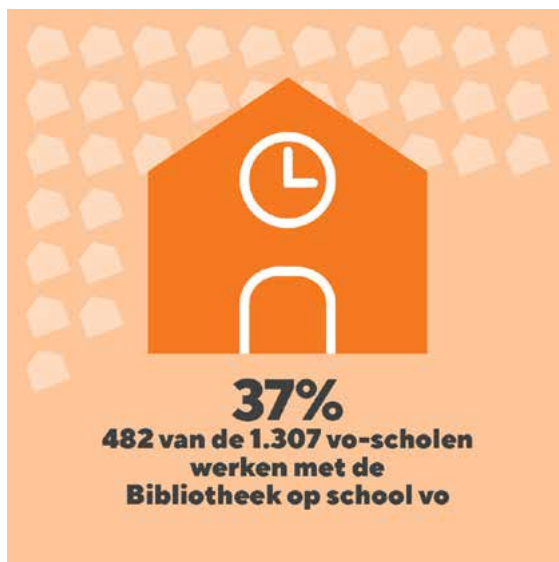
⁹ [Home | OCW in cijfers](#) is de bron voor wat betreft aantal organisaties en aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs.

beleid vanuit het Masterplan basisvaardigheden: in het kader van kansengelijkheid en preventie van laaggeletterdheid mag de Bibliotheek op school zich alleen richten op deze vormen van voortgezet onderwijs, te meer omdat op praktijkonderwijsscholen en vmbo-scholen vaak geen mediatheek hebben, terwijl ze juist relatief veel laagtaelvaardige leerlingen tellen. Bibliotheken zetten daarom doorgaans niet actief in op scholen met havo/vwo/gymnasium.

4. In het schooljaar 2024-2025 hebben lokale bibliotheken voor 74 vmbo-scholen en 30 praktijkonderwijsscholen (inclusief enkele ISK- en VSO-scholen) Masterplan-subsidie aangevraagd. In 2024 ging het om 92 nieuwe vmbo-scholen en 34 nieuwe praktijkonderwijsscholen. Het Masterplan basisvaardigheden heeft sinds 2022-2023 geleid tot het aanhaken van in totaal 282 vmbo-scholen en 72 praktijkonderwijsscholen (inclusief enkele ISK- en VSO-scholen).
5. Op de 482 scholen met een dienstverleningsovereenkomst voor de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma, zitten ongeveer 221.000 leerlingen. Dit is rond 36,9% van de leerlingen dat in het werkgebied van de deelnemende bibliotheken naar een vo-school school gaat.

Figuur 10: deelname lokale bibliotheken aan de Bibliotheek op school 2024-2025

Figuur 11: bereik de Bibliotheek op school vo 2024-2025 afgezet tegen het aantal scholen in het werkgebied van de deelnemende bibliotheken

Deelname Monitor de Bibliotheek op school vo

In het schooljaar 2025-2026 namen aan de jaarlijkse Monitor de Bibliotheek op school vo 207 leesmediaconsulenten van lokale bibliotheken deel. Vanuit de 354 deelnemende scholen vulden 5.321 docenten en 63.216 studenten de vragenlijsten in.

Deelname trainingen de Bibliotheek op school vo

Trainingen de Bibliotheek op school vo 202510 aan bibliotheekmedewerkers	Aantal trainingen	Aantal cursisten
Leesmediaconsulent vmbo	3	38
Leesmediaconsulent praktijkonderwijs	1	14
Totaal	4	52

Tabel 6: (deelname aan) trainingen voor en over de Bibliotheek op school vo

2.3 De Bibliotheek op school beroepsonderwijs

Binnen het beroepsonderwijs mbo en hbo richt Kunst van Lezen zich op de volgende studierichtingen:

- Mbo breed – lokale bibliotheken en/of de POI zetten in samenwerking met het ROC de Bibliotheek op school op binnen diverse afdelingen en opleidingen van het ROC.
- Mbo pedagogisch werk – lokale bibliotheken en/of de POI zetten in samenwerking met het ROC de Bibliotheek op school op binnen de opleidingen pedagogisch werk en onderwijsassistent, vanwege de verbinding met BoekStart in de kinderopvang.
- Pabo – lokale bibliotheken en/of de POI zetten in samenwerking met het ROC de Bibliotheek op school op binnen een Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs.
- Lerarenopleiding tweedegraads (llo) – lokale bibliotheken en/of de POI zetten in samenwerking met het ROC de Bibliotheek op school op binnen een Lerarenopleiding tweedegraads.

2.3.1 De Bibliotheek op school mbo

Deelname Stimuleringsregeling de Bibliotheek op school mbo

In 2025 kon het beroepsonderwijs opnieuw meedoen aan de subsidieregeling. Bibliotheken vroegen subsidie aan voor 23 mbo-brede opleidingen en voor 10 pedagogische mbo-opleidingen. Voor nog eens 51 mbo-brede en 18 pedagogische opleidingen kregen deelnemende bibliotheekorganisaties¹¹ een doorontwikkelingsvergoeding.

In Nederland hebben 97 (76,4%) van de 127 bibliotheken die meedoen aan de Bibliotheek op school een mbo-opleiding in hun werkgebied. Van deze 97 bibliotheken bieden er 45 (46,4%) de Bibliotheek op school aan op een mbo-opleiding.¹² De resterende 52 (53,6%) bibliotheken doen dat (nog) niet. De bibliotheken die wel op het mbo actief zijn, bieden de Bibliotheek op school aan 94 mbo-afdelingen aan, waaronder 25 opleidingen pedagogisch werk. Er zijn in Nederland in totaal 568 mbo-afdelingen. Dat betekent dat het bereik in

¹⁰ Het actuele trainingsaanbod is te vinden op Bibliotheek Campus, de [speciale website voor professionals die werken met de Bibliotheek op school](#). Per doelgroep is dit terug te vinden in het [stapelmodel/ overzicht van de opleidingen](#).

¹¹ Sommige bibliotheken hebben wel een subsidie aangevraagd om te starten op mbo-opleidingen maar omdat de inrichting op een achttal opleidingen heeft vertraging opgelopen, zijn deze nog niet meegeteld in de Bibliotheekmonitor.

¹² NB: POI FERS in Friesland biedt de bibliotheek op school voor het middelbaar beroepsonderwijs (en de pabo aan namens de 5 Friese bibliotheken, Rijnbrink Overijssel doet hetzelfde voor mbo voor drie Overijsselse bibliotheken. Deze 8 bibliotheken zijn onderdeel van de 44 deelnemende bibliotheken binnen mbo. Fers en Rijnbrink zijn niet als bibliotheek meegerekend omdat het geen lokale bibliotheken zijn.

2025 16,5% bedraagt. Als er gekeken wordt naar het werkgebied van de deelnemende bibliotheken, dan zijn daar 362 mbo-afdelingen gevestigd, waarvan 26% wordt bereikt.

Monitor de Bibliotheek op school mbo

In 2025 zijn de monitorinstrumenten voor zowel mbo als pabo overgegaan naar Desan. In het schooljaar 2025-2026 namen aan de Monitor de Bibliotheek op school mbo 34 leesmediaconsulenten van lokale bibliotheken deel. Vanuit de 52 deelnemende mbo-opleidingen vulden 467 docenten en 3.259 leerlingen de vragenlijsten in.

2.3.2 de Bibliotheek op school pabo en lerarenopleiding tweedegraads (llo)

Vanuit De doorgaande leeslijn hebben pabo's en llo's een cruciale rol. Zij bereiden immers de aankomende leerkrachten voor op hun taak als leesbevorderaar. Goed (lees)onderwijs vraagt om leerkrachten die beschikken over de benodigde kennis en die weten hoe ze moeten luisteren, enthousiasmeren, bemoedigen, ondersteunen. Ook hebben zij een bepaalde attitude nodig om van leerlingen lezers te maken. De leerkracht fungeert idealiter als rolmodel die het lezen voorleeft.

Deelname de Bibliotheek op school pabo en llo Masterplan basisvaardigheden 2023-2024

In 2025 konden pabo's en tweedegraads lerarenopleidingen meedoen aan de subsidie-regeling Masterplan basisvaardigheden. Bibliotheken vroegen voor 1 pabo en 1 llo subsidie aan. Ook kregen zij een doorontwikkelingsvergoeding om het werk op 19 pabo's waar ze al actief waren verder te helpen. In totaal doen 18 (60%) van de 30 bibliotheken met een pabo in hun werkgebied mee aan de Bibliotheek op school pabo. Inmiddels zijn in samenwerking met die 18 bibliotheken in totaal 20 van de 40 pabo's (50%) actief aan de slag met leesbevordering en bibliotheekwerk. In 2025 is de lerarenopleiding van de Hogeschool Utrecht als eerste van de in totaal 10 llo's in Nederland begonnen met de Bibliotheek op school.

Monitor de Bibliotheek op school pabo

In het schooljaar 2025-2026 namen aan de Monitor de Bibliotheek op school pabo 9 leesmediaconsulenten van lokale bibliotheken deel. Vanuit de 14 deelnemende pabo's vulden 196 docenten en 1.989 studenten de vragenlijsten in.

3. Overzicht gehonoreerde aantallen Masterplan basisvaardigheden¹³

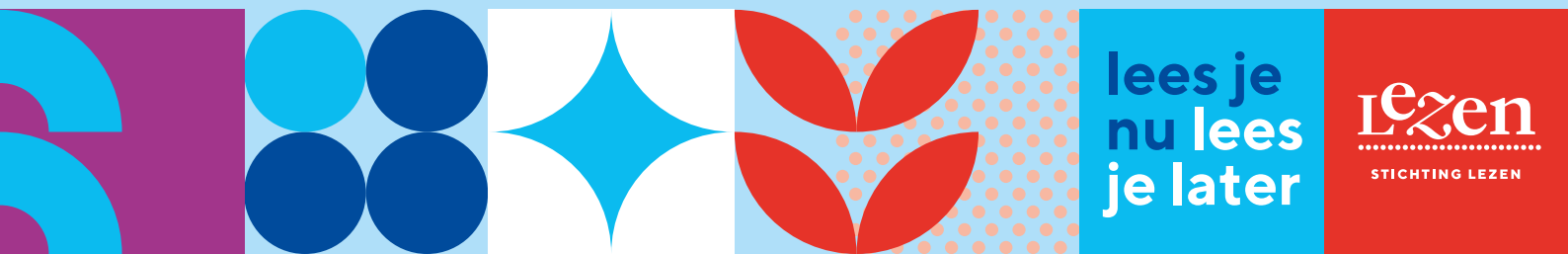
Programma-onderdeel	nieuwe locaties MBV I (2022-2023)	nieuwe locaties MBV II (2023-2024)	nieuwe locaties MBV II (2024-2025)	totaal nieuwe locaties MBV I en MBV II (2022-2025)
BoekStart in de kinderopvang	509	578	487	1.574
dBos po – reguliere basisscholen en speciaal onderwijs	762	262	300	1.324
dBos Plus (po)	nvt	7	41	48
Totaal dBos po	762	269	341	1.372
Praktijkonderwijs, ISK en VSO	8	31	30	69
vo – vmbo	112	82	74	268
Totaal dBos vo	120	113	104	337
dBos beroepsonderwijs mbo-breed		21	23	44
dBos beroepsonderwijs mbo-pwo		8	10	18
dBos beroepsonderwijs pabo		6	1	7
dBos beroepsonderwijs lerarenopleiding		0	1	1
Totaal dBos beroepsonderwijs		35	35	70
Totaal alle onderdelen	1.391	995	967	3.353

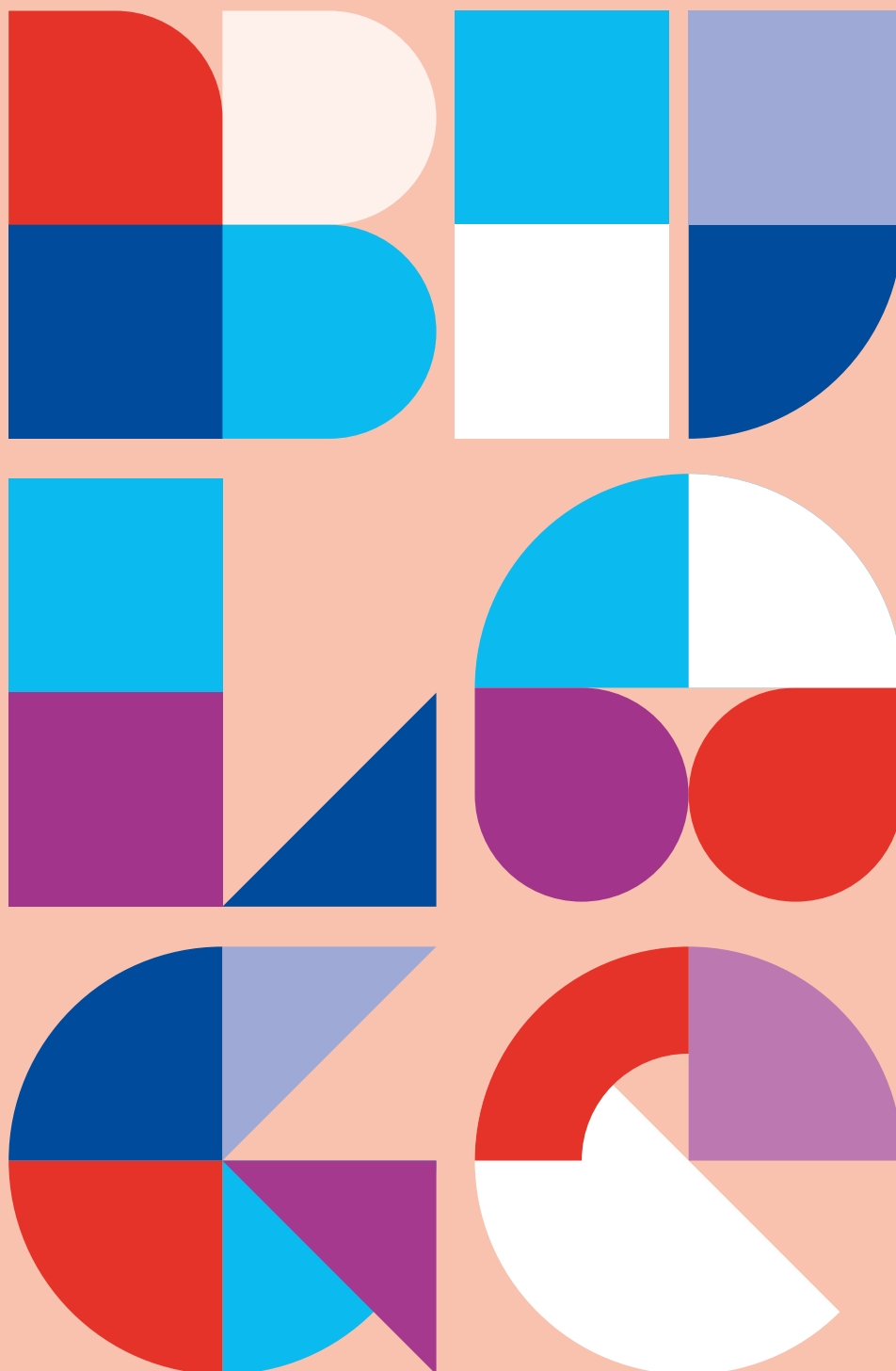
Tabel 7: Aanwas nieuwe locaties BoekStart en de Bibliotheek op school MBV I en MBV II

¹³ Bronnen: Bibliotheekmonitor jeugd (KB) en administratie ProjectConnect (Stichting Lezen).

Programma-onderdeel	Aanwas dooront- wikkelings- locaties 2023-2024	Aanwas dooront- wikkelings- locaties 2024-2025	Totaal dooront- wikkelings- locaties 2023-2025
BoekStart kinderopvang	2.037	481	2.518
dBos po categorie A score > 1	726	170	896
dBos po categorie B score < 1	845	0	845
Totaal dBos po (achterstandsscores CBS en speciaal onderwijs)	1.571	170	1.741
dBos vo <500 leerlingen per school	131	50	181
dBos vo >500 leerlingen per school	78	63	141
Totaal aantal locaties dBos vmbo en pro	209	113	322
beroepsonderwijs – mbo-breed	24	26	50
beroepsonderwijs – mbo-pw	8	10	18
beroepsonderwijs – pabo	16	6	22
Totaal aantal locaties beroepsonderwijs	48	42	90
Totaal alle onderdelen	3.865	806	4.671

Tabel 8: Doorontwikkelingslocaties BoekStart en de Bibliotheek op school MBV I en MBV II

Bijlage 2

**Verantwoording inzet coalitieakkoord-
middelen 2023–2025 (hoofdpijnen)**

Inhoudsopgave

Bijlage 2: Verantwoording inzet coalitieakkoordmiddelen 2023–2025 (hoofdpijnen)

Pijler 1: kennis- en communicatiekracht	3
Pijler 2: coördinatie en zichtbaarheid van het landelijke netwerk	3
Samenvattend	4

In deze bijlage legt Stichting Lezen op hoofdlijnen verantwoording af over de inzet en het bereikte resultaat met de extra middelen uit het coalitieakkoord (periode 2023-2025). De bijlage sluit rechtstreeks aan op onze aanvraag 2023-2024 en onderbouwt de behaalde resultaten uit de jaarverslagen 2024 en 2025.

Met de coalitieakkoordmiddelen heeft Stichting Lezen in de jaren 2023-2025 gericht geïnvesteerd in het versterken van haar kennis- en communicatiekracht (pijler 1 uit onze aanvraag) en in de coördinatie en zichtbaarheid van het landelijke netwerk via de Leescoalitie (pijler 2). Die impuls heeft geleid tot aantoonbare groei in kennisontwikkeling, bereik van professionals en publiek, en een structureel inclusiever aanbod.

Pijler 1: kennis- en communicatiekracht

In 2024 publiceerden we 21 onderzoeksactiviteiten (plan: 17) met 41.881 downloads; daarnaast organiseerden we 23 kennisbijeenkomsten met 14.437 bezoekers en bedienden we het veld via zes websites met samen 301.437 bezoekers. In 2025 is lezeninhetvo.nl gelanceerd en is, in co-creatie met het werkveld, een start gemaakt met de domeinwebsite lezenindekinderopvang.nl. De onderzoekscommunicatie is doorgezet met congresprogramming, compacte duidingen, (mini)podcasts en nieuwe formats die kennis sneller naar de werkvloer brengen.

Binnen pijler 1 is de rol als kenniscentrum verdiept. We professionaliseerden de onderzoeksfunctie (bijvoorbeeld met de instelling van onze Wetenschappelijke Adviesraad) en brachten kennis dichterbij de doelgroep via de domeinwebsites voor po en vo. Deze domeinwebsites worden aangevuld met het peer-to-peer-platform springlezend.nl, waarvan we het beheer overnamen van de Leescoalitie. Via dit platform kunnen leraren elkaar rechtstreeks inspireren, terwijl we vanuit de doelgroepwebsites gericht doorverwijzen naar actueel les- en beleidsondersteunend materiaal.

Diversiteit & Inclusie (D&I) vormt in deze periode een expliciete kwaliteits- en randvoorwaarde. We ontwikkelden de Leeswijzer Diversiteit & Inclusie, startten het onderzoek *De werkelijkheid weerspiegeld* naar representatie in prentenboeken en namen de website queerboeken.nl over van de Leescoalitie om deze site duurzaam te kunnen borgen.

In de vroege kinderjaren is de meertalige component structureel versterkt: vertalingen van het Prentenboek van het Jaar (o.a. in Pools, Turks, Arabisch, Papiaments en Oekraïens) zijn onderdeel geworden van de campagne De Nationale Voorleesdagen. Ook zijn er trajecten gestart rond meertalige digitale prentenboeken en de leesopgave in ISK-setting. Intern hebben we gewerkt aan bewustwording en hebben we D&I vertaald naar redactierichtlijnen voor inclusieve tekst- en beeldredactie, aangescherpte inkoopvoorwaarden en scholing van medewerkers. De kern: herkenning én uitdaging in het boekenaanbod, toegankelijkheid van onze middelen en een werkpraktijk die recht doet aan de diversiteit van het publiek.

Pijler 2: coördinatie en zichtbaarheid van het landelijke netwerk

Binnen pijler 2 is de coördinerende rol van de Leescoalitie geprofessionaliseerd met een bestuurssecretaris, heldere rolafbakening en actieve werkgroepen voor Communicatie, Lobby en Kennis. De meerjarige publiekscampagne *Wie leest heeft een goed verhaal* zorgde voor substantiële zichtbaarheid (tientallen miljoenen contactmomenten). De campagne werd in 2025 gecontinueerd en genomineerd voor de Gouden Loekie. [Springlezend.nl](https://springlezend.nl) is doorontwikkeld als peer-to-peer-site, zie hierboven. In het onderwijsveld zijn netwerken verbreed en verdiept (o.a. PO-/VO-/MBO-raad, SLO, NRO), met speciale

aandacht voor vmbo, mbo en beroepsopleidingen opvoeding & onderwijs.

De ketenimpact wordt zichtbaar in de doorwerking naar de praktijk. In 2025 zijn, mede dankzij de versterkte kennis- en communicatie infrastructuur, honderden nieuwe locaties in kinderopvang en onderwijs aangesloten bij BoekStart en de Bibliotheek op school. De intensieve aanpak dBos+ is opgeschaald en voorzien van handreikingen, nascholing en implementatie onderzoek. Tegelijkertijd adresseren we structurele uitdagingen (zoals de terugloop van professionele mediatheken in het VO) met onderzoek, instrumentontwikkeling (o.a. leesscan VO) en gerichte lobby.

Samenvattend

De extra middelen hebben precies gedaan waarvoor ze waren bedoeld:

- het kenniscentrum is aantoonbaar sterker en zichtbaarder;
- de Leescoalitie opereert slagvaardiger en rolvast;
- onze kanalen bereiken meer professionals en publiek;
- D&I is van losse ambitie uitgegroeid tot een concreet, toetsbaar en zichtbaar onderdeel van onze producten, projecten en organisatie.

Daarmee is een stevige basis gelegd om in de komende jaren, samen met onze partners, het leesonderwijs verder te verbeteren, stimulerende leesomgevingen te borgen en ieder kind en iedere jongere kansen te bieden om uit te groeien tot een vaardige, gemotiveerde en literair competente lezer.

Pijler 1 – Versterking rol kenniscentrum in de BIS

Waarvoor aangevraagd 2023-2024	Bedrag	Gerealiseerd op hoofdlijnen
Doorontwikkelen kennisagenda	€ 90.200	21 onderzoeksactiviteiten (o.a. Digitaal lezen, anders lezen; Meertalige leerlingen ondersteunen), 8 onderzoekspublicaties en instroom nieuwe meerjarige trajecten; in 2025 verdere institutionele verankering (start Wetenschappelijke Adviesraad) en dashboards voor bereik
Versterken communicatie en onderzoekscommunicatie	€ 90.200	23 kennisbijeenkomsten/14.437 bezoekers (2024); doorontwikkeling formats (minipodcasts, “silent podcast”), meer duidingen op domeinwebsites en LinkedIn (2025)
Communicatiemedewerker	€ 136.952	
Doelgroepwebsites & communitybuilding; communitymanager	€ 105.456	lezeninhetpo.nl verder gegroeid; lezeninhetvo.nl gelanceerd; lezenindekinderopvang.nl in ontwikkeling met klankbordgroepen; springlezend.nl (overgenomen/doorontwikkeld) als peer-to-peer platform voor leraren

vervolg

vervolg

Waarvoor aangevraagd 2023-2024	Bedrag	Gerealiseerd op hoofdlijnen
inhoud/redactie	€ 162.240	
webbeheer	€ 57.190	6 websites met samen 301.437 bezoekers in 2024
promotie/marketing	€ 135.000	
techniek (webinars/ podcasts/video)	€ 110.000	
Uitwerking gedrags- codes (Code D&I)	€ 275.000	publicatie Leeswijzer D&I (2024), start onderzoek De werkelijkheid weerspiegeld, structurele vertalingen van Prentenboek van het Jaar, interne richtlijnen voor inclusieve tekst en beeld (2025), queerboeken.nl onder beheer van Stichting Lezen, financiering van een aantal losse projecten (bv Lange lijnen van Fixdit en verrijkt luisterboek van het Kinderboekenweekgeschenk)

Tabel 1: middelen en resultaten pijler 1

Pijler 2 – Versterking coördinerende rol in de BIS (Leescoalitie)

Waarvoor aangevraagd 2023-2024	Bedrag	Gerealiseerd op hoofdlijnen
Bureau Leescoalitie – freelance organisatiekosten en medewerker StL	€ 305.405 € 43.264	Leescoalitie geprofessionaliseerd: positionering aangescherpt (kerntaak: lezen/geletterdheid op agenda zetten), inrichting bureau met externe bestuurssecretaris en werkgroepen (Communicatie, Lobby, Kennis) voor slagkracht
Netwerkuitbreiding richting onderwijs & verbinden regionale/ provinciale leesoffensieven; advies/ondersteuning/penvoering/ bureaunkosten	414.782	intensieve contacten met PO-/VO-/MBO raad, SLO, NRO; Advieskring po; sterkere rol richting vmbo/mbo/pabo; (mede)ontwikkeling dBos+ en materialen; brieven/lobby richting Tweede Kamer. Springlezend voortgezet/uitgebouwd: talkshows en platform om leraren te verbinden; in 2025 doorontwikkeling als peer-to-peer site, complementair aan domeinwebsites
Springlezend – doorontwikkeling community en live formats	€ 813.877	talkshows en platform om leraren te verbinden; in 2025 doorontwikkeling als peer-to-peer site, complementair aan domeinwebsites

vervolg

vervolg

Waarvoor aangevraagd 2023-2024	Bedrag	Gerealiseerd op hoofdlijnen
Landelijke publieks- campagne; start/ doorontwikkeling	€ 813.877	<i>Wie leest heeft een goed verhaal</i> landelijk gelanceerd (2024) met tv/buitenreclame (bereik >58 mln contactmomenten); in 2025 gecontinueerd (tv-herhaling, radio in voorbereiding) en Gouden Loekie-nominatie; coalitiepartners dragen campagne door in eigen kanalen
Borging Diversiteit & Inclusie	€ 173.542	Publicatie Leeswijzer D&I, doorstart queerboeken.nl, meertalige vertalingen Prentenboek van het Jaar structureel verankerd; extra inzet op meertaligheid in onderzoek en praktijk

Tabel 2: middelen en resultaten pijler 2

